

Wiadomości **Uniwersyteckie**

40 | Nauka i ludzie

Neuropsychologia: stoimy na ramionach olbrzymów. Czy ktoś stanie na naszych?

43 | Nauka i ludzie

Śladami starożytnych Gotów. Wykopaliska Instytutu Archeologii UMCS w Malborku-Wielbarku

72 | W świecie książek

O zaopatrzeniu lublinian w wodę... na kanwie monografii Stanisława Michałowskiego 120 lat lubelskich wodociągów

75 LAT
UMCS

Piknik Naukowy podczas XVI Lubelskiego Festiwalu Nauki

15.09.2019 r.

Fot. Bartosz Proll

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 13** | Nasze sukcesy
- 19** | Na wydziałach

KARTKA Z KALENDARZA

- 30** | Nasza Pani Profesor – wspomnienie o śp. Teresie Jakubowicz
- 33** | Światomir Ząbek (1936–2016)
- 35** | Prof. dr hab. Maria Przychodzińska (1927–2019)
- 37** | Profesor Stefan Warchoł
- 38** | Pro memoria: Maria Zofia Wilczyńska (1939–2019)

NAUKA I LUDZIE

- 40** | Neuropsychologia: stoimy na ramionach olbrzymów. Czy ktoś stanie na naszych?
- 43** | Śladami starożytnych Gotów. Wykopaliska Instytutu Archeologii UMCS w Malborku-Wielbarku

WYDARZENIE NAUKOWE

- 46** | W sprawie zmian klimatu państwa muszą działać bardzo szybko i stanowczo
- 48** | Projekt *Nauczyciel na miarę XXI wieku*
- 49** | Nowy projekt dla studentów i pracowników uczelni

- 50** | 30. Kongres Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego *Gleba źródłem życia*
- 52** | Trekking pracowników Wydziału Politologii UMCS w Gruzji
- 54** | Wydział Politologii partnerem V Festiwalu Języka Polskiego w Szczeczeszynie
- 55** | Teksty kultury – oblicza komunikacji XXI wieku 3
- 57** | Symposium naukowe z okazji jubileuszu 80. urodzin prof. dr. hab. Jana Jachymka
- 60** | Centrum Europy Wschodniej UMCS na Kongresie Inicjatyw Europy Wschodniej
- 62** | Szkoła letnia MSC LYON (Francja) 2019
- 64** | Międzynarodowa konferencja RSA CEE 2019

SPRAWY STUDENCKIE

- 65** | Nasza delegacja na Festiwalu Rusycystycznym w Bułgarii
- 67** | Studencki obóz naukowy SKNG na Roztoczu
- 68** | Mam twardy charakter – rozmowa z Karoliną Puss
- 69** | Wsparcie dla studentów lub doktorantów z niepełnosprawnościami i osób w kryzysach
- 70** | Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem”

ŻYCIE KULTURALNE

- 71** | Noblistka zapisana w zieleni

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 72** | O zaopatrzeniu lublinian w wodę... na kanwie monografii Stanisława Michałowskiego *120 lat lubelskich wodociągów* (Wydawnictwo UMCS, Lublin 2019, ss. 327)
- 76** | Nie tylko drukarskim szlakiem

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1305, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@poczta.umcs.lublin.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Marcin Gołębiowski, Ewa Kawatko-Marczuk (redaktor naczelny), Katarzyna Skatecka, Agnieszka Stańczak (redaktor wydania)

Współpracownicy: Hanna Bytniewska, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Konrad Koperwas, Beata Kozłowska, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz,

Małgorzata Lipczyńska, Piotr Majewski, Monika Mielko-Remiszewska, Przemysław Mroczek, Anna Obara-Pawłowska, Elżbieta Olszewska, Anna Ostrowska, Sylwia Skotnicka, Alicja Ślusarska

Okładka: Immatrykulacja, fot. Bartosz Proll

Druk: Standruk

Nakład: 650 egz.

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl, http://dtp.academicon.pl/

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Słowo od redakcji

Rozpoczął się kolejny rok akademicki i przyniósł ze sobą wiele zmian w strukturze organizacyjnej i funkcjonowaniu uczelni. To jednak nie wszystko! Zgodnie z zapowiedzią prezentujemy „Wiadomości Uniwersyteckie” w nowej odsłonie...

Od tego roku czasopismo będzie się ukazywało w mniejszym formacie oraz w zmienionej, kolorowej szacie graficznej. Struktura periodyku poddana została niewielkiej modyfikacji. Stworzono dwa nowe działy: *Wydarzenia naukowe* oraz *Nasi absolwenci*. Pierwszy będzie zawierał sprawozdania z konferencji, sympozjów i wyjazdów naukowych, zaś drugi powstał z myślą o historiach i osiągnięciach naszych absolwentów, którzy stanowią najlepszą wizytówkę UMCS-u. Tymczasem w dziale *Nauka i ludzie* będą zamieszczane artykuły popularnonaukowe oraz wywiady promujące działalność naukową, projekty badawcze oraz wszelkie inne inicjatywy i dokonania naszych pracowników akademickich, doktorantów oraz studentów. Te-

Fot. Marcin Wechnik

matyka pozostałych działów pozostała taka sama jak dotychczas.

Pełni entuzjazmu rozpoczynamy nowy rozdział w historii „Wiadomości Uniwersyteckich”. Pragniemy, aby czasopismo pokazywało potencjał badawczy oraz dydaktyczny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, który tworzą pracownicy oraz studenci. Dlatego gorąco zachęcamy wszystkich członków społeczności akademickiej do współpracy!

Zespół redakcyjny „Wiadomości Uniwersyteckich”

Zmiana struktury organizacyjnej uczelni

Fot. Barinse Proff

↑ Pamiątkowe zdjęcie członków senatu, którzy w niniejszym składzie po raz ostatni obradowali 25 września 2019 r.

Od 1 października br. obowiązuje nowy Statut Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Głównym celem najważniejszego aktu prawnego Uczelni jest dostosowanie wewnętrznych regulacji UMCS-u do nowej ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*. Statut określa zasady funkcjonowania Uniwersytetu i jest pewnego rodzaju „ramą organizacyjną” dla efektywnego realizowania zadań oraz koncepcji rozwoju Uczelni, przyjętej w Strategii UMCS na lata 2019–2025. Na mocy Statutu zmodyfikowano strukturę organizacyjną UMCS-u, powołano nowe władze wydziałów oraz wyznaczono dyrektorów poszczególnych instytutów. W związku z tym od nowego roku akademickiego w zmienionym składzie obradować będzie również Senat UMCS.

Dziękujemy dotychczasowym senatorom za ich pracę i dbanie o naszą Alma Mater, zaś nowym członkom Senatu życzymy owocnych obrad w czasie trwania ich kadencji.

Władze Wydziałów UMCS 2019–2024

Wydział Artystyczny

Dziekan: dr hab. Alicja Snoch-Pawłowska, prof. UMCS
 Prodziekan ds. studenckich: dr hab. szt. Alicja Kupiec

Wydział Biologii i Biotechnologii

Dziekan: dr hab. Joanna Czarnecka, prof. UMCS
 Prodziekan ds. studenckich: dr hab. Małgorzata Wójcik, prof. UMCS

Wydział Chemii

Dziekan: prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska
 Prodziekan: dr hab. Piotr Borowski, prof. UMCS

Wydział Ekonomiczny

Dziekan: dr hab. Radosław Mącik, prof. UMCS
 Prodziekan ds. studenckich: dr Małgorzata Kamieniecka
 Prodziekan ds. jakości kształcenia: dr Mirosław Łoboda

Wydział Filozofii i Socjologii

Dziekan: dr hab. Leszek Kopciuch, prof. UMCS
 Prodziekan ds. studenckich: dr hab. Urszula Kusio,
 prof. UMCS

Wydział Humanistyczny

Dziekan: prof. dr hab. Robert Litwiński
 Prodziekan ds. studenckich: dr hab. Marek Woźniak,
 prof. UMCS
 Prodziekan ds. kształcenia: dr Małgorzata Krzemińska-Adamek

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Dziekan: dr hab. Stefan Zbigniew Korczak, prof. UMCS
 Prodziekan ds. studenckich i doktorantów: dr hab. Przemysław Matuła, prof. UMCS

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Dziekan: dr Jolanta Rodzoś
 Prodziekan ds. studenckich: dr hab. Wojciech Zgłobicki, prof. UMCS
 Pełnomocnik Dziekana ds. organizacji kształcenia:
 dr hab. Monika Wesołowska

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Dziekan: dr hab. Andrzej Różański, prof. UMCS
 Prodziekan ds. studenckich: dr Beata Daniluk
 Prodziekan ds. jakości kształcenia: dr hab. Agnieszka
 Lewicka-Zelent, prof. UMCS

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Dziekan: dr hab. Wojciech Ziętara, prof. UMCS
 Prodziekan ds. studenckich: dr hab. Małgorzata
 Adamik-Szysiak

Wydział Prawa i Administracji

Dziekan: prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak
 Prodziekan: dr hab. Bartosz Liżewski, prof. UMCS, dr hab.
 Sławomir Patyra, prof. UMCS, dr Jarosław Kostrubiec

Wydział Zamiejscowy w Puławach

Dziekan: dr hab. Grzegorz Smyk, prof. UMCS
 Prodziekan ds. studenckich: prof. dr hab. Zbigniew Hubicki

Władze Instytutów UMCS 2019–2024

Wydział Artystyczny

Dyrektor Instytutu Sztuk Pięknych (w zakresie dyscypliny sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki):
prof. dr hab. Krzysztof Szymanowicz

Dyrektor Instytutu Muzyki (w zakresie dyscypliny sztuki muzyczne): dr hab. Piotr Wijatkowski

Wydział Biologii i Biotechnologii

Dyrektor Instytutu Nauk Biologicznych: prof. dr hab.
Anna Jarosz-Wilkoszka

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Dyrektor Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku: dr hab.
Sławomir Terpiłowski, prof. UMCS

Dyrektor Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej
i Gospodarki: dr hab. Wojciech Janicki

Wydział Chemii

Dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych: dr hab. Doro-
ta Kołodyńska, prof. UMCS

Wydział Ekonomiczny

Dyrektor Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości:
dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS

Dyrektor Instytutu Ekonomii i Finansów: dr hab. El-
żbieta Bukalska, prof. UMCS

Wydział Filozofii i Socjologii

Dyrektor Instytutu Filozofii: dr hab. Piotr Konderak,
prof. UMCS

Dyrektor Instytutu Socjologii: dr hab. Stanisław La-
chowski, prof. UMCS

Wydział Humanistyczny

Dyrektor Instytutu Filologii Polskiej (w zakresie dyscypliny
językoznawstwo): prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska

Dyrektor Instytutu Neofilologii (w zakresie dyscypliny litera-
turoznawstwo): dr hab. Renata Bizek-Tatara, prof. UMCS
Z-ca Dyrektora Instytutu Neofilologii: dr hab. Przemysław Łozowski, prof. UMCS

Dyrektor Instytutu Nauk o Kulturze: dr hab. Ewa Gła-
żewska, prof. UMCS

Dyrektor Instytutu Historii: dr hab. Dariusz Słapek, prof. UMCS

Dyrektor Instytutu Archeologii: dr hab. Piotr Łuczki-
wicz, prof. UMCS

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Dyrektor Instytutu Matematyki: dr hab. Mariusz Bie-
niek, prof. UMCS

Dyrektor Instytutu Fizyki: dr hab. Ryszard Zdyb, prof. UMCS

Dyrektor Instytut Informatyki: dr hab. Bogdan Księ-
żopolski, prof. UMCS

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Dyrektor Instytutu Psychologii: prof. dr hab. Grażyna
Krasowicz-Kupis

Dyrektor Instytutu Pedagogiki: dr hab. Stanisława
Byra, prof. UMCS

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej
i Mediach: prof. dr hab. Iwona Hofman

Dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji:
prof. dr hab. Marek Pietraś

Wydział Prawa i Administracji

Dyrektor Instytutu Nauk Prawnych: prof. dr hab. Le-
szek Leszczyński

UMCS podpisał Deklarację Społecznej Odpowiedzialności Uczelni

17 września 2019 r. 58 uczelni podpisało w Krakowie Deklarację Społecznej Odpowiedzialności Uczelni. Przedstawiciele uczelni zobowiązali się do upowszechniania wartości akademickich oraz popularyzowania nauki wśród społeczeństwa. Z ramienia UMCS deklarację podpisał Prorektor ds. Ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS.

Deklaracja zawiera 12 zasad dotyczących różnych aspektów funkcjonowania uczelni, działalności dydaktycznej, naukowej, organizacji wewnętrznej czy dialogu z interesariuszami. W ramach każdej z zasad sformułowano oczekiwania wobec uczelni-sygnatariuszy do rozwijania danego obszaru funkcjonowania uczelni w duchu poszanowania środowiska i solidarności społecznej.

Według Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego deklaracja ta oznacza dobrowolne zaangażowanie się szkół wyższych w promowanie idei zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności w programach edukacyjnych, badaniach naukowych, jak również rozwiązaniach zarządczych i organizacyjnych uczelni. Jej celem jest budowanie szerokiej świadomości społecznej na temat roli uczelni w kształtowaniu warunków dla zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego kraju.

Deklaracja Społecznej Odpowiedzialności Uczelni została zainicjowana w 2017 r. i wówczas przystąpiły do niej 23 uczelnie. 17 września br. – podczas drugiego dnia Kongresu Społecznej Odpowiedzialności Nauki w Krakowie – dokumencie sygnowało 58 kolejnych uczelni.

Beata Wielowińska-Pawlak

Fot. Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju

Fot. Bartosz Proń

Prof. Mikulski doktorem *honoris causa* UMCS

Prof. dr hab. Krzysztof Mikulski otrzymał tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Uroczystość odbyła się 17 września 2019 r. w Auli im. Kazimierza Myślińskiego na Wydziale Humanistycznym UMCS oraz zgromadziła liczne grono osób chcących uhonorować wyróżnienie Pana Profesora.

Podczas uroczystości laudację wygłosił prof. dr hab. Jan Pomorski, kierownik Zakładu Metodologii Historii UMCS, a jednocześnie promotor nadania tytułu doktora *honoris causa* prof. Mikulskiemu. Przyznanie tego tytułu jest zarazem najwyższym wyróżnieniem i wyrazem największego uznania ze strony Uniwersytetu dla osób szczególnie zasłużonych dla nauki.

Doktorat prof. Krzysztofa Mikulskiego jest 84. doktorem w historii uczelni i przypada w roku jubileuszu 75-lecia Uniwersytetu. W związku z tym badacz otrzymał także od Rektora UMCS pamiątkową statuetkę naszej Patronki.

Prof. Mikulski to wybitny badacz dziejów Europy Środkowo-Wschodniej, zaangażowany w utrwalenie dziejów Rzeczypospolitej oraz największy znawca działalności Mikołaja Kopernika. Jest autorem 300 publikacji, a także jednym z organizatorów trwającego obecnie w Lublinie XX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich.

Od 1984 r. zawodowo związany jest z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, a od 2016 r. z Instytutem Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. W latach 2003–2013 był Prezesem Polskiego Towarzystwa Historycznego, funkcję tę ponownie pełni od roku 2015. Profesor od wielu lat współpracuje z środowiskiem naukowym Instytutu Historii UMCS.

Katarzyna Skatecka

Fot. Bartosz Profil

UMCS na Pikniku Naukowym LFN

15 września 2019 r. odbył się Piknik Naukowy XVI Lubelskiego Festiwalu Nauk. Plac Teatralny przed Centrum Spotkania Kultur wypełnił się młodymi miłośnikami nauki. Hasło tegorocznej edycji Festiwalu to „Nauka – technika – innowacje”, a głównym organizatorem wydarzenia była Politechnika Lubelska.

Jak co roku, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie przygotował cykl ciekawych warsztatów, pokazów, doświadczeń i konkursów skierowanych zarówno do najmłodszych, jak i nieco starszych pasjonatów nauki. Celem inicjatywy jest rozbudzenie ciekawości świata i czystej radości poznawania jego tajemnic.

Pracownicy, doktoranci i studenci UMCS-u przygotowali wiele ciekawych propozycji. Tego dnia zapre-

Fot. Bartosz Profil

Fot. Bartosz Profil

Fot. Bartosz Profil

zentowano łącznie aż 27 różnorodnych pokazów, gier i warsztatów naukowych. Zakres tematyczny był bardzo szeroki – od matematyki przez biologię po zagadnienia filozoficzne i socjologiczne. Nie zabrakło również pasjonujących eksperymentów chemicznych, aspektów psychologicznych i wyzwań sportowych. Wszyscy chętni mogli też spróbować swoich sił w programowaniu i sterowaniu robotami oraz zobaczyć, czym różni się wirtualna rzeczywistość od rzeczywistości rozszerzonej.

Katarzyna Skatecka

Komunikat z obrad Senatu z dnia 25 września 2019 r.

Obradom Senatu przewodniczył Rektor UMCS prof. dr hab. Stanisław Michałowski.

Przed przystąpieniem do realizacji porządku, Senat uczcił chwilą ciszy pamięć zmarłych: prof. Terezy Jakubowicz, prof. Eugenii Łoch, prof. Jerzego Nalepka, dr. Wiesława Dolińskiego, prof. Stefana Warchoła.

Następnie prof. Robert Litwiński – Dziekan Wydziału Humanistycznego UMCS nawiązał do XX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich, który w dn. 17–20 września br. odbywał się w Lublinie. Prof. Litwiński przekazał na ręce Magnificencji Rektora dyplom, stanowiący swojego rodzaju symboliczną formę podziękowania za wsparcie i zaangażowanie w organizację Zjazdu.

Magnificencja Rektor przekazał na ręce prof. Roberta Litwińskiego gratulacje dla pracowników Instytutu Historii z prof. Janem Pomorskim na czele – za udaną współorganizację XX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich.

W dalszej kolejności głos zabrał prof. Ryszard Dębicki, który poinformował o organizowanym z równie dużym sukcesem 30. Kongresie Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, który we wrześniu odbywał się na Wydziałach: Prawa i Administracji oraz Ekonomicznym.

Realizacja porządku obrad rozpoczęła się od przedstawienia przez Rektora UMCS informacji na temat działalności Kolegium Rektorskiego od ostatniego posiedzenia Senatu. Dotyczyły one m.in.:

- zakończenia procesu kształtowania struktur Uczelni w postaci Wydziałów, Instytutów i Katedr. Wręczone zostały powołania dziekanom i prodziekanom, dyrektorom instytutów i ich zastępcom. 24 września br. odbyło się spotkanie z nowymi władzami poszczególnych jednostek, podczas którego omówiono sytuację Uczelni i wyzwania stojące przed UMCS-em. W niedalekiej przyszłości planowane jest szkolenie z ewaluacji skierowane w szczególności do kierowników katedr;
- Regulaminu Pracy przygotowanego w uzgodnieniu ze związkami zawodowymi. Niebawem zostanie przedstawiony Regulamin Organizacyjny, a w październiku rozpoczną się prace nad Regulaminem Wynagrodzeń;
- dobiegających końca prac nad procedurami przeprowadzania przewodów doktorskich i habilitacyjnych;

- budowy nowych siedzib Wydziału Politologii i Instytutu Psychologii, która przebiega w dobrym tempie i jest zaawansowana;
- ogłoszonego przetargu nieograniczonego na sprzedaż Instytutu Pedagogiki (i terenu wokół), położonego w Lublinie przy ul. Narutowicza 12;
- zakończonego remontu stołówki studenckiej przy ul. Langiewicza 16. Zarówno na zewnątrz, jak i wewnątrz obiekt przeszedł kapitalny remont. Budynek został już odebrany, aktualnie uczelnia zajmuje się finalizacją aranżacji jego wnętrza. W październiku zostanie w nim uruchomiona stołówka akademicka „Trójka”;
- prac kontynuowanych przy remoncie Akademickiego Centrum Kultury UMCS „Chatka Żaka”. Uczelnia ma zamiar ubiegać się o dodatkowe środki na remont obiektu;
- udanego Pikniku Pracowników i Absolwentów UMCS zorganizowanego z okazji jubileuszu 75-lecia UMCS-u, który 14 września br. odbył się w Ogrodzie Botanicznym i który cieszył się ogromnym zainteresowaniem – w wydarzeniu udział wzięło około 3,5 tysiąca osób;
- ciekawie przygotowanego numeru czasopisma „Konfrontacje Studenckie – Miesięcznik Akademickiego Lublina”, który był dystrybuowany m.in. na Pikniku Pracowników i Absolwentów. Egzemplarze gazety zostaną również przekazane na poszczególne wydziały UMCS-u;
- przygotowań do Inauguracji Roku Akademickiego 2019/2020;
- dobiegającego końca procesu rekrutacji na studia. Generalnie, jesteśmy zadowoleni z tegorocznego naboru kandydatów; mniejsze zainteresowanie widoczne jest na studiach II stopnia;
- imponującej liczby studentów-cudzoziemców rozpoczynających kształcenie na UMCS-ie. Od roku akademickiego 2019/2020 w murach Uczelni naukę rozpoczną 411 obcokrajowców;
- rekrutacji przeprowadzonej w Szkołach Doktorskich UMCS;
- tytułu doktora *honoris causa*, który 17 września br. nadaliśmy prof. Krzysztofowi Mikulskiemu – Prezesowi Polskiego Towarzystwa Historycznego;
- aktywnego uczestnictwa UMCS w XVI Lubelskim Festiwalu Nauki, który w tym roku koordynowała Politechnika Lubelska;

- rywalizacji sportowej: zawodniczki Pszczółki Polski Cukier AZS UMCS Lublin mają skompletowany silny skład – z szansami na walkę o miejsca 1-4, a lekkoatleci AZS UMCS bardzo dobrze spisali się w rywalizacji na arenach polskich i europejskich – czekamy na ich występy na Mistrzostwach Świata.

W kolejnych punktach porządku obrad Senatorowie uzupełnili skład Komisji Skrutacyjno-Mandatowej o studentkę Kingę Włodarczyk oraz zatwierdzili następujące wnioski osobowe Rad Wydziałów:

- Wydziału Biologii i Biotechnologii w sprawie zatrudnienia na stanowisku: profesora uczelni w Zakładzie Genetyki i Mikrobiologii dr hab. Jolanty Kutkowskiej, profesora uczelni w Zakładzie Genetyki i Mikrobiologii dr hab. Sylwii Wdowiak-Wróbel, profesora uczelni w Katedrze Zoologii i Ochrony Środowiska dr. hab. Jarosława Wiącka;
- Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej w sprawie zatrudnienia na stanowisku: profesora uczelni w Zakładzie Geologii i Gleboznawstwa prof. Jeana Posena;
- Wydziału Chemii w sprawie zatrudnienia na stanowisku: profesora uczelni w Zakładzie Metod Chromatograficznych dr hab. Doroty Wianowskiej, profesora uczelni w Zakładzie Chemii Ogólnej i Koordynacyjnej dr hab. Beaty Cristovao;
- Wydziału Humanistycznego w sprawie zatrudnienia na stanowisku: profesora uczelni w Instytucie Anglistyki dr hab. Urszuli Terentowicz-Fotygi;
- Wydziału Pedagogiki i Psychologii w sprawie zatrudnienia na stanowisku: profesora uczelni w Instytucie Pedagogiki dr hab. Beaty Bednarczuk, profesora uczelni w Instytucie Pedagogiki dr. hab. Wiesława Żardeckiego;
- Wydziału Artystycznego w sprawie zatrudnienia na stanowisku: profesora uczelni w Instytucie Muzyki dr hab. Teresy Krasowskiej.

W dalszej kolejności Senatorowie uzupełnili składy komisji senackich i dyscyplinarnych o przedstawicieli doktorantów.

W kolejnych punktach porządku obrad przyjęto Uchwałę w następujących sprawach:

- zmian w Statucie UMCS z dnia 29 maja 2019 r.,
- zatwierdzenia wzoru dyplomów ukończenia studiów wyższych wydawanych przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,

- przyjęcia regulaminów przeprowadzania postępowań w sprawie nadania stopnia doktora i doktora habilitowanego w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,

- uchylene uchwały Nr XXII-10.3/09 z dnia 29 czerwca 2009 r. w sprawie ustalania obowiązków nauczycieli akademickich, rodzaju zajęć dydaktycznych objętych zakresem tych obowiązków, w tym wymiaru zajęć dydaktycznych oraz zasad obliczania godzin dydaktycznych, a także zasad powierzenia prowadzenia zajęć dydaktycznych w godzinach ponadwymiarowych. W dalszej kolejności przyjęto pakiet uchwał dydaktycznych dotyczących:

- dostosowania programów studiów do wymagań ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce kierunków prowadzonych na Wydziałach: Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, Biologii i Biotechnologii oraz Chemii w zakresie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela,
- dostosowania programów studiów do wymagań ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz przyporządkowania do dyscyplin naukowych kierunków prowadzonych na Wydziale Humanistycznym, Pedagogiki i Psychologii, Artystycznym i Wydziale Zamiejscowym w Puławach rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020,
- przyporządkowania kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie do dyscyplin naukowych lub artystycznych dla cykli kształcenia rozpoczętych przed rokiem 2019/2020,
- zmiany Uchwały Nr XXIV – 27.22/19 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie dostosowania programów studiów do wymagań ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz przyporządkowania do dyscyplin naukowych kierunków prowadzonych na Wydziale Politologii, rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020,
- określenia efektów uczenia się dla nowotworzonego kierunku studiów prowadzonego na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki,
- wprowadzenia dodatkowych zajęć dla studentów studiów stacjonarnych drugiego stopnia na kierunkach: filologia polska, historia, lingwistyka stosowana, ro-

manistyka, hispanistyka prowadzonych na Wydziale Humanistycznym realizujących specjalność: nauczycielską i będących uczestnikami projektu pn. *Nauczyciel na miarę XXI wieku* rozpoczynających kształcenie od roku akademickiego 2019/2020,

- ustalenia programu studiów dla nowotworzonych na Wydziale Ekonomicznym studiów podyplomowych na kierunku Innowacyjne zarządzanie produkcją,
- zmiany programu studiów podyplomowych dla kierunku Programowanie i informatyka w szkole,
- zmiany programu studiów podyplomowych dla kierunku Wychowanie fizyczne z elementami edukacji zdrowotnej,
- ustalenia nowego programu studiów podyplomowych na Wydziale Pedagogiki i Psychologii na kierunku diagnoza, edukacja i terapia osób ze spektrum autyzmu.

Następnie Senatorowie wyrazili opinię w sprawie zatrudnienia Dyrektora Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych oraz Dyrektora Centrum Europy Wschodniej kolejno w osobach mgr. Piotra Kaczmarzyka i prof. Walentego Baluka.

Senat Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie postanowił również przyjąć temat wykładu inauguracyjnego pt. *Rola Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w rozwoju Lublina i regionu*, który zostanie wygłoszony przez prof. Janusza Wronę 23 października br. podczas uroczystej Inauguracji Roku Akademickiego 2019/2020.

Wśród spraw bieżących znalazły się informacje dotyczące m.in.:

- Inauguracji Roku Akademickiego dla studentów Uniwersytetu Dziecięcego UMCS: 28 września br.,

- mszy akademickiej: 7 października br. o godz. 10.00 w Archikatedrze Lubelskiej,
- uroczystej Inauguracji Roku Akademickiego, która tradycyjnie odbędzie się 23 października o godz. 11.00,
- uroczystości nadania tytułu doktora *honoris causa* UMCS prof. Pierre'owi Joliot, która odbędzie się 24 października br. o godz. 13.00,
- immatrykulacji studentów pierwszego roku: 1 października br. (nie będzie to dzień wolny od zajęć). Immatrykulacje studentów Wydziału Zamiejscowego UMCS-u w Puławach zaplanowano dzień później (2.20.2019 r.),
- charytatywnych biegów, w których aktywnie biorą udział pracownicy UMCS-u,
- potrzeby zakupu nowych samochodów.

W punkcie dotyczącym interpelacji i wolnych wniosków Rektor UMCS przekazał informację o odpowiedzi udzielonej dr. Jakubowi Kosowskiemu w sprawie parkowania samochodów przed budynkiem Rektoratu.

Prof. Anna Przyborowska-Klimczak poinformowała, że 23 września br. z okazji 70-lecia Wydziału Prawa i Administracji UMCS odbyła się uroczysta sesja Rady Wydziału, podczas której wręczone zostały Medale 70-lecia WPiA. W trakcie posiedzenia Senatu Rektor UMCS prof. Stanisław Michałowski, Prorektor ds. Kształcenia prof. Alina Orłowska i Kwestor UMCS Katarzyna Komotajtis równie otrzymali od Pani Dziekan pamiątkowe Medale z okazji jubileuszu Wydziału.

Na zakończenie posiedzenia nastąpiły przemówienia i podziękowania skierowane do władz Uczelni i osób, które w związku z wprowadzeniem nowej struktury od 1 października br. ustępują z funkcji dziekanów.

Ostatnim punktem porządku obrad było przyjęcie protokołu z posiedzenia Senatu w dniu 26 czerwca 2019 r.

I Dzień Internacjonalizacji

UMCS z Santander Universidades

TERMIN WYDARZENIA

25

11.2019
godz. 12:00

MIEJSCE WYDARZENIA

Ecotech
Complex

W programie m.in.

- wykład Uwe Brandenbura, eksperta ds. Internacjonalizacji
- rozstrzygnięcie konkursu na najbardziej zinternacjonalizowanego pracownika, doktoranta, studenta
- warsztaty ze specjalistami

Zapisz się na

www.umcs.pl

Szkolenie dla nauczycieli polonijnych w USA

W marcu, czerwcu i sierpniu br. pracownicy Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS we współpracy z Fundacją Akademickiego Centrum Kultury UMCS „Chatka Żaka” przeprowadzili kolejne, już trzecie szkolenie dla członków lokalnych komisji egzaminacyjnych w Nowym Jorku i Chicago. Stale wzrastające zainteresowanie egzaminami certyfikатовymi sprawia, że potrzebni są nowi członkowie komisji, zarówno w kraju, jak i w ośrodkach zagranicznych. Dodatkowo, w czasie pobytu naszych pracowników w USA, udzielono wsparcia ośrodkom lokalnym w czasie egzaminów certyfikатовych (marzec i czerwiec br.) z języka polskiego jako obcego, w których uczestniczyło w sumie 130 osób. Projekt został zrealizowany dzięki zdobyciu grantu przez ACK „Chatka Żaka” we współpracy z CJKP i współfinansowaniu przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej w ramach zadania publicznego „Współpraca z Polonią i Polakami w roku 2019”. Uczestnicy szkolenia przygotowywali się do sprawdzania części testowych egzaminu, tekstów pisanych przez zdających i oceniania modułu *Mówienie*. Zostali także przeszkoleni w kwestiach organizacyjnych i administracyjnych związanych z obsługą egzaminów. Wszystkie planowane za-

dania zostały zrealizowane, a egzaminy zakończyły się sukcesem, co potwierdził audyt przeprowadzony przez Państwową Komisję ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. W związku ze wzrostem zainteresowania egzaminami certyfikатовymi z jppo planowane są dalsze działania tego typu w obu ośrodkach amerykańskich.

Centrala Polskich Szkół Doksztalających w Nowym Jorku i Zrzeszenie Nauczycieli Polskich w Ameryce z siedzibą w Chicago to jedyne ośrodki za oceanem posiadające prawo do przeprowadzania tych egzaminów, ale żaden z nich nie ma własnego przewodniczącego. Zorganizowanie egzaminu stanowi więc dla nich duże wyzwanie logistyczne i merytoryczne. Istnieje ciągła potrzeba szkolenia tamtejszych nauczycieli szkół sobotnio-niedzielnich, by sprostać wymaganiom certyfikacji. W tegorocznym przedsięwzięciu uczestniczyło 45 nauczycieli szkół polonijnych, spełniających warunki stawiane członkom komisji egzaminacyjnych. Szkolenie przeprowadzili doświadczeni nauczyciele i metodycy nauczania języka polskiego jako obcego, a jednocześnie uprawnieni egzaminatorzy: dr hab. Anna Dunin-Dudkowska – dyrektor CJKP, będąca jednocześnie członkiem PK ds. PZJPjO przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz członkowie Zespołu Autorów Zadań i Egzaminatorów oraz Weryfikatorów i Wizytatorów przy tejże Komisji: dr Grażyna Przechodzka (pełniąc również funkcję przewodniczącej Audytu) oraz mający uprawnienia przewodniczących egzaminów: dr Anna Butcher, dr Bartłomiej Maliszewski i mgr Marzena Porębska.

Nasze działania to kolejny etap długoletniej współpracy z ośrodkami polonijnymi za oceanem. W latach 2013, 2015, 2016, 2017 i 2018 CJKP organizowało w Nowym Jorku i Chicago warsztaty metodyczno-psychologiczne dla nauczycieli polonijnych, warsztaty językowe dla młodzieży szkół polonijnych (każdorazowo dla ok. 200 osób) i 2 szkolenia dla kandydatów na członków komisji certyfikатовych (po ok. 50 osób). Ponadto, z powodzeniem przeprowadziliśmy dwie amerykańskie edycje studiów podyplomowych dla nauczycieli języka polskiego jako obcego, w których wzięło udział ponad 110 nauczycieli polonijnych.

Anna Dunin-Dudkowska

Laureat Nagrody im. Jerzego Giedroycia

14 września w rocznicę śmierci Jerzego Giedroycia, Kapituła nagrody Jego imienia ogłosiła nazwisko Laureata, którym został dr Łukasz Garbał za książkę pt. *Jan Józef Lipski. Biografia źródłowa*, wydaną przez Instytut Dokumentacji i Studiów nad Literaturą Polską. Oddział Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie oraz Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Z rekomendacji prof. dr hab. Krzysztofa Pomiana czytamy:

„To istotny wkład do naszej wiedzy o inteligenckiej Warszawie lat powojennych i o historii dysydencji i opozycji. Pokazuje ona wielką rolę środowisk poakowskich, a w każdym razie niepodatnych na presje ideologiczną PZPR i wywodzących się z nich osobistości w tym Jana Józefa Lipskiego. Jest też ważnym przyczynkiem do dziejów recepcji *Kultury* paryskiej w Kraju”.

Autor nagrodzonej książki jest kustoszem w Instytucie Dokumentacji i Studiów nad Literaturą Polską przy Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie. Ma na swoim koncie takie książki jak m.in. *Ferdydurke. Biografia powieści* (2010), *Edytorstwo. Jak wydawać współczesne teksty literackie* (2011) oraz pozycje związane z życiem i działalnością Jana Józefa Lipskiego.

W tym roku Kapituła zdecydowała również o przyznaniu nagrody honorowej dla Ośrodka „Karta” za dotychczasową działalność wydawniczą, popularyzatorską,

szacunek dla świadectw, złożoności dziejów, ludzkich zachowań oraz kontynuację dzieła Jerzego Giedroycia.

Profesor Andrzej Friszke w uzasadnieniu stwierdził:

„Aktywność, skala zainteresowań i dokonań Ośrodka Karta pozwala uznać, że rozwija on działalność przypominającą dzieło Jerzego Giedroycia i *Kultury* w zakresie sposobu opowiadania o niedawnej przeszłości Polski i naszego regionu Europy. Karta wyraża te same wartości demokratyczne, antytotalitarne, sprzeciw wobec nacjonalizmu i mitologizacji przeszłości, poszanowanie dla praw człowieka, zasad wolności, szukania pojednania między narodami tak, by historia nie była miejscem podziałów, ale zbliżenia w oparciu o wspólnie uznawane wartości”.

Nagroda im. Jerzego Giedroycia przyznawana od 2001 r., została ufundowana przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Co roku wyróżniani są autorzy książek, którzy twórczo kontynuują przesłanie Redaktora lub prowadzą badania nad dziedzictwem paryskiej „Kultury”. Oprócz dyplomu laureat otrzymuje 25 tys. zł. Dotychczas prestiżową nagrodę otrzymali m.in. Daniel Beauvois, Andrzej Friszke, Aleksandra Hnatiuk, Jarosław Hrycak, Andrzej St. Kowalczyk, Paweł Machcewicz, Mariusz Mazur, Timothy Snyder.

Wręczenie Nagrody nastąpiło podczas inauguracji roku akademickiego na UMCS-ie w Lublinie.

Justyna Maguś

Język – mapą drogową kultury Gala Mistrza Mowy Polskiej 2019 w Malborku

30 września 2019 r. w Malborku odbyła się uroczysta XIX Gala Finałowa Programu „Mistrz Mowy Polskiej” oraz IX Gala „Kuźni Mistrzów Mowy Polskiej”. Mistrz Mowy Polskiej to społeczny program o zasięgu ogólnokrajowym, który co roku wyróżnia Polaków, którzy najpiękniej posługują się językiem ojczystym, kultywują i promują najlepsze wzorce polszczyzny. Nominacje zostały wręczone w czerwcu podczas uroczystości na Zamku Królewskim w Warszawie, gdzie odebrało je 12 osób w kategorii indywidualnej i przedstawiciele 5 instytucji i organizacji. Wśród nominowanych instytucji znalazło się m.in. Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS. Nominację odebrała dr hab. Agata Małyska wraz z dwojgiem studentów z Białorusi, Marią i Władkiem, którzy swoim słowem i muzyką pokazali, na czym polega działalność naszej placówki. Już wtedy było wiadomo, że gala finałowa odbędzie się w malborskim zamku, w Wielkim Refektarzu Muzeum Zamkowego, którego wnętrza będą znakomitą oprawą dla tak doniosłej uroczystości. „Tu odbywały się najważniejsze dla historii tego miejsca wydarzenia. Z tego, co wiem, wielkich mistrzów też tutaj wybierano, więc dzisiaj dokonamy tu wyboru wielkiego mistrza mowy polskiej” – tymi słowami witał gości Marek Charzewski, burmistrz Malborka.

Każdy z obecnych kandydatów otrzymał 2,5 minuty na zaprezentowanie się przed publicznością. Reprezentując Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS, dr hab. Agata Małyska w kilku zdaniach przypomniała, że działalność Centrum to m.in. kształcenie w zakresie języka i kultury polskiej głównie młodych ludzi, ale także tych wszystkich, którzy właśnie z Polską wiążą swoje nadzieje i aspiracje życiowe. Nauczyciele CJKP uczą studentów języka polskiego, zapoznają ich z polską kulturą i tradycją, ułatwiają start w dorosłe życie. Uczą także, że język jest mapą drogową kultury; mówi nam skąd po-

Fot. Sławomir Małyska

Fot. Sławomir Małyska

chodzimy i dokąd zmierzamy, zaś granice języka, którego używamy, wyznaczają granice naszego świata. Na zakończenie swojego krótkiego wystąpienia, parafrazując słowa wielkiego poety Czesława Miłosza, Agata Małyska powiedziała:

*Nasza wierna mowa, służymy Tobie,
Co noc stawiamy przed tobą miseczkę z kolorami,
żebyś miała i brzozę i konika polnego i gila
zachowanych w naszej pamięci.*

Mimo że nasze Centrum nie wygrało w głosowaniu internetowym, znalazło się w znakomitym gronie jednostek i instytucji, które angażują się w krzewienie kultury i piękna mowy ojczystej. W głosowaniu internetowym *vox populi* otrzymał Tomasz Organek. Natomiast jury uznało, że tytuł Mistrza Mowy Polskiej 2019 powinien trafić do Jacka Cygana, Katarzyny Pakosińskiej, Andrzeja Seweryna i Marty Szewczyk. Wśród nominowanych instytucji najwięcej głosów otrzymało Stowarzyszenie Działdowska Kuźnia Słowa. Eksperti przyznali też nagrodę specjalną – Wawrzyn Mowy Polskiej wybitnemu aktorowi, Janowi Kobuszewskiemu. Jury podkreślało jednak, że nie jest to nagroda pośmiertna. Została przyznana za życia aktora za całość jego dorobku.

Agata Małyska

„Nauka w służbie ludu” – czyli 16. Biesiada Archeologiczna w Masłomęczu

Warto w roku jubileuszu 75-lecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej przypomnieć sztandarową niegdyś maksymę Uczelni; warto też sobie po raz kolejny zdać sprawę z tego, że lubelska archeologia jest niedościgniona we wprowadzaniu do życia społecznego swoich naukowych osiągnięć.

Po raz szesnasty, w ostatnią niedzielę lipca, Masłomęcz świętował sukces archeologii UMCS – odkrycie Gotów w Kotlinie Hrubieszowskiej i trwające ćwierć wieku badania na ich cmentarzysku w tej miejscowości. Po wielokroć opisywałem już historię powstania skansenu „Wioska Gotów” i stowarzyszenia firmującego pod merytoryczną opieką Muzeum im. Stanisława Staszica z Hrubieszowa i Instytutu Archeologii UMCS pielęgnowanie pamięci o plemionach gockich sprzed piętnastu stuleci¹. Pod mądrym kierownictwem absolwentów naszej archeologii, mgr Anny Hyrczały (Prezesa Stowarzyszenia) i mgr. Bartłomieja Barteckiego (dyrektora Muzeum), Goci z Masłomęcza stali się jednym z najbardziej rozpoznawalnych elementów historycznego krajobrazu kulturowego Lubelszczyzny. Tysiące zwiedzających, autobusy pełne młodzieży, ale również imprezy na zamówienie organizowane dla różnych stowarzyszeń, korporacji, władz samorządowych wywołują nieustanne zainteresowanie mediów. Wszystkich zachwyca „czysta postać” projektu, pozbawionego elementów komercji, starannie pilnowanego, by nie wdarty się doń przedsięwzięcia niemające nic wspólnego z archeologią. Budzi to podziw, ale również szacunek; jest też głośno komentowane w świecie. Ustrzec się przed pokusą łatwego pieniądza to wyzwanie samo w sobie. Postawić wyłącznie na popularyzację badań naukowych – to już w dzisiejszych, skomercjalizowanych czasach czyste bohaterstwo.

O tym, jak bardzo Biesiada Archeologiczna w Masłomęczu jest oczekiwana świadczył przebieg tej ostatniej. Tysiące ludzi zachwyconych obcowaniem z najdawniejszą historią, szansą dotknięcia (dosłownie i w przenośni) kilkunastu stuleci, jakie dzieliła nas od historycznej świetno-

ści Kotliny Hrubieszowskiej; zapchane parkingi i długie szeregi aut stojących w ciągach pobocznych dróg z rejestracjami z całej Polski świadczą o tym, że współczesne, uważane za skrajnie konsumpcyjne społeczeństwo polskie potrzebuje wysublimowanej rozrywki. Widać też, jak wrażliwe jest na odbiór zaangażowania odtwórców, ich dbałość o szczegóły i kompetentną wiedzę. Zachwyceni masłomęczanie kręcą z niedowierzaniem głowami nad skalą sławy, jaka spłynęła na wioskę z krańców Rzeczypospolitej. Równie zachwyceni goście obiecują sobie powroty, z bliskimi, rodzinami, z przyjaciółmi – bo warto! Eksperyment promocji archeologii w wydaniu UMCS-u jest nie do podrobienia, chociaż znajduje naśladowców w wielu miejscach. Najczęściej zawodzi czynnik ludzki – nad świadomością istoty odkryć masłomęckich pracowaliśmy przecież ćwierć wieku; i to autentyczna potrzeba przechowania pamięci o archeologach ze strony mieszkańców legła u podstaw sukcesu „Wioski Gotów”.

Lubię „podśluchiwać” ludzi wymieniających między sobą wrażenia. Mile łaskocze, kiedy słyszę: „To nasz UMCS tutaj zaczął” albo: „A nasi uczeni pozamykali się w gabinetach, a ci tutaj – patrzcie tylko...”, bądź po prostu: „Jak oni to zrobili, że ludzie mają odwagę robić takie rzeczy”. A no właśnie – zrobiliśmy to ciężką pracą, daleko wybiegającą poza obowiązki naukowo-dydaktyczne. Z satysfakcją widzę, że czasy, kiedy dość prześmiewczo środowisko naukowe traktowało zaangażowanie archeologów z UMCS-u w promowanie swoich wykopalisk, doprowadziły do szczyrej, szlachetnej zazdrości z odniesionego sukcesu.

Nic więc dziwnego w tym, że znany, po wielokroć nagradzany scenarzysta, reżyser i producent filmowy, Zdzisław Cozac, twórca m.in. pięciocedinkowego serialu dokumentalnego *Tajemnice początków Polski*, kręci film o hrubieszowskim epizodzie gockiej historii. Tę opowieści musi być słynna „Wioska Gotów” w Masłomęczu, a jego bohaterami odtwarzający z zapałem, zaangażowaniem ich kulturę mieszkańcy wioski.

Takim to sposobem archeologia zbudowała pomnik swojej Uczelni. W taki to sposób świadomość istnienia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej utrwala się w społeczeństwie. I nie powiedziano w tym zakresie ostatniego słowa!

Andrzej Kokowski

¹ Np.: A. Kokowski, 35-10-5 – czyli „Nauka w służbie ludu”, „Wiadomości Uniwersyteckie” 2013, nr 8/198, s. 27; tenże, *Archeologiczna korona na 70-lecie UMCS*, „Wiadomości Uniwersyteckie” 2014, nr 6/206, s. 52; tenże, *XV Biesiada Archeologiczna w Masłomęczu*, „Wiadomości Uniwersyteckie” 2018, nr 7/246, s. 36-38.

Laureaci VII edycji Stypendium im. Leopolda Ungera

W dniu 27 września w siedzibie „Gazety Wyborczej” w Warszawie odbyła się uroczystość wręczenia dyplomów laureatom VII edycji Stypendium im. Leopolda Ungera. Do grona dotychczas nagrodzonych dołączyły cztery kolejne osoby. Nagrodę główną 5 tys. zł otrzymała Martyna Słowik, która zaproponowała wykorzystanie środków stypendialnych na temat dotyczący stosunku Polaków do pracowników z innych państw, zatrudnionych na terenie Polski. Laureatka w cyklu reportaży chce opisać emocje, lęki, motywacje widoczne na styku wzajemnych relacji.

W grupie zwycięzców konkursu znaleźli się również: Maria Mazurek, która odbędzie dwutygodniowy staż w belgijskim dzienniku „Le Soir”, Dawid Drózdź wyróżniony miesięcznym stażem w „Gazecie Wyborczej”, Anna Al-Araj nagrodzona miesięcznym stażem w tygodniku „Polityka”.

Podczas spotkania prof. Iwona Hofman podkreśliła atrybuty dziennikarstwa, odnosząc się do *Lectio doctoris* Leopolda Ungera. Zauważyła, wskazując na rolę dziennikarstwa poważnego, że Patron Stypendium miał świadomość zmieniającej się „architektury mediów”.

Jakość informacji zależna od tempa nadawania i wywoływanych emocji pogłębia chaos w odbiorze treści medialnych i powoduje spadek ich rangi, poszerzając pole nadużyć i manipulacji. Stypendium im. Leopolda Ungera jest okazją do refleksji nad stylem uprawiania zawodu dziennikarza, który oprócz ciężkiej pracy powinna określać ciekawość świata, rzetelność i poszanowanie wartości.

W spotkaniu wzięli udział członkowie Kapituły Stypendium, laureaci poprzednich edycji i znakomici goście m.in.: Przewodnicząca Kapituły Stypendium prof. Iwona Hofman, redaktor Jarosław Kurski, korespondent dziennika „Le Soir” w Warszawie Romain Su, redaktor Marian Turski.

Stypendium zainicjowane przez rodzinę Leopolda Ungera, a ustanowione przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w 2013 r., cieszy się dużą popularnością w Polsce i promuje obiecujących dziennikarzy. Dotychczas otrzymało je 38 osób. Informacje o poprzednich edycjach oraz warunki konkursu znajdują się pod adresem: www.umcs.pl/pl/stypendium-leopolda-ungera.htm.

*Justyna Maguś
Sekretarz Kapituły Stypendium
im. Leopolda Ungera*

Centrum Europy Wschodniej UMCS na Forum Partnerów - KIEW 2019

W dn. 23–24 września 2019 r. odbyła się VIII już edycja Kongresu Inicjatyw Europy Wschodniej, organizowanego przez Centrum Kompetencji Wschodnioeuropejskich (CKW) – projektu realizowanego przez Miasto Lublin. W ramach tego wydarzenia miało miejsce Forum Partnerów, którego celem była m.in. pomoc w pozyskiwaniu nowych partnerów do współpracy tak krajowej, jak i międzynarodowej, wymiana praktyk oraz zdobywanie nowych doświadczeń. Forum sprzyjało wzmocnieniu wizerunku poszczególnych uczestników. Ze strony UMCS-u udział w Forum wzięło Centrum Europy Wschodniej UMCS, jako partner organizacyjny linii programowej „Polityka i bezpieczeństwo”. Prezentowane publikacje Centrum, a zwłaszcza czasopismo CEW „Wschód Europy. Studia Humanistyczno-Społeczne” cieszyły się ogromnym zainteresowaniem wśród uczestników Kongresu.

Elżbieta Gardjas-Ziętek

Fot. Piotr Toc

↑ CEW UMCS na Forum Partnerów - KIEW 2019

Sukces doktorantów i studentów Wydziału Politologii na Tajwanie

Miło nam poinformować, że doktoranci Zakładu Stosunków Międzynarodowych mgr Jakub Wołyniec i mgr Grzegorz Gleń oraz studentki Pooja Kaushik (International Relations) i Katarzyna Pusiewicz (stosunki międzynarodowe) ukończyli certyfikowaną szkołę letnią The Global Governance Summer School oraz kurs języka chińskiego. Warunkami jej ukończenia było aktywne uczestniczenie w zajęciach, zaliczenie wszystkich przedmiotów oraz złożenie pracy pisemnej. Szkoła odbyła się w dn. 8 lipca – 16 sierpnia 2019 r. na Tajwanie i była zorganizowana przez International College of Innovation na National Chengchi University (NCCU) w Tajpej. Program szkoły obejmował wizyty studyjne, a także zajęcia z zakresu m.in. historii i kultury Azji, bezpieczeństwa

Fot. Karen Tan

międzynarodowego, stosunków z między Tajwanem a Chinami i USA, prawa międzynarodowego, biznesu i ekonomii. Szkole towarzyszył certyfikowany, intensywny kurs języka chińskiego zakończony egzaminem pisemnym i ustnym. Podczas bankietu powitalnego reprezentanci UMCS-u przekazali pamiątkowy prezent Rektorowi NCCU i dziekanom International College of Innovation. Zaproszenie doktorantów i studentów naszej Uczelni do wzięcia udziału w szkole letniej na Tajwanie jest wynikiem utrzymywania dobrych kontaktów naukowych z NCCU przez prof. dr. hab. Marka Pietrasia i prof. dr. hab. Agatę Ziętek z Zakładu Stosunków Międzynarodowych, co zaowocowało już kilkoma wzajemnymi wizytami.

mgr Jakub Wołyniec

Nagrody z okazji 10-lecia programu Nowoczesne Zarządzanie Biznesem

W dniu 11 września 2019 r. w ramach dorocznej Konferencji Katedr Finansów wręczono nagrody jubileuszowe z okazji 10-lecia programu edukacyjnego Nowoczesne Zarządzanie Biznesem. Program powstał z inicjatywy Związku Banków Polskich we współpracy z Biurem Informacji Kredytowej. Od początku partnerem programu jest Krajowa Izba Rozliczeniowa. W ramach programu, który współpracuje z ponad 120 uczelniami, odbywają się wykłady otwarte i fakultatywne. Partnerzy programu uczestniczą także w licznych wydarzeniach edukacyjnych. Jubileuszowe statuetki wręczane przez panów: Krzysztofa Pietraszkiewicza – prezesa ZBP, dr Marcina Cholewę z BIK i Dariusza Marcjasza – wiceprezesa KIR trafiły do Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej jako instytucji współpracujących z programem oraz do Koordynatorów uczelnianych wybranych spośród najaktywniej współpracujących uczelni. W tym gronie znaleźli się:

- dr Anna Korzeniowska – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,
- dr hab. Katarzyna Kochaniak – Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie,
- dr inż. Agnieszka Parkitna – Politechnika Wrocławska,
- dr Piotr Majewski – Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu,
- dr Iwia Kuchciak – Uniwersytet Łódzki.

Anna Korzeniowska

Fot. Michał Wólan

Media and Democracy Karol Jakubowicz Award 2019

Podczas V Kongresu Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej 19 września 2019 r. na Uniwersytecie Warszawskim odbyło się uroczyste wręczenie nagród w II edycji konkursu Media and Democracy Karol Jakubowicz Award.

Tegorocznymi laureatami zostały dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) za monografię *Strategie komunikowania podmiotów politycznych w Polsce w mediach społecznościowych* (Wyd. UMCS, Lublin 2018) oraz dr hab. Maria Łoszevska-Ołowska (Uniwersytet Warszawski) za monografię *Zakaz publikacji w prasie danych i wizerunku osób publicznych podejrzanych lub oskarżonych o przestępstwo* (Wyd. ASPRA, Warszawa 2018).

Media and Democracy Karol Jakubowicz Award to ważna dla środowiska medioznawców nagroda, przyznawana od 2017 r. z inicjatywy i fundacji Małgorzaty Semil-Jakubowicz, a afiliowana przy Polskim Towarzystwie Komunikacji Społecznej (PTKS). Celem Nagrody jest upamiętnienie Karola Jakubowicza – wybitnego badacza i praktyka mediów, eksperta m.in. KRRiT, UNESCO, przewodniczącego Komitetu Zarządzającego ds. Mediów i Nowych Usług Komunikacyjnych Rady Europy.

Sylwia Skotnicka

Wydział Artystyczny

Wydarzenia

1 lipca w ramach głównych obchodów jubileuszu 450-lecia Unii Lubelskiej miała miejsce w Bazylice O.O. Dominikanów prapremiera Oratorium *(Po)mosty* Piotra Selima i Hanny Lewandowskiej. W wykonaniu utworu wzięły udział chór Kantylena III Liceum Ogólnokształcącego im. Unii Lubelskiej w Lublinie pod dyktando dr hab. Małgorzaty Nowak, profesora uczelni.

W dn. 23–26.08 chór Kantylena III Liceum Ogólnokształcącego im. Unii Lubelskiej w Lublinie pracujący pod dyktando dr hab. Małgorzaty Nowak, prof. uczelni wzięły udział w Ohrid Choir Festiwal w Macedonii. Zespół rywalizował w swojej kategorii z chórami akademickimi i w tej konkurencji zdobył najwyższą punktację w Paśmie Brązowym.

14 września w sali koncertowej Filharmonii Lubelskiej odbył się uroczysty koncert z okazji jubileuszu 25-lecia chóru Kantylena działającego w III Liceum Ogólnokształcącym im. Unii Lubelskiej w Lublinie. Zespół przez dr hab. Małgorzatę Nowak, prof. uczelni do dziś funkcjonuje w Lublinie jako jeden z nielicznych szkolnych chórów mieszanych w mieście.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Habilitacje

Rada Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 18 września 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne dr Edycie Buczyńskiej zatrudnionej na stanowisku adiunkta w Katedrze Zoologii i Ekologii Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Dr Edyta Buczyńska jako osiągnięcie naukowe zgłosiła cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych pod wspólnym tytułem *Uwarunkowania środowiskowe*

występowania chruścików (Trichoptera) w wodach podlegających zróżnicowanej antropopresji opublikowanych w latach 2016–2019. Uchwałę popierającą wniosek o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Edycie Buczyńskiej przedłożyła Komisja Habilitacyjna powołana przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów w składzie: prof. dr hab. Jacek Siciński (Uniwersytet Łódzki) – przewodniczący dr hab. Jarosław Wiącek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) – sekretarz, dr hab. Tomasz Kakareko (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) – recenzent, prof. dr hab. Elżbieta Dumnicka (Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie) – recenzent, dr hab. Halina Kucharczyk prof. UMCS (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) – recenzent, prof. dr hab. Tadeusz Namiotko (Uniwersytet Gdański) – członek, dr hab. Marcin Polak, prof. UMCS (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) – członek.

Rada Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 18 września 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne dr Marcie Arczewskiej zatrudnionej na stanowisku adiunkta w Zakładzie Biofizyki Molekularnej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Dr Marta Arczewska jako osiągnięcie naukowe zgłosiła cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych pod wspólnym tytułem *Mechanizmy molekularne i uwarunkowania fizykochemiczne determinujące oddziaływania biologiczne czynnych związków pochodzenia naturalnego z błonami lipidowymi* opublikowanych w latach 2012–2018. Uchwałę popierającą wniosek o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Marcie Arczewskiej przedłożyła Komisja Habilitacyjna, powołana przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów w składzie: prof. dr hab. Grzegorz Bartosz (Uniwersytet Łódzki) – przewodniczący, dr hab. Joanna Jakubowicz-Gil (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) – sekretarz, dr hab. Anna Wiśniewska-Becker (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) – recenzent, dr hab. Aleksander Czogalla (Uniwersytet Wrocławski) – recenzent, dr hab. Bożena Pawlikowska-Pawłęga (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) – recenzent, prof. dr hab. Marek Langer (Politechnika Wrocławska) – członek, dr hab. Halina Dziubińska, prof. UMCS (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) – członek.

Doktoraty

Rada Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 18 września 2019 r. nadała stopień doktora nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr. Mateuszowi Piętowi zatrudnionemu na stanowisku asystenta w Katedrze Wirusologii i Immunologii UMCS. Temat pracy: *Kwas ursolowy i oleanolowy jako substancje ograniczające migrację komórek ludzkiego raka jelita grubego in vitro*. Promotor: dr hab. Roman Paduch, prof. UMCS (Zakład Wirusologii i Immunologii; Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Recenzenci: prof. dr hab. Elżbieta Kostyra (Katedra Biochemii; Wydział Biologii i Biotechnologii; Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), dr hab. n. farm. Magdalena Wójciak-Kosior, prof. UM (Zakład Chemii Analitycznej; Uniwersytet Medyczny w Lublinie).

Rada Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 18 września 2019 r. nadała stopień doktora nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Annie Siemińskiej-Kuczer – absolwentce studiów doktoranckich na kierunku biologia na Wydziale Biologii i Biotechnologii UMCS w Lublinie. Temat pracy: *Humoralna odpowiedź odpornościowa gąsienic *Galleria mellonella* na zakażenie bakterią *Pseudomonas aeruginosa**. Promotor: dr hab. Mariola Andrejko, prof. UMCS (Zakład Immunobiologii; Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Recenzenci: prof. dr hab. Barbara Płytycz (Zakład Immunobiologii Ewolucyjnej; Instytut Zoologii i Nauk Biomedycznych; Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), prof. dr hab. Mieczysława Boguś (Instytut Parazytologii im. Witolda Stefańskiego; Polska Akademia Nauk w Warszawie).

Rada Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 18 września 2019 r. nadała stopień doktora nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Sylwii Stączek zatrudnionej na stanowisku asystenta w Katedrze Immunobiologii UMCS. Temat pracy: *Indukcja odpowiedzi immunologicznej *Galleria mellonella* przez α -1,3-glukan wyizolowany ze ściany komórkowej grzyba *Aspergillus Niger**. Promotor: prof. dr hab. Małgorzata Cytryńska (Zakład Immunobiologii; Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Recenzenci: prof. dr hab. Barbara Płytycz (Zakład Immunobiologii Ewolucyjnej; Instytut Zoologii i Nauk Biomedycznych; Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), prof. dr hab.

Mieczysława Boguś (Instytut Parazytologii im. Witolda Stefańskiego; Polska Akademia Nauk w Warszawie).

Rada Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 18 września 2019 r. nadała stopień doktora nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Katarzynie Kaławaj – absolwentce studiów doktoranckich na kierunku biotechnologia na Wydziale Biologii i Biotechnologii UMCS w Lublinie. Temat pracy: *Aktywność przeciwnowotworowa alfa-ketoglutaranu w modelu komórkowym ludzkiego kostniakomięsaka*. Promotor: dr hab. Barbara Zdzińska, prof. UMCS (Zakład Wirusologii i Immunologii; Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Promotor pomocniczy: dr Adrianna Sławińska-Brych (Zakład Biologii Komórki; Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Recenzenci: prof. dr hab. Joanna Wietrzyk (Zakład Onkologii Doświadczalnej; Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej im. L. Hirszfelda; PAN we Wrocławiu), dr hab. n. o zdr. Grzegorz Raszewski (Zakład Toksykologii i Bezpieczeństwa Żywności; Instytut Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie).

Rada Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 25 września 2019 r. nadała stopień doktora nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr. Markowi Wójcikowi – absolwentowi studiów doktoranckich na kierunku biotechnologia na Wydziale Biologii i Biotechnologii UMCS w Lublinie. Temat pracy: *Zastosowanie ryzobiów do wspomagania wzrostu roślin bobowatych na glebach skażonych jonami metali ciężkich*. Promotor: dr hab. Jerzy Wielbo prof. UMCS - Zakład Genetyki i Mikrobiologii; Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Recenzenci: dr hab. Anna Gałązka prof. IUNG-PIB (Zakład Mikrobiologii Rolniczej; Innowacyjno-Naukowe Centrum Badań Rolniczych; IUNG-PIB w Puławach), dr hab. inż. Krzysztof Pudełko (Zakład Biologii Molekularnej; Katedra Biochemii i Biotechnologii; Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu).

Wyjazdy

Prof. dr hab. Marek Tchórzewski, dr Kamil Deryło, dr Przemysław Grela, mgr Patrycja Horbowicz-Drożdżał z Katedry Biologii Molekularnej w dn. 3–8 wrześ-

nia 2019 r. przebywali w EMBL Heidelberg w celu udziału w konferencji naukowej.

Dr hab. Mariusz Trytek, prof. UMCS z Katedry Mikrobiologii Przemysłowej i Środowiskowej przebywał w Seville (Hiszpania) w dn. 7–12 września 2019 r. w celu wygłoszenia referatu na konferencji naukowej International Symposium on Dyes and Pigments.

Habilitacje

Rada Wydziału Chemii na posiedzeniu 30 września 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk chemicznych w dyscyplinie chemia dr Marcie Janinie Grochowicz, adiunktowi z Zakładu Chemii Polimerów. Dr Marta Janina Grochowicz przedłożyła w postępowaniu habilitacyjnym jako istotne osiągnięcie naukowe jeden patent i cykl 10 oryginalnych prac naukowych pt. *Funkcjonalizowane mikrosfery polimerowe – synteza, charakterystyka wybranych właściwości i możliwe zastosowania*. Recenzenci: prof. dr hab. Stanisław Kazimierz Słomkowski (Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych Polskiej Akademii Nauk w Łodzi), prof. dr hab. inż. Wiktor Antoni Bukowski (Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukaszczyka), dr hab. Michał Zbigniew Szumski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu).

Rada Wydziału Chemii na posiedzeniu w dniu 30 września 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk chemicznych w dyscyplinie chemia dr Magdalenie Rogulskiej, adiunktowi z Zakładu Chemii Polimerów. Dr Magdalena Rogulska przedłożyła w postępowaniu habilitacyjnym jako istotne osiągnięcie naukowe cykl 13 oryginalnych prac naukowych pt. *Nowe poliuretany termoplastyczne z atomami siarki – synteza i charakterystyka*. Recenzenci: prof. dr hab. inż. Janusz Grzegorz Datta (Politechnika Gdańska), prof. dr hab. inż. Gabriel Andrzej Rokicki (Politechnika Warszawska), dr hab. inż. Aleksander Franciszek Prociak (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki).

Doktoraty

26 września 2019 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Aleksandry Bogusz. Temat rozprawy: *Wpływ biowęgla na sorpcję, mobilność i biodostępność wybranych metali ciężkich w glebie użyźnionej osadem ściekowym*. Promotor: dr hab. Patryk Oleszczuk, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. inż. Paweł Pohl (Politechnika Wrocławska), prof. dr hab. inż. Zaneta Polkowska (Politechnika Gdańska). Rada Wydziału Chemii na posiedzeniu 30 września 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu mgr Aleksandrze Bogusz stopnia doktora w dziedzinie nauk chemicznych w dyscyplinie chemia.

27 września 2019 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr inż. Urszuli Maciołek. Temat rozprawy: *Rola cząsteczek kwercetyny w chemii supramolekularnej*. Promotor: prof. dr hab. Anna Koziół. Recenzenci: dr hab. inż. Anna Danuta Bujacz, prof. PŁ (Politechnika Łódzka), dr hab. Katarzyna Ślepokura (Uniwersytet Wrocławski). Rada Wydziału Chemii na posiedzeniu 30 września 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu mgr inż. Urszuli Maciołek stopnia doktora w dziedzinie nauk chemicznych w dyscyplinie chemia.

Wyjazdy

Dr Andrzej Sienkiewicz z Zakładu Adsorpcji w dn. 21–23 sierpnia 2019 r. uczestniczył w sympozjum poświęconym nowoczesnej dydaktyce pt. *Present day practicals. Research based learnig* (Amsterdam, Holandia).

Dr Damian Nieckarz z Zakładu Chemii Teoretycznej od 26 sierpnia do 1 września 2019 r. uczestniczył w konsultacjach naukowych w ramach projektu Miniatura z nr 2018/02/X/ST4/01333 w Technischen Universität München, Deutschen Museum (Niemcy).

Mgr Marta Goliszek, mgr Ewelina Polska-Adach, mgr Dominika Fila, mgr Karolina Fila, mgr Marta Kalbarczyk, mgr Kacper Przykaza, mgr Michał Chodkowski, mgr Magdalena Zięzio, mgr Magdalena Szaniawska, mgr Karolina Kucio – doktoranci z Wydziału Chemii w dn. 26–30 sierpnia 2019 r. uczestniczyli w konferencji Nanotechnologies and Nanomaterials NANO 2019 (Lviv Polytechnic National University, Lwów, Ukraina).

Dr hab. Beata Podkościelna, prof. UMCS z Zakładu Chemii Polimerów w dn. 22–29 września 2019 r. uczestniczyła w stażu naukowym STSM w ramach programu COST Action CA17128 w KTH-Royal Institute of Technology (Sztokholm, Szwecja).

Mgr Radosław Keller z Laboratorium Analitycznego na Wydziale Chemii w dn. 7–14 września 2019 r. realizował zajęcia dydaktyczne w ramach umowy programu ERASMUS (University of Tieste, Włochy).

Mgr Marta Goliszek, doktorantka z Wydziału Chemii w dn. 9–30 września 2019 r. uczestniczyła w stażu naukowym (University Ca'Foscari, Włochy).

Łukasz Baran, doktorant z Wydziału Chemii w dn. 15–19 września 2019 r. uczestniczył w 39th International Conference and CCP5 Annual General Meeting 2019 Advances in Simulations and Theory of Matter (Londyn, Wielka Brytania).

Wydział Ekonomiczny

Doktoraty

9 września 2019 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr inż. Diany Wróblewskiej. Tytuł dysertacji: *Uwarunkowania innowacyjności przedsiębiorstw przemysłu spożywczego w kontekście stosowania koncepcji otwartych innowacji*. Promotor: dr hab. Marek Brzeziński, prof. WSEI (Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie), promotor pomocniczy: dr hab. Bogusław Gulski (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Recenzenci: prof. dr hab. Marek Pawlak (Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie) i dr hab. Magdalena Pichlak, prof. PŚ (Politechnika Śląska w Gliwicach). Następnie 19 września 2019 r. Rada Wydziału Ekonomicznego UMCS nadała mgr inż. Dianie Wróblewskiej stopień doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości. Jest to 270 stopień doktora nadany przez Radę Wydziału Ekonomicznego UMCS od 1969 r.

Wydział Humanistyczny

Habilitacje

Rada Wydziału Humanistycznego na posiedzeniu 3 lipca 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo dr Marioli Pietrak (Zakład Studiów Hispanistycznych). Osiągnięcie naukowe: monografia autorska pt. *Hacia la pos/familia. Representaciones de la familia en siete autoras argentinas (1981–2013)*. Recenzenci: prof. Urszula Aszyk-Bangs (UW), dr hab. Ewa Nawrocka (UJ), dr hab. Nina Podleszańska (UP, Kraków).

Rada Wydziału Humanistycznego na posiedzeniu 3 lipca 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo dr. Marcinowi Kojderowi (Zakład Filologii Ukraińskiej). Osiągnięcie naukowe: monografia autorska pt. *Antroponimia historyczna wiernych chełmskiej diecezji grecko-unickiej (1662–1810)*. Recenzenci: prof. Andrzej Sieradzki (UAM), dr hab. Irena Mytnik (UW), dr hab. Adam Siwiec (UMCS).

Rada Wydziału Humanistycznego na posiedzeniu 3 lipca 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo dr. Markowi Olejnikowi (Zakład Filologii Ukraińskiej). Osiągnięcie naukowe: monografia autorska pt. *Antroponimia starostwa grabowieckiego (XVI–XVIII w.)*. Recenzenci: prof. Kazimierz Ożóg (Uniwersytet Rzeszowski), dr hab. Wanda Szulowska (Instytut Sławistyki PAN w Warszawie), dr hab. Joanna Getka (UW).

Rada Wydziału Humanistycznego na posiedzeniu 16 września 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo dr Sylwii Kucharuk (Zakład Studiów Italianistycznych). Osiągnięcie naukowe: monografia autorska pt. *Jean Anouilh. En quête de la métathéâtralité*. Recenzenci: prof. dr hab. Krystyna Modrzejewska, dr hab. Witold Wołowski, prof. KUL, dr hab. Tomasz Kaczmarek, prof. UŁ.

Rada Wydziału Humanistycznego na posiedzeniu 16 września 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo dr Marcie Sobieszewskiej (Zakład Językoznawstwa Romańskiego). Osiągnięcie naukowe: monografia autorska pt. *Clarté et précision du discours juridique: procédés référentiels dans les arrêts de la Cour de cassation*. Recenzenci: prof. Marcela Świątkowska (UJ), prof. Elżbieta Skibińska-Cieńska (Uniwersytet Wrocławski), prof. Grażyna Vetulani (UAM).

Doktoraty

Rada Wydziału Humanistycznego na posiedzeniu 3 lipca 2019 r. nadała stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo mgr Agacie Gołąb (Zakład Studiów Hispanistycznych). Tytuł rozprawy: *Santo y sátan: Hugo Chávez post mortem en la prensa española y latinoamericana. Construcción discursiva del héroe y antihéroe*. Promotor: dr hab. Marek Baran, prof. UŁ. Recenzenci: prof. dr hab. Joanna Wilk-Racięska (UŚ), dr hab. Beata Brzozowska-Zburzyńska (UMCS).

Rada Wydziału Humanistycznego na posiedzeniu 3 lipca 2019 r. nadała stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo mgr Annie Kiszczak (Zakład Akwizycji i Dydaktyki Języka Angielskiego). Tytuł rozprawy: *Learning from Academic Texts: A study of student-generated questioning in a reciprocal reading condition in EFL context*. Promotor: dr hab. Halina Chodkiewicz, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Maria Dakowska (UW), dr hab. Liliana Piasecka, prof. UO.

Rada Wydziału Humanistycznego na posiedzeniu 16 września 2019 r. nadała stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo mgr Michałowi Zgorzałkowi (Instytut Anglistyki). Tytuł rozprawy: *The Monster Revisited: A Comparative Study of Post Literary Adaptations of Mary Shelley's Frankenstein by Universal and Hammer Studios*. Promotor: dr hab. Christopher Garbowski, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. Marek Paryż (UW), prof. dr hab. Jacek Dąbała (KUL).

Konferencje

W dn. 10–12 września w Nitrze na Słowacji dr hab. Izabela Domaciuk-Czarny, dr hab. Adam Siwec (In-

stytut Filologii Polskiej) oraz dr hab. Piotr Złotkowski i dr hab. Marcin Kojder (Instytut Neofilologii) wzięli udział w *XXI Słowackiej Konferencji Onomastycznej* na temat *Vlastné mená v interdisciplinárnom kontexte (Nazwy własne w kontekście interdyscyplinarnym)*, której organizatorami byli Univerzita Konštantína Filozofa v Nitrze, Slovenská jazykovedná spoločnosť pri JÚLEŠ SAV i Slovenská onomastická komisia pri JÚLEŠ SAV. Dr hab. Izabela Domaciuk-Czarny wygłosiła referat pt. *Intertekstualność nazewniczych neologizmów Stanislawa Lema w grotesce science fiction*, dr hab. Adam Siwec – *Nazwy własne jako element „kuchennych rewolucji” w programie Magdy Gessler*, dr hab. Piotr Złotkowski – *Sposoby identyfikacji antroponimicznej kobiet w parafii brańskiej na Podlasiu (XVII–XVIII wiek)*, zaś dr hab. Marcin Kojder – *Chrematonimy w strategii marketingowej firmy na przykładzie nazw polskich piw rzemieślniczych*.

W dn. 1–3 czerwca dr Aleksandra Tryniecka wzięła udział w konferencji międzynarodowej online pt. *Over the Horizon: Comparative Perspectives on Literature* (London Centre for Interdisciplinary Research) i prezen-towała tam wideoprezentację pt. *Cinderella Tales and the Symbolism of the Glass Slipper*.

Na zaproszenie Sekretariatu Generalnego Unii Europejskiej w dn. 21–23 września w Brukseli przebywała prof. zw. dr hab. Jolanta Szpyra-Kozłowska, która wraz z trzema innymi polskimi językoznawcami wzięła udział w konferencji na temat języka inkluzywnego w siedzibie Rady Europejskiej. Prof. Szpyra-Kozłowska wygłosiła wykład o asymetriach rodzajowo-płciowych w języku polskim na tle innych języków, uczestniczyła w panelu dyskusyjnym oraz poprowadziła warsztaty dla tłumaczy zatrudnionych przez UE. Jej wystąpienia spotkały się z bardzo dużym zainteresowaniem i uznaniem ze strony uczestników i organizatorów.

W dn. 19–21 września w Muzeum Archeologicznym i Rezerwacie „Krzemionki” odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. *The flint mining studies: archaeological excavations – extraction methods – chipping floors – distribution of raw materials and workshop products*, organizowana przez Commission on Flint Mining in Pre- and Protohistoric Times in the Inter-

national Union of Pre- and Protostoric Sciences, Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie, Muzeum Archeologiczne i Rezerwat „Krzemionki”, Polską Akademię Nauk, Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytut Nauk Geologicznych PAN w Warszawie oraz Projekt Otwarte Zasoby w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych. Tegoroczne, dziewiąte spotkanie naukowe zorganizowane zostało w ramach cyklicznych spotkań komisji UISPP i dotyczyło badań prehistorycznego górnictwa krzemienia. Komisja została powołana do życia w 2007 r. w Paryżu. W jej skład wchodzi badacze górnictwa krzemienia z całego świata. W konferencji uczestniczył mgr Tadeusz Wiśniewski z Instytutu Archeologii UMCS w Lublinie, prezentując poster pt. *Turonian flints deposits on the right bank of the Vistula river in the light of a new Late Palaeolithic discoveries in the Lublin region (eastern Poland)*. Tematem prezentacji były wyniki badań archeologicznych uzyskanych podczas realizacji projektu badawczego pt. *Osadnictwo późnopaleolityczne w zachodniej części Wyżyny Lubelskiej* (2014/15/N/HS3/01766), finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki.

Podczas 58th Congress of the Polish Botanical Society – Botany without borders (Kraków, 1–7 lipca 2019 r.) prof. dr hab. Maria Lityńska-Zajac (IAiE PAN Kraków) wraz z dr Marcinem Szeliągą z Instytutu Archeologii UMCS zaprezentowali wystąpienie pt. *Early Neolithic plant remains from the settlement in Tominy, site 6 (Central Poland)*.

Wyniki interdyscyplinarnych badań geoarcheologicznych prowadzonych w ramach projektu NCN, kierowanego przez dr Marcina Szeliągę z Instytutu Archeologii UMCS pt. *Kolonizacja peryferyjnych obszarów wyżyn lessowych przez społeczności wczesnorolnicze (2 poł. VI – koniec V tys. BC), na przykładzie północnego przedpola Wyżyny Sandomierskiej* prezentowane były podczas 20th INQUA Congress (Dublin, 25–31 lipca 2019 r.). Reprezentujący zespół badawczy dr hab. Przemysław Mroczek z WNOZiGP UMCS przedstawił na konferencji dwa postery: 1. *Environmental conditions of Neolithic settlement development on the northern edge of Sandomierz Upland (Central Poland)* (P. Mroczek, M. Szeliga, R. Dobrowolski, I. A. Pidek,

J. Chodorowski, A. Plak, M. Furmanek, M. Mackiewicz, P. Bartmiński, M. Siłuch); 2. *Paleoenvironmental context of prehistoric human activity in the foreland of Polish loess uplands (Sandomierz Upland and Iłża Foreland)* (P. Mroczek, M. Szeliga, R. Dobrowolski, I. A. Pidek, J. Chodorowski, A. Plak, P. Zagórski). Natomiast wyniki analiz gleboznawczych, wykonanych w ramach realizacji ww. projektu naukowego, zaprezentowane zostały również podczas 30. Kongresu Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego – *Gleba źródłem życia* (Lublin, 2–7 września 2019 r.), gdzie przedstawiono poster pt. *Kontekst gleboznawczy w badaniach geoarcheologicznych na stanowiskach neolitycznych w strefie północnej krawędzi Wyżyny Sandomierskiej* (J. Chodorowski, A. Plak, P. Bartmiński, R. Dobrowolski, I. A. Pidek I. A., M. Siłuch, P. Mroczek, M. Szeliga).

W dn. 21–24 maja 2019 r. w Krakowie odbyła się międzynarodowa konferencja *World of Gravettian Hunters*. W konferencji brał udział mgr Tadeusz Wiśniewski z Instytutu Archeologii UMCS w Lublinie i zaprezentował wyniki badań związane z realizacją projektu NCN (2014/15/N/HS3/01766). Materiały pokonferencyjne publikowane będą w czasopiśmie „Quaternary International” w 2020 r. (100 pkt.).

Prof. dr hab. Dariusz Chemperek i student filologii polskiej Robert Mileszczyk wzięli udział w zorganizowanej przez czasopismo „Meluzyna” konferencji *Literatura staropolska. Tradycje tekstów dawnych* (Pobierowo, 26–28 września 2019 r.). Istniejący od pięciu lat periodyk „Meluzyna” poświęcony jest problematyce dawnej literatury i kultury a dedykowany młodym badaczom. Taki profil miała konferencja w Pobierowie, w której wzięli udział początkujący i doświadczeni autorzy studiów o literaturze staropolskiej, przybyli z 12 ośrodków akademickich (m. in. UW, UAM, UŁ, UŚ, UW, UMK). Dariusz Chemperek wygłosił referat *Warsztat i metodologia badań literatury staropolskiej tworzonej przez protestantów*, zaś Robert Mileszczyk – *Strategie kreowania wizerunku humanisty w „Księdze elegii podróżnych” Jana Rybińskiego*.

Dr hab. Joanna Sobiesiak z Instytutu Historii UMCS wzięła udział w Międzynarodowym Kongresie Mediewistycznym w Leeds (Leeds International Medieval Con-

gress), który odbył się w dn. 1–4 lipca 2019 r. To niezwykle prestiżowe spotkanie co roku gromadzi wielu uznanych mediewistów z całego świata. Prof. Sobiesiak przedstawiła tam referat zatytułowany *The Bronze Seven-Arm Candlestick and the Expedition of Czech King Vladislav II to Italy in 1158*.

14 września w Opactwie odbyła się konferencja naukowa pt. *200 lat od kasaty klasztoru Benedyktynów w Sieciechowie*. Jednym z organizatorów konferencji był dr Robert Stępień, pracownik Instytutu Historii UMCS. Konferencja była poświęcona problematyce związanej z historią klasztoru sieciechowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem okoliczności jego kasaty oraz losów i znaczenia dziedzictwa kulturowego zachowanego po benedyktynach sieciechowskich.

Wyjazdy

18 września dr Edyta Frelik z Instytutu Anglistyki wzięła udział w oficjalnym otwarciu wystawy retrospektywnej twórczości amerykańskiego modernisty Marsdena Hartleya (1877–1943) w Louisiana Museum of Modern Art w Danii. W swoim eseju w katalogu zbierającym teksty czołowych badaczy twórczości Hartleya dr Frelik analizuje twórczość literacką malarza. Wystawa, możliwa dzięki wsparciu duńskiej Augustinus Fonden i amerykańskiej Terra Foundation for American Art, jest największą w historii, a jednocześnie pierwszą od 60 lat prezentacją dzieł artysty w Europie.

W dn. 8–21 września br. prof. dr hab. Andrzej Kokowski przebywał w Römisch Germanische Kommission der Deutschen Archäologischen Institut we Frankfurcie nad Menem w celu wykonania kwerendy bibliotecznej do projektu finansowanego przez Alexander von Humboldt Stiftung z Bonn *Rekonstruktion von Quellen zur Erforschung der Vor- und Frühgeschichte auf der Grundlage von Presseberichten und Flugschriften am Beispiel der Provinz Grenzmark Posen-Westpreußen und ihrer Randgebiete* (Rekonstrukcja zasobów źródłowych do badań nad prahistorią na podstawie doniesień prasowych i druków ulotnych dawnej prowincji Grenzmark Posen-Westpreußen i jej obrzeży) – tom I: A. Kokowski, W. Niemirowski, „*Oder-Zeitung*“ – *archäologische Schatzgrube. Östlich der Oder (Mark – Neumark)*, jak też uzupełnienia literatury do tekstów

obojsza autorów: „*Eine Silbermünze...*” – *über Münzen in der Zeitung*; oraz *Soldin / Myślubórz. Nieznane z dziejów muzeum i archeologii dawnego powiatu myśliborskiego w okresie międzywojennym*.

W dn. 2–15 września br. dr hab. Piotr Łuczkiwicz, prof. UMCS przebywał w Römisch-Germanisches Zentralmuseum (RGZM) w Moguncji w celu wykonania kwerendy bibliotecznej do realizowanego przez niego projektu, finansowanego przez NCN (*Niedokończona historia. Ponad 100 lat odkryć w Malborku-Wielbarku*). Biblioteka RGZM powszechnie uważana jest za jedną z największych i najlepszych bibliotek archeologicznych w Europie. Efektem tego pobytu, oprócz uzupełnienia literatury niezbędnej dla realizacji badań w projekcie, jest też mająca się ukazać jeszcze w tym roku publikacja (*Malbork-Wielbark (woj. pomorskie / PL) und die Keltiké: Neues von einer fast vergessenen Nekropole*) w prestiżowym i wysoko punktowanym (100 pkt.) czasopiśmie „*Archeologisches Korrespondenzblatt*”.

Wydarzenia

Gmina Wielka Wieś w powiecie krakowskim, w województwie małopolskim, zwróciła się do Instytutu Archeologii UMCS z prośbą o pomoc w promowaniu archeologicznego dziedzictwa kulturowego z jej obszaru. Pierwszym efektem jest tekst Andrzeja Kokowskiego *Wandalski książę z Giebułtowa – ekscentryk, zaprzaniec, demokrata czy zdrajca?*, który opublikował lokalny miesięcznik „*Wiadomości WW*” (nr 6: 2019).

Znany, po wielokroć nagradzany scenarzysta, reżyser i producent filmowy Zdzisław Cozac, twórca m.in. pięcioczęściowego serialu dokumentalnego *Tajemnice początków Polski*, kręci film o hrubieszowskim epizodzie gockiej historii. Konsultantem naukowym i moderatorem w tym dokumencie jest prof. dr hab. Andrzej Kokowski z Instytutu Archeologii UMCS. Tłem opowieści są słynne miejsca lubelskich wykopalisk na gockich cmentarzyskach w Gródku i Maślomęczu oraz skansen „*Wioska Gotów*” w Maślomęczu. W filmie występują absolwenci lubelskiej archeologii oraz w roli Gotów – mieszkańcy Maślomęcza. To znakomity prezent na 75-lecie Uniwersytetu promujący jego archeologię.

Dziedzictwo archeologiczne regionu – filary turystyki – pod takim hasłem odbywają się spotkania Instytutu Archeologii UMCS z samorządowcami gminy Leśniewice (pow. Chełm). Pierwsze miało miejsce w lipcu br. – obecnie planowane jest kolejne. Inspiracją do podjęcia współpracy były niezwykle interesujące wyniki badań archeologicznych zrealizowanych w Horodysku (pow. Chełm), które zostały opublikowane w 2016 r. Organizatorem z ramienia IA jest dr Tomasz Dzieńkowski. W spotkaniach wzięli udział p. Joanna Jabłońska (wójt gminy), p. Jacek Stańkowski (sekretarz) i p. Monika Mazur (radna). Jednak najważniejszymi uczestnikami byli studenci: archeologii – Anna Sendlak, Bartłomiej Michalak, Mateusz Szmulik, Patryk Maruszczak, historii – Rafał Juściński i Błażej Wronka oraz turystyki – Katarzyna Gregorczyk, Ewelina Kuć. Studenci pod kierunkiem dr. Tomasza Dzieńkowskiego i dr. Jacka Łojka przygotowali projekt *Archeologia-historia-turystyka. Nasze małe ojczyzny*, którego celem było opracowanie strategii rozwoju turystycznego gminy z uwzględnieniem dziedzictwa archeologicznego i historycznego regionu horodyskiego. W ramach współpracy planowane są również spotkania i wykłady na temat dziedzictwa kulturowego realizowane przez studentów w szkołach gminy.

W 2019 r. nawiązana została współpraca ze Słowacką Akademią Nauk, w ramach której studenci archeologii z Instytutu Archeologii UMCS mogli uczestniczyć w badaniach wykopaliskowych prowadzonych na szczególnie interesujących stanowiskach archeologicznych. Wyzwanie podjęło pięcioro studentów – III roku I stopnia i II roku II stopnia. Prace wykopaliskowe prowadzone były na grodzisku Bojna. Analogiczne działania oparte na współpracy z Rezerwatem Archeologicznym „Gród” w Grzybowie umożliwiły studentom II roku II stopnia wziąć udział w badaniach piastowskiego grodziska w wielkopolskim Grzybowie. Są to obecnie największe prace wykopaliskowe w Wielkopolsce, realizowane w ramach projektu NCN. Organizatorem wyjazdów był dr Tomasz Dzieńkowski.

W Gródku nad Bugiem prowadzone są badania wykopaliskowe pod kierunkiem dr. Tomasza Dzieńkowskiego we współpracy z Muzeum im. S. Staszica w Hrubieszowie. Stanowisko położone jest około 300 m od

słynnego grodu Wołyń, którego badanie realizowano w latach 50. XX w. w ramach słynnej akcji „milenijnej”. Powrót do badań nad średniowiecznym zespołem osadniczym w Gródku jest niezwykle istotny dla problematyki pogranicza polsko-ruskiego. Obecnie trwające prace przyniosły zupełnie nowe dane – odkrycie dwunastowiecznego cmentarzyska oraz obiektu, którego funkcja wiązała się z nieodnotowaną potąd obrzędowością pogrzebową („dom zmarłych” wypełniony spalonymi szczątkami, w którego ściany wkopywano pochówki niemowląt). Archeologiczny powrót do Gródka może okazać się jedną z największych sensacji wykopaliskowych roku.

Mgr Tadeusz Wiśniewski, jako jedyny z Instytutu Archeologii, uczestniczył w organizacji XVI Lubelskiego Festiwalu Nauki, odpowiadając za przygotowanie projektu *Kod archeologii. Jak odczytać przeszłość człowieka skrywaną w ziemi?*. W wydarzeniu uczestniczyli uczniowie i nauczyciele z Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej w Puławach.

Prof. dr Michael Erdrich powołany został w czerwcu br. przez Parlament Dolnej Saksonii (Niemcy) do grupy eksperckiej mającej wspomóc działania Urzędu Archeologa Krajowego w ochronie zajmującego 30 h rzymskiego obozu legionowego Wilkenburg, zbudowanego w miejscu, na którym są ślady osadnictwa sięgające paleolitu.

28 września br. miały miejsce w Hrubieszowie obchody Jubileuszu 590-lecia powołania powiatu hrubieszowskiego z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych i wojewódzkich. Istotnym elementem wizerunkowym jest tutaj archeologia spod znaku UMCS, czemu dano wyraz nie tylko w oficjalnych wystąpieniach, ale również w kapitalnie przygotowanym przez młodzież I LO im. ks. Stanisława Staszica spektaklu. Gościem uroczystości był prof. dr hab. Andrzej Kokowski, laureat medalu „Zasłużony dla powiatu hrubieszowskiego”.

1 października prof. dr hab. Andrzej Kokowski brał udział w inauguracji Roku Akademickiego w Uniwersytecie Rzeszowskim i wygłosił wykład inauguracyjny *Dla kogo ta archeologia*. Zaproszenie miało związek

z 20-leciem funkcjonowania archeologii w strukturach rzeszowskiej uczelni.

7 września 2019 r. odbyła się w Lublinie 8 edycja Narodowego Czytania. Jej współorganizatorem – obok władz miejskich, samorządowych i lubelskiego kuratorium – była Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. KEN. Wprowadzeniem do lektury ośmiu polskich nowel był wykład dr hab. Iwony Morawskiej z Instytutu Filologii Polskiej UMCS pod tytułem *Od noweli do noweli ku wartościom w dniu Narodowego Czytania A.D. 2019*. W treści wystąpienia podkreślone zostały niezbywalne wartości literackie, aktualność problematyki czytanych utworów i „moc” ich wielowymiarowego oddziaływania na współczesnych czytelników. Więcej informacji na stronach:

<http://ken.pbw.lublin.pl/pbw/portal.php?wyswietl=strona&id=81>

<https://www.kuratorium.lublin.pl/?akc=akt&op=szcz&id=10167>

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Doktoraty

20 września 2019 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Agnieszki Szulereckiej pt. *Teoriogrupowa analiza wybranych dyskretnych grup symetrii wewnętrznych w kwadropolowo-oktupolowym jądrowym modelu kolektywnym*. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Andrzej Góźdz z Instytutu Fizyki UMCS. Recenzentami byli: dr hab. Katarzyna Mazurek z Instytutu Fizyki Jądrowej im. H. Niewodniczańskiego w Krakowie oraz dr hab. Michał Kowal, prof. NCBJ z Narodowego Centrum Badań Jądrowych w Warszawie. Rada Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki na posiedzeniu 23 września 2019 r. podjęła uchwałę o nadaniu mgr Agnieszce Szulereckiej stopnia doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki fizyczne. Dr Agnieszka Szulerecka jest absolwentką studiów doktoranckich z zakresu na Wydziale Matematyki Fizyki i Informatyki UMCS.

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Habilitacje

18 września br. Rada Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku **dr Renacie Kołodyńskiej-Gawrysiak** (Zakład Geologii i Gleboznawstwa UMCS).

Konferencje

W dn. 11–13 września 2019 r. w Lublinie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa RSA CEE Conference 2019 pt. *Metropolises and Peripheries of CEE Countries: New Challenges for EU, National and Regional Policies* organizowana przez Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS oraz Regional Studies Association (RSA) w partnerstwie z Głównym Urzędem Statystycznym, Narodowym Bankiem Polskim, Urzędem Miasta Lublin, Urzędem Statystycznym w Lublinie, Regional Studies Association – Sekcja Polska oraz Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i lokalnych – EUROREG. Głównym celem konferencji była debata nad wyzwaniem stojącym przed polityką europejską, krajową oraz regionalną w kontekście polaryzacji rozwoju społeczno-gospodarczego w państwach Europy Środkowo-Wschodniej. W wydarzeniu udział wzięło ponad 150 przedstawicieli środowiska naukowego, decydentów politycznych, planistów i praktyków w zakresie badań regionalnych, rozwoju miast i regionów oraz polityki regionalnej reprezentujących 23 państwa.

Sukcesy

Wiktor Wieruszewski, student kierunku turystyka i rekreacja (II stopień), zdobył brązowy medal w konkurencji K1 Seniorów na dystansie 28 km podczas 33 Mistrzostw Polski w Maratonie Kajakowym. Zawody odbywały się w dn. 6–8 września na Odrze w Opolu.

Dr Dagmara Kociuba z Zakładu Polityki Przestrzennej i Planowania została laureatką konkursu IdeaLab „Managing Threats” organizowanego przez Narodowe Centrum Nauki oraz Iceland, Liechtenstein, Norway grants. Celem konkursu jest opracowanie koncepcji interdyscy-

plinarnych projektów badawczych realizowanych we współpracy z partnerami z Polski, Norwegii, Islandii lub Liechtensteinu. Tematyka konkursu IdeaLab dotyczy wyzwań dla społeczeństwa europejskiego wynikających ze współcześnie zachodzących złożonych procesów, takich jak: globalizacja, zmiany technologiczne, zmiany klimatu i środowiska naturalnego, przemiany demograficzne, fale migracji, brak stabilności geopolitycznej.

Wydział Politologii

Wydarzenia

20 września 2019 r. na V Walnym Zjeździe Wyborczym Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej (PTKS) w Warszawie prof. zw. dr hab. Iwona Hofman (Dziekan Wydziału Politologii UMCS oraz Kierownik Zakładu Dziennikarstwa) została wybrana na Prezesa PTKS na kolejną (trzecią) kadencję (2019-2022).

Do grona Członków Zarządu wybrana została także dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak z Zakładu Dziennikarstwa na Wydziale Politologii UMCS. Pozostali Członkowie Zarządu to: prof. UJ Agnieszka Hess (Uniwersytet Jagielloński), ks. prof. dr hab. Michał Drożdż (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie), dr hab. Michał Głowacki (Uniwersytet Warszawski), dr hab. Katarzyna Kopecka-Piech (Uniwersytet Wrocławski), dr hab. Małgorzata Łosiewicz (Uniwersytet Gdański) oraz dr hab. Marek Mazur (Uniwersytet Śląski w Katowicach).

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Konferencje

W dn. od 29 sierpnia do 1 września 2019 r. w Atenach odbyła się 19 Europejska Konferencja Psychologii Rozwojowej. Instytut Psychologii UMCS reprezentowały dr hab. Aneta Borkowska, prof. UMCS, dr hab. Ewa Szepietowska, prof. UMCS (Zakład Psychologii Klinicznej

i Neuropsychologii), dr hab. Barbara Gawda, prof. UMCS (Zakład Psychologii Ogólnej) oraz dr Sara Filipiak (Zakład Psychologii Rozwoju Człowieka i Psychologii Przemysłowej). Dr hab. Aneta Borkowska zaprezentowała wystąpienie pt. *Profile of executive function deficits in adolescents with conduct disorder (CD)*, dr hab. Ewa Szepietowska: *Is lower cognitive reserve related to lower cognitive performance in adults?* oraz *Depressive mood as a main determinant of a subjective cognitive complaints in Polish healthy adults*. Dr hab. Barbara Gawda zaprezentowała referat pt. *The cognitive structure of love in baby boomers and millennials*, zaś dr Sara Filipiak wraz z dr hab. Katarzyną Markiewicz (WSEI) *Cultural aspects of procrastination behaviors among students in early and late adolescence – comparative study in Poland in Austria*.

Wydział Prawa i Administracji

Habilitacje

23 września Rada WPiA, uwzględniając pozytywną opinię komisji habilitacyjnej powołanej przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów w następującym składzie: przewodniczący – prof. dr hab. Tadeusz Ereciński (UW), sekretarz – dr hab. Katarzyna Kopażyńska-Pieczniak (UMCS), recenzenci: dr hab. Paweł Grzegorzcyk (UAM), prof. dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ (UWr), dr hab. Józef Jagieła (UŁ), członkowie: prof. dr hab. Tadeusz Wiśniewski (Akademia Leona Koźmińskiego), dr hab. Tadeusz Zembrzusi (UW), podjęła uchwałę o nadaniu dr Joannie Bodio stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych.

Konferencje

W dn. 17–19 września odbył się XVIII Ogólnopolski Zjazd Katedr Doktryn Politycznych i Prawnych *Wartość prawa. Od absolutyzmu prawnego do nihilizmu prawnego* połączony z obchodami jubileuszu prof. dr hab. Lecha Dubela. Wręczenie książki jubileuszowej z okazji 70-lecia urodzin Profesora odbyło się 17 września. Zjazd został zorganizowany przez Katedrę Doktryn Politycznych i Prawnych WPiA UMCS, Wyższą Szkołę Humanistyczno-Ekonomiczną im. Jana Zamoyskiego

w Zamościu oraz Fundację na rzecz utworzenia i działania Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej im. Jana Zamoyskiego w Zamościu. W obradach wzięli udział przedstawiciele 19 ośrodków naukowych. Pracownicy WPiA UMCS wygłosili następujące referaty: 1) *Ekologia w doktrynie Kościoła katolickiego* – dr hab. Małgorzata Łuszczynska, prof. UMCS; 2) *Cezaryzm demokratyczny jako próba opisu międzywojennego autorytaryzmu. Uwagi na marginesie rozważań Antoniego Peretiatkowicza* – dr hab. Grzegorz Ławnikowicz, prof. UMCS; 3) *Wartość prawa w procesie unifikacji administracji publicznej. Z dziejów ewolucji ustroju administracji ogólnej na terenach byłego zaboru rosyjskiego w początkach Drugiej Rzeczypospolitej* – dr Jarosław Kostrubiec; 4) *Równouprawnienie kobiet w myśli Pauliny Kuczalskiej-Reinschmit* – dr Agata Grudzińska; 5) *Funkcja państwa w myśli Roberta von Mohla – prezentacja wyników projektu Preludium 15* – mgr Paweł Lesiński.

Wydarzenia

12 września Katedra Prawa Rzymskiego we współpracy z Zakładem Historii Starożytnej UMCS i Katedrą Prawa Rzymskiego KUL zorganizowała IX Lubelskie Sympozjum nt. rzymskiego prawa karnego: *Niewolnicy i rzymskie prawo karne*. Pracownicy WPiA UMCS przedstawili następujące wystąpienia: 1) *Niewolnik jako podmiot ochrony prawnej w rzymskim prawie karnym publicznym* prof. dr hab. Krzysztof Amielańczyk, 2) *Niewolnicy w prawie karnym synodów prowincjonalnych w IV i V w.* – mgr Bartosz Zalewski, 3) *Prawo oskarżonego do obrony a dowód z przesłuchania niewolnika w rzymskim procesie karnym* – dr Andrzej Chmiel.

W dn. 13–17 września wiceprezesa Studenckiego Koła Naukowego Prawników UMCS, Marek Mierzwa i Krzysztof Niewęglowski uczestniczyli w Rajdzie Niepodległości zorganizowanym przez Fundację LOTTO im. Haliny Konopackiej w ramach Programu Stypendialnego „100 na 100”. Podczas Rajdu jego uczestnicy, oprócz poznawania Kresów, mieli okazję do wymiany doświadczeń związanych z działalnością w kołach naukowych i organizacjach studenckich.

W dn. 16–20 września na Wydziale Prawa i Administracji w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki pra-

cownicy wydziału przeprowadzili następujące prelekcje: 1) *Czy zwierzęta mają prawa?* – dr Grzegorz Lubeńczuk; 2) *Rzymski proces karny – jego formy i zasady* – dr Andrzej Chmiel; 3) *Zamówienia publiczne – bariera, czy efektywne wydatkowanie środków publicznych?* – dr Anna Fermus-Bobowiec; 4) *Gmina Moja „Mała Ojczyzna. Pozycja prawna gmin w strukturze samorządu terytorialnego w RP* – dr hab. Kamila Sikora; 5) *Czy parki narodowe są skuteczną prawną formą ochrony przyrody?* – dr Dorota Lebowa; 6) *Chrześcijaństwo i rzymskie prawo karne w IV w.* – mgr Bartosz Zalewski; 7) *Keep calm... and study Legal English!* – mgr Małgorzata Chmielewska; 8) *Administracyjnoprawne standardy humanitarnej ochrony zwierząt* – dr Emil Kruk; 9) *Ochrona praw pacjenta małoletniego* – dr Agnieszka Wołoszyn-Cichocka; 10) *Budynki parlamentów i ich tajemnice* – mgr Mateusz Chrzanowski.

20 września na Wydziale Prawa i Administracji w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki odbyły się prelekcje pod wspólnym tytułem: *Nauka w służbie prawa*. Sędziowie z lubelskiego oddziału Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” w ramach czterech wkładów przybliżyli następujące zagadnienia: 1) *Nauka w służbie sprawiedliwości – nietypowe sytuacje drogowe*; 2) *Czy policyjny fotoradar „mówi prawdę”?*; 3) *Kto to napisał?*; 4) *Psycholog pomocny w sądzie*.

23 września odbyła się uroczysta sesja naukowa z okazji 70-lecia Wydziału Prawa i Administracji UMCS, w której uczestniczyli przedstawiciele władz Uniwersytetu, pracownicy i absolwenci Wydziału oraz zaproszeni goście. Sesję otworzył JM Rektor UMCS prof. dr hab. Stanisław Michałowski, który podkreślił ważną rolę Wydziału Prawa i Administracji oraz jego pracowników na Uniwersytecie, także w Lublinie oraz wielu krajowych organach i instytucjach. Dziekan WPiA prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak przedstawiła historię i współczesną działalność Wydziału. Następnie przypomniano sylwetki profesorów Wydziału, którzy zmarli w latach 2009–2019. Odbyła się też uroczystość wręczenia medali pamiątkowych, przygotowanych dla uczczenia jubileuszu Wydziału. Sesję uświetnił występ Natalii Wilk i Tomasza Momota, pracowników Wydziału Artystycznego UMCS.

Nasza Pani Profesor – wspomnienie o śp. Teresie Jakubowicz

—

Drugiego sierpnia 2019 r. odeszła Nasza Pani Profesor – śp. Teresa Jakubowicz. Pożegnaliśmy Ją w Lublinie na Cmentarzu przy Drodze Męczenników Majdanka 8 sierpnia 2019 r. Jej odejście nie było niezapowiedziane – chorowała długo – ale trudno pogodzić się z tym, że odeszła w wieku niespełna 73 lat, zaledwie trzy lata po przejściu na emeryturę.

Pani Profesor Teresa Jadwiga Jakubowicz urodziła się 15 października 1946 r. w Łopienniku. W Krasnymstawie ukończyła Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego, po czym podjęła studia biologiczne o specjalności mikrobiologia na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS w Lublinie. W 1969 r. rozpoczęła pracę w Zakładzie Biologii Molekularnej UMCS i całą swoją karierę zawodową związała z macierzystą uczelnią. Stopień doktora nauk przyrodniczych uzyskała w 1977 r. Promotorem Jej pracy doktorskiej pt. Grupy tiolowe białek rybosomowych drożdży *Saccharomyces cerevisiae* był prof. dr hab. Eugeniusz Gąsior, późniejszy Rektor UMCS. Stopień doktora habilitowanego uzyskała w 1988 r. na podstawie rozprawy pt. Fosforylacja białka rybosomowego S6 w komór-

kach zwierzęcych i drożdżowych hodowanych w warunkach fizjologicznych i w stanie stresu, a tytuł naukowy profesora otrzymała w 1999 r.

Problematyka badań prowadzonych przez Panią Profesor dotyczyła przede wszystkim mechanizmów biosyntezy białek, struktury i funkcji rybosomów eukariotycznych, potranslacyjnej modyfikacji białek przez fosforylację. Zainteresowanie tą tematyką zaszczylił prof. dr hab. Eugeniusz Gąsior, który był dla Pani Profesor wielkim autorytetem zarówno naukowym oraz jako dobry i szlachetny człowiek. Po 2000 r. do swoich zainteresowań naukowych dołączyła molekularne mechanizmy odpornościowe bezkręgowców oraz mechanizmy działania peptydów i białek przeciwdrobnoustrojowych. Pani Profesor była entuzjastką i propagatorką badań podstawowych, stawiała przede wszystkim na wyjaśnianie mechanizmów badanych procesów. Dążyła do znalezienia odpowiedzi na dwa zasadnicze pytania: „Jak to się dzieje?” i „Dlaczego tak się dzieje?”. Od Niej uczyliśmy się rzetelnego podejścia do nauki. Podziwialiśmy otwartość Jej umysłu, docieklivość, zdolność koncentracji, umiejętność analizy, wielką rozważę w podejmowaniu decyzji oraz niesamowitą wręcz pamięć.

Do Jej najważniejszych odkryć należą: poznanie struktury i mechanizmu działania kinazy białkowej S6, identyfikacja genu, opisanie struktury i funkcji kinazy PKB/Akt, otrzymanie pierwszych przeciwciał przeciwko tej

Fot. z archiwum Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS

kinazie białkowej. Opublikowała ponad 130 prac naukowych, wśród których znalazło się 51 oryginalnych prac doświadczalnych i 11 prac przeglądowych w czasopiśmie o zasięgu światowym. Artykuły te były cytowane ponad 1500 razy w pracach innych autorów oraz ponad 160 razy w patentach międzynarodowych. Pani Profesor odbyła też długoterminowe staże naukowe w USA (Uniwersytet w Pittsburgu, 1980-1981), Wielkiej Brytanii (Uniwersytet w Glasgow, 1985-1986) i Szwajcarii (Instytut Friedricha Mieschera, Bazylea, 1989-1991). Za pracę naukową wielokrotnie otrzymywała nagrody Se-

retarza Naukowego PAN, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Rektora UMCS.

Pani Profesor z dużym oddaniem angażowała się w działalność organizacyjną na rzecz Uczelni. W latach 1993–1996 była wicedyrektorem Instytutu Mikrobiologii UMCS. W kadencji 1996–1999 pełniła funkcję prodziekana Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UMCS ds. studenckich. Pani Profesor była redaktorem sekcji „C” Biologia „*Annales UMCS*” i członkiem rady redakcyjnej „*Acta Biochimica Polonica*”. Była również członkiem Lubelskiego Towarzystwa Naukowego oraz Komii

sji Biotechnologii PAN w Lublinie. Przez dwie kadencje była przewodniczącą Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Biochemicznego, a przez pięć kolejnych kadencji członkiem z wyboru Zarządu Głównego PTBioch. Była organizatorem XL Zjazdu Polskiego Towarzystwa Biochemicznego, który odbył się w Lublinie w dn. 19–23 września 2005 r., a także współorganizatorem Kongresu Europejskich Towarzystw Biochemicznych w Warszawie w 2004 r. oraz konferencji związanych z fosforylacją białek: III Krajowej Konferencji Regulacyjna funkcja procesów fosforylacji białek, I Międzynarodowej Konferencji Inhibitors of Protein Kinases.

Nasza Pani Profesor była cenionym dydaktykiem, wychowawcą wielu pokoleń biologów i biotechnologów. Była promotorem ponad 80 prac magisterskich. Wypromowała też sześciu doktorów, spośród których cztery osoby uzyskały stopień doktora habilitowanego, zaś jedna z nich posiada już tytuł naukowy profesora. Całym sercem była zaangażowana w powstanie pierwszego na Wydziale Studium Doktoranckiego. Pani Profesor prowadziła wykłady z nietrywialnych przedmiotów: molekularne mechanizmy odporności, molekularne mechanizmy adaptacji, biotechnologia kombinatoryczna, genetyka molekularna, biologia molekularna, wirusologia molekularna czy genetyka i patologia rozwoju. Robiła to z ogromną pasją i zaangażowaniem, a dzielenie się z innymi swoją szeroką wiedzą sprawiało Jej przyjemność. Zawsze zależało Jej na przekazywaniu słuchaczom aktualnej wiedzy, toteż zazwyczaj można Ją było zastać zaczytaną w najnowszych artykułach z czasopism z najwyższej naukowej półki. Naukowymi nowinkami dzieliła się z nami w przerwach na herbatę czy po prostu zagadując kogoś z nas w zakładowym korytarzu. Takie spontaniczne, naukowe dyskusje mogły trwać długo i były dla każdego z nas niezwykle inspirujące. Pani Profesor potrafiła mówić o trudnych i skomplikowanych rzeczach w sposób prosty i zrozumiały. Umiała zarazić studentów swoją pasją i zawsze cieszyło Ją, gdy młodzi ludzie zadawali pytania i motywowali do poszukiwania na nie odpowiedzi. Nierzadko wracała z wykładów w otoczeniu wianuszków najbardziej zainteresowanych, rozdyktowanych studentów, którym podsuwała do przeczytania ciekawe artykuły naukowe. Pomimo wielkiego entuzjazmu dla badań podstawowych Pani Profesor doceniała i rozumiała potrzebę prowadzenia badań o charakterze

aplikacyjnym – odzwierciedleniem Jej całościowego podejścia do nauki było wprowadzenie do programu studiów biotechnologicznych zaproponowanego przez Nią przedmiotu biotechnologia kombinatoryczna. Za działalność dydaktyczną została odznaczona Medalem Komisji Edukacji Narodowej, a w uznaniu wybitnych osiągnięć w nauczaniu biochemii, biologii molekularnej i biotechnologii, Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Biochemicznego w 2018 r. uhonorował Panią Profesor Nagrodą im. Antoniego Dmochowskiego.

W roku 2000, po tragicznej śmierci prof. dr hab. Jana Jarosza, objęła funkcję kierownika Zakładu Patologii Owadów, obecnego Zakładu Immunobiologii, którą pełniła do 2016 r. To dzięki Jej staraniom, dyplomacji i umiejętności negocjacji Zakład wzbogacił się w aparaturę i nowe pomieszczenia. Jako szefowa Nasza Pani Profesor zachęcała nas do stałego rozwoju naukowego, motywowała do podejmowania nowych wyzwań. Łagodnie, ale stanowczo, kreśliła kolejne cele, aż sprawiła, że staliśmy się dobrym, współpracującym zespołem. Pani Profesor jawiła się nam jako osoba bardzo silna; nigdy się nie skarżyła i starała się nie okazywać słabości. Nie obarczała innych swoimi problemami. Łatwo zjednywała sobie ludzi osobistym ciepłem, życzliwością, łagodnością i okazywanym zrozumieniem. Była pogodna i bezkonfliktowa. Nie sposób zapomnieć Jej uśmiechu, niespotykane niebieskich oczu i łagodnego, delikatnego głosu. W pamięci pozostanie jedna z ostatnich rozmów telefonicznych, kiedy słabym już głosem, z wysiłkiem, Pani Profesor powiedziała: „Proszę przekazać wszystkim, że życzę wszystkiego, wszystkiego najlepszego”...

To wielki ból, że Pani Profesor nie będzie odwiedzać już Zakładu, a my nie będziemy mieli okazji zasięgać Jej porad, chwalić się osiągnięciami czy pytać o rośliny w Jej ogrodzie. Pozostawiła nam żywą pamiątkę – dwa lata temu, podczas jednej z ostatnich niezapowiedzianych wizyt w Zakładzie, przyniosła mały krzaczek pigwowca ze swojego ogrodu. Posadziliśmy go za oknami i nazwaliśmy Tejak. Dbamy o niego, rozrósł się i w tym roku wydał pierwszy, piękny owoc. I tak Nasza Pani Profesor codziennie na nas spogląda, a pamięć o Niej pozostanie w naszych sercach.

*Małgorzata Cytryńska
Iwona Wojda
pracownicy i doktoranci
Zakładu Immunobiologii UMCS*

Światomir Ząbek (1936–2016)

Minęły ponad 3 lata od śmierci docenta Światomira Grzegorza Ząbka. Przygotowując wspomnienia o śp. dr Annie Wolińskiej-Welcz, znalazłem w dokumentach Jego ocenę Jej dorobku naukowego. Jaka precyzja, świetnie uwypuklająca dorobek śp. Ani. Poprosiłem prof. dr. hab. Eligiusza Złotkiewicza (kolegę Ś. Ząbka) o napisanie wspomnienia o Nim. Zrobił to. Od Zbyszka Skorzyńskiego otrzymałem parę artykułów o lubelskiej informatyce. Spotkałem się z wdową, od której otrzymałem tomik Jego wierszy. Wyłoniła się z tego postać człowieka naukowca-humanisty, który tak pisał: „Gdy pragniesz bliźniemu być bliźnim, sam musisz ku niemu się zbliżyć, aby uczniowi być mistrzem, nie możesz doń mówić z wysoka”¹.

Pan doc. dr Światomir Ząbek urodził się w Lublinie w 1936 r. Nie mając jeszcze ukończonych 20 lat, uzyskał stopień magistra matematyki na Wydziale Matematyki Fizyki i Chemii UMCS. Był więc jednym z najmłodszych absolwentów matematyki. Jako wyróżniający się wynikami student został zatrudniony w Zespołowej Katedrze Matematyki. Pracując naukowo pod opieką prof. K. Tatarkiewicza przedstawił i w 1963 r. obronił prace doktorską O pewnych oszacowaniach błędów przybliżonych rozwiązań równań różniczkowych. Rozwiązał w niej m.in. pewne zagadnienia numeryczne związane z rozwiązaniami równań różniczkowych. Rok 1964 spędził na stażu naukowym w Uniwersytecie Wrocławskim. Pobyt w tym ośrodku naukowym musiał być nie lada przeżyciem, skoro napisał w tomi-

Fot. archiwum Instytutu Matematyki

ku wierszy: „Nie ja to nie ja będę tym który wróci, nie ja, wszystko się zmienia ginie i tworzy na nowo [...]”².

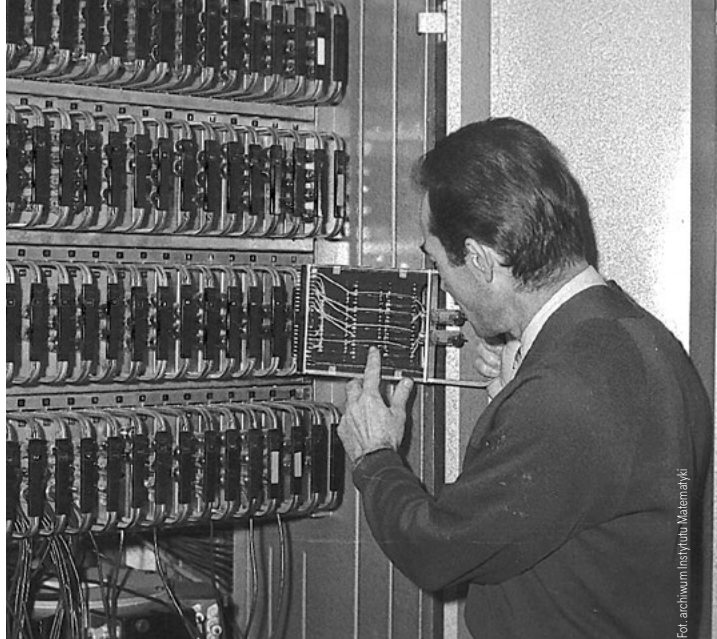
W sierpniu 1965 r. UMCS otrzymał pierwszy komputer polskiej produkcji – UMC-1. W porównaniu ze współczesnym sprzętem była to konstrukcja dość prymitywna.

¹ S.G. Ząbek, *Zamyślenia...zachwycenia...*, Lublin 2011, s. 35.

² Tamże, s. 45.

Fot. archiwum Instytutu Matematyki

Fot. archiwum Instytutu Matematyki

Wykorzystano w niej ok. 700 lamp elektronowych, które dość często trzeba było wymieniać. Ale była! Dr. Ząbek miał szczęście zetknąć się wcześniej, w Radioklubie LPŻ, z mgr Zbigniewem Skorzyńskim, asystentem prof. Włodzimierza Żuka w Katedrze Fizyki Doświadczalnej znanym ogólnie jako „geniusz elektroniki stosowanej” – był on idealnym kandydatem na „głównego elektronika od mózgow elektronowych”. Do obsługi i wykorzystania komputera powołano do życia nową jednostkę – Zakład Metod Numerycznych, a na kierownika wyznaczono dr Ząbka. Okazało się to znakomitym rozwiązaniem.

Obok konieczności skompletowania zespołu matematyków chętnych do zajęcia się nową dziedziną, znalezienia kompetentnych elektroników, opracowania programów nauczania, należało zaadoptować na potrzeby Zakładu pomieszczenia po byłej stołówce studenckiej. Z obowiązków tych dr Ząbek wywiązał się znakomicie. W uznaniu zasług organizacyjnych i osiągnięć naukowych dr Ząbek w roku 1969 otrzymał tytuł docenta.

W 1971 r. Zakład otrzymał nowe pomieszczenia w budynku „Starej Fizyki”, a na wyposażeniu pojawił się komputer dużej mocy obliczeniowej – ODRA II. Wtedy nad wejściem do Zakładu umieszczono dowcipny napis: „Computare necesse est, vivere non est necesse”. Do Zakładu zaczęły przychodzić wycieczki szkolne, aby zobaczyć „maszynę liczącą” i przy okazji zagrać z nią w kółko i krzyżyk.

Była współpraca z Centralnym Ośrodkiem Badańczo-Rozwojowym Techniki Kolejnictwa, WSK w Świdniku, FSC Lublin. „Informatyka zaczynała się liczyć w skali państwa, a nie tylko wyższych uczelni i nielicznych »odważnych« przedsiębiorstw” – pisał w artykule opublikowanym w „Informatyka Stosowana”³.

³ „Informatyka Stosowana”, nr specjalny S1/98 (II Lubelskie Akademickie Forum Informatyczne – Kazimierz Dolny, 25-26 maja 1998 r.).

Zakład wzmocnił się kadrowo. Pojawiły się doktorki: Grażyna Hobot (1971), Lucyna Korbel, Jerzy Niewczas, Lidia Karska, Helena Popiel. Przemysław Stpiczyński kontynuuje dzieło docenta Ząbka. Absolwenci studiów informatycznych w UMCS-ie cieszyli się bardzo dobrą opinią na rynku pracy.

Lubelski Lipiec 1980 i powstanie „Solidarności” przyjął z nadzieją. Dawał temu wyraz, recytując patriotyczne wiersze na okolicznościowych spotkaniach i uroczystych mszach w kościołach. A miał po temu zdolności wyniesione z czasów studenckich, gdy w latach pięćdziesiątych XX w. udzielał się w grupie nazywanej „Wyższą Szkołą Aktorów Amatorów”. W czasie festiwalu „Solidarności” umożliwiał korzystanie z informacji dalekopisowej o sytuacji w Polsce i na świecie. Metry tych taśm do dziś przechowywane są w archiwum KZ NSZZ „S” UMCS.

Pan docent Ząbek kierował komputeryzacją Uczelni. Opracował pionierski system ALMISTOR, bazy danych dla pieśni ludowych. Pisał skrypty dla studentów. Jego podręcznik Podstawy algorytmów i programowania stanowi cenne źródło wiedzy i zachwyca pięknym językiem polskiego oraz precyzją terminologiczną.

Docent Ząbek był znakomitym matematykiem i organizatorem. Ale był też humanistą. Pisał i publikował wiersze, m.in. tomik wierszy Zamyślenia...zachwyceń... z którego pochodzą cytowane fragmenty wierszy. Był wybitnym recytatorem poezji. Miał dar słowa. Jego wykłady obok wysokiego poziomu merytorycznego zachwycały pięknym językiem i estetyką. Był prawdziwym naukowcem-humanistą.

*prof. dr hab. Eligiusz Złotkiewicz
dr Józef Kaczor*

P.S. Dziękujemy Zbigniewowi Skorzyńskiemu za pomoc w przygotowaniu tego wspomnienia.

Prof. dr hab. Maria Przychodzińska (1927–2019)

14 września br. w wieku 92 lat odeszła od nas prof. dr hab. Maria Przychodzińska, wieloletni pracownik Instytutu Muzyki Wydziału Artystycznego UMCS. W latach 1991–2005 pełniła funkcję kierownika Zakładu Dydaktyki Muzycznej.

Prof. Maria Przychodzińska była wybitnym pedagogiem, teoretykiem wychowania muzycznego, współtwórczynią polskiej koncepcji wychowania muzycznego, wychowawcą wielu pokoleń studentów, doktorantów i nauczycieli muzyki, bez wątpienia to osoba najbardziej zasłużona dla powszechnej edukacji muzycznej w Polsce. Poza naszym Wydziałem Artystycznym związana zawodowo była z licznymi ośrodkami i instytucjami w kraju, m.in. z Instytutem Kształcenia Nauczycieli, później z Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Wydziałem Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego, Państwową Wyższą Szkołą Muzyczną, a później Akademią Muzyczną im. Fryderyka Chopina w Warszawie, Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Kielcach. Jest autorką i współautorką licznych podręczników do muzyki i opracowań metodycznych, książek popularnonaukowych i monografii naukowych, m.in.: *Muzyka i wychowanie* (1969, 1979), *Dziecko i muzyka* (1973, 1981), *Zrozumieć muzykę* (1984), *Polskie koncepcje powszechnego wychowania muzycznego. Tradycje – współczesność* (1979, 1987), *Wychowanie muzyczne – idee, treści, kierunki rozwoju* (1989), *Drogi do muzyki. Metodyka i materiały repertuarowe* (współautor E. Lipska, 1999), *Bliżej muzyki* (współautor B. Smoleńska-Zielińska, 2009)¹.

Do pracy na naszej uczelni udało się namówić Panią Profesor u szczytu Jej kariery zawodowej. Dzięki Niej, Jej zaangażowaniu, wiedzy i autorytetowi nasz ośrodek lubelski

¹ Pełne zestawienie prac, dorobku badawczego Marii Przychodzińskiej do roku 2002 znajduje się w publikacji będącej księgą jubileuszową, która została wydana w ramach uroczystości 40-lecia pracy naukowej Pani Profesor: *Bliżej muzyki, bliżej człowieka*, red. A. Białkowskiej, B. Smoleńska-Zielińska, Lublin 2002, s. 19–33.

↑ Maria Przychodzińska – IV Lubelskie Forum. *Sztuka – Edukacja* (Lublin 2007)

stał się w tamtych latach przodującym w kraju w zakresie promowania nowych idei, tworzenia teorii pedagogiki muzycznej, realizacji projektów badawczych, organizacji konferencji, publikacji książek i artykułów. To w tamtych czasach m.in. za sprawą Marii Przychodzińskiej w Lublinie organizowane były z wielkim rozmachem, z bogatą oprawą artystyczną i medialną, interdyscyplinarne, niezmiernie donośne merytorycznie konferencje naukowe o wspólnym tytule *Lubelskie Forum. Sztuka – Edukacja* (I – 1994; II – 1997; III – 2002; IV – 2007), w których udział brały najwybitniejsze autorytety naukowe z Polski oraz z zagranicy². Zakład Dydaktyki Muzycznej za Jej kadencji, za Jej sprawą zorganizował też szereg ogólnopolskich konferencji³ oraz uczestniczył w ogólnopolskich badaniach⁴, pracownicy uzyskali stopnie naukowe doktora (Renata Gozdecka, Agnieszka Weiner, Mirosław Grusiewicz), później doktora habilitowanego. Po zakończeniu pracy na Wydziale Artystycznym prof. Maria Przychodzińska aktywnie współpracowała z naszym środowiskiem, przyjeżdżała na konferencje, publikowała teksty w pracach zbiorowych i w czasopiśmie, żywo interesowała się naszym indywidualnym rozwojem, pozostając zawsze uczynną i życzliwą.

² Dorobkiem tych konferencji w zakresie pedagogiki muzyczną są między innymi publikacje: *Wychowanie muzyczne. Stan badań a praktyka edukacyjna I Lubelskie Forum „Sztuka – Edukacja”*, red. A. Białkowski, Lublin 1995; *Powszechna edukacja muzyczna a wyzwania współczesności. II Lubelskie Forum „Sztuka – Edukacja”*, red. A. Białkowski, Lublin 2000.

³ Ich pokłosiem są między innymi książki: *Edukacja estetyczna w perspektywie przemian szkoły współczesnej*, red. A. Białkowski, Lublin 1997; *Nowe trendy w edukacji muzycznej*, red. A. Białkowski, Lublin 2005, *Współczesne oblicza edukacji muzycznej*, red. R. Gozdecka, M. Grusiewicz, Lublin 2008.

⁴ Patrz: M. Przychodzińska, A. Białkowski, *Kształcenie nauczycieli muzyki w wyższych szkołach pedagogicznych i uniwersytetach (raport z badań)*, Lublin 2002.

↑ Maria Przychodzińska prezentuje swój podręcznik *Bliżej muzyki*. I Ogólnopolska Konferencja Metodyczna Nauczycieli Muzyki (Nałęczów 2009)

Odeszła od nas uczona wielkiego formatu, obdarzona niezwykłą charyzmą i autorytetem. Trudno z tą śmiercią się pogodzić, między innymi dlatego, że tak długo i tak bardzo Pani Profesor z była nami. Swoją mądrością i wiedzą obdarzała nas wszystkich przez dziesiątki lat. To Jej zawdzięczamy rozwój dydaktyki muzycznej, jakiego doświadczyliśmy w drugiej połowie XX w. To Ona tworzyła zaplecze metodyczne szkolnych zajęć muzycznych, podstawy teoretyczne dla edukacji muzycznej, to Ona przybliżyła nas do światowych osiągnięć pedagogiki muzycznej, to Ona zabiegała – przez wiele lat skutecznie – o to, by szkoła opierała się na wartościach humanistycznych i artystycznych. To dzięki Niej rozwijały się instytuty kształcące nauczycieli, rozwijały się badania, a pracownicy zdobywali nowe doświadczenia i awanse zawodowe.

Była naszym nauczycielem, mentorem, osobą o wyjątkowo szerokim humanistycznym spojrzeniu na świat i ludzi, pełną wrażliwości i życzliwości. Zawodowo cechowała Ją otwartością na przemiany zachodzące w świecie oraz ogromne poczucie odpowiedzialności i troski, które zmuszały Ją do ciągłej pracy. Do końca swoich dni była aktywna. Ostatnio pracowała nad recenzją książki Andrzeja Białkowskiego *Jedzie Pan Jazz*, parę miesięcy temu ukazały się Jej wspomnienia na temat niedawno zmarłej Ewy Lipskiej⁵. Dziś żegnamy i wspominamy Naszą Panią Profesor. Mieliliśmy ogromne szczęście móc z prof. Marią Przychodzińską współpracować, u Jej boku rozwijać się, zdobywać naukowe szlify i doświadczenie.

Cześć Jej pamięci!

Mirosław Grusiewicz

⁵ M. Przychodzińska, Ewa, „Wychowanie Muzyczne” 2019, nr 2 (314), s. 9–11.

Profesor Stefan Warchoł

Odśledź Profesora Stefana Warchoła – twórcę slawistyki lubelskiej, znakomity naukowiec, nauczyciel akademicki. W latach 1954–2000 był nierozdzielnie związany z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej, zaś w latach 2003–2007 pracował w Mazowieckiej Wyższej Szkole Humanistyczno-Pedagogicznej w Łowiczu.

Profesor Stefan Warchoł urodził się 21 stycznia 1930 r. w Przędzeli (pow. Nisko, dawn. woj. lwowskie) w rodzinie głęboko patriotycznej – ojciec był znanym działaczem Stronnictwa Ludowego. Wykształcenie średnie Profesor uzyskał w renomowanym Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym im. S. Czarnieckiego w Nisku. W latach 1949–1952 odbył studia polonistyczne pierwszego stopnia na Uniwersytecie Wrocławskim; kontynuował je na Uniwersytecie Poznańskim. Pracę magisterską z językoznawstwa historycznego napisał pod kierunkiem profesora Władysława Kuraszkiewicza.

W roku 1954 Stefan Warchoł rozpoczął pracę na stanowisku asystenta w Katedrze Języka Polskiego UMCS. Położył ogromne zasługi we współtworzeniu kierunku filologia polska. W latach 1954–1961 zatrudniony był w Katedrze Języka Polskiego; natomiast od 1962 r. – w nowo utworzonej Katedrze Filologii Słowiańskiej na stanowisku adiunkta, a następnie docenta. Od roku 1979 aż do roku 2000 pełnił funkcję kierownika Katedry Filologii Słowiańskiej (późniejszy Zakład Filologii Słowiańskiej, a od 1992 r. Zakład Filologii Językoznawstwa Słowiańskiego Instytutu Filologii Słowiańskiej).

Jako pracownik UMCS-u przeszedł wszystkie szczeble kariery naukowej, uzyskując kolejne stopnie naukowe: doktora, doktora habilitowanego oraz tytuł pro-

fesora. Profesor Stefan Warchoł, wychodząc w swej pracy naukowej od badań polonistycznych z zakresu historii języka i dialektologii, poszerzał zainteresowania badawcze o aspekty slawistyczne. Szczególny przedmiot Jego badań stanowiły gwary pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego.

Ważnym nurtem badawczym Profesora Warchoła była onomastyka słowiańska – dokumentacja nazw miejscowych i obiektów fizjograficznych województwa lubelskiego (1956–1960); badania nad zoonimią słowiańską oraz nad antroponimią historyczną (m.in. nazwiska lublinian).

W zakresie dydaktyki współorganizował studia bułgarystyczne (1980), istniejące do dziś w obrębie kierunku slawistyka. Dzięki osobistemu zaangażowaniu Profesora w latach 80. w wielu szkołach Lublina i regionu prowadzono lektoraty z języka bułgarskiego.

Profesor Stefan Warchoł wypromował 3 doktorów oraz 170 magistrów filologii polskiej i rosyjskiej. Był członkiem wielu towarzystw i organizacji naukowych, m.in. Światowego Towarzystwa Dialektologiczno-Geolingwistycznego, Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, w latach 1973–1983 pełnił funkcję sekretarza Wydziału Nauk Humanistycznych LTN.

Działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna Profesora Stefana Warchoła była wielokrotnie doceniana w środowisku, dowodem tego są liczne nagrody i wyróżnienia, m.in.: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Pro memoria: Maria Zofia Wilczyńska (1939-2019)

13 sierpnia 2019 r. odeszła do Pana Pani Maria Wilczyńska, filolog polski, starszy kustosz dyplomowany i wieloletni kierownik Oddziału Zbiorów Specjalnych Biblioteki Głównej UMCS. Urodziła się 4 sierpnia 1939 r. w Rafałówce, wsi położonej nieopodal Sarn na Wołyniu, co potem skutkowało konsekwentnym zapisem w dokumentach: Rafałówka-ZSRR. Rodzice Marii, Władysław Grabowski i Antonina z Proniszynów pobrali się w 1938 r. i zamieszkali w rodzinnej Rafałówce; ojciec był instruktorem rolnym, a matka-nauczycielką w miejscowej szkole. Była to typowa szkoła kresowa, w której zgodnie uczyły się dzieci polskie, białoruskie i ukraińskie. Po wkroczeniu wojsk sowieckich 17 września 1939 r. wprowadzono automatycznie ukraiński język nauczania, a nauczyciele otrzymali ukraińskie dokumenty. Nauka języka polskiego mogła odbywać się niejawnie, w małych grupach, w domu prywatnym Grabowskich, ale przychodziły na tajne komplety także dzieci ukraińskich sąsiadów. Utrzymanie domu spadło na matkę, albowiem ojciec już wcześniej opuścił dom włączając się w działania 27 Wołyńskiej Dywizji AK.

W 1941 r. rodzina Grabowskich stanęła przed widmem wywózki na daleką Syberię, ale do transportu wyznaczonego na 15 lipca nie doszło, bo trzy tygodnie wcześniej, 22 czerwca, rozpoczęła się wojna niemiecko-sowiecka. W lutym 1943 r. Antonina Grabowska, ostrzeżona przez ukraińskich sąsiadów i przy ich pomocy, wraz z matką i dwuletnią Marią, opuściła Rafałówkę. Zatrzymały się u rodziny w Brodach, a po kilkumiesięcznym pobycie, zaopatrzone w odpowiednie dokumenty, przedostały się do Łukowa, gdzie cze-

kał na nich ojciec. Tu mała Maria zaczęła uczęszczać do przedszkola prowadzonego przez siostry szarytki¹.

W połowie 1944 r. rodzina przeniosła się do Opola Lubelskiego i tu Maria ukończyła Szkołę Podstawową Nr 1 oraz Liceum Ogólnokształcące, uzyskując maturę w 1956 r. Bezpośrednio po maturze rozpoczęła studia polonistyczne na Wydziale Humanistycznym UMCS, które ukończyła 27 czerwca 1961 r., przedstawiając pracę magisterską *Nowele Orzeszkowej z cyklu „Z różnych sfer” a główne tendencje nowelistyki pozytywizmu*, napisaną na seminarium doc. dr Marii Żmigrodzkiej².

Bezpośrednio po ukończeniu studiów, od 1 lipca 1961 r. podjęła pracę bibliotekarką w Garnizonowym Klubie Oficerskim, a po upływie niespełna pół roku, od 1 grudnia 1961 r. przeniosła się do Biblioteki Głównej UMCS, której pozostała wierna przez całe zawodowe życie, aż do przejścia na emeryturę w 2001 r. W grudniu 1962 r. zawarła związek małżeński z lekarzem weterynarii, Romanem Wilczyńskim. Zgodne małżeństwo Państwa Wilczyńskich przetrwało 56 lat, a jego owocem są dwie córki, Małgorzata i Katarzyna. W styczniu 2018 r. śp. Roman poprzedził Małżonkę w drodze do wieczności, a teraz, nieco ponad rok później, dołączyła do niego ona sama.

Pani Maria poświęciła się bez reszty Bibliotece UMCS, awansując od stanowiska bibliotekarką aż do stanowiska starszego kustosza dyplomowanego. „Ambitna, zdolna i przedsiębiorcza”, jak napisano w arkuszu ocen, kończy-

¹ Wspomnienia, w opracowaniu Karoliny Załuskiej (wnuczki), znajdują się w zbiorach rodzinnych.

² AUMCS, Akta studenckie, sygn. H 29/9.

ła kursy z zakresu dokumentacji i informacji naukowej PAN, odbywała praktyki w bibliotekach uniwersyteckich w Łodzi, Warszawie i Krakowie, co zaowocowało powierzeniem Jej dodatkowo stanowiska kierownika Sekcji Informacji Naukowej przy Zarządzie Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Lublinie. W 1972 r. ukończyła dwuletnie Międzywydziałowe Studium Bibliotekoznawstwa na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu i zaangażowała się w działalność dydaktyczną, prowadząc kursy i wykłady dla bibliotekarzy bibliotek powiatowych i szkolnych województwa lubelskiego oraz dla studentów I roku z zakresu przysposobienia bibliotecznego.

W związku z uruchomieniem od roku akademickiego 1976/77 na Wydziale Humanistycznym kierunku: bibliotekoznawstwo (początkowo tylko studia zaoczne) Pani Maria Wilczyńska prowadziła zajęcia z przedmiotu metodyka i organizacja czytelnictwa przez okres 10 lat, do momentu wykształcenia w Zakładzie własnej kadry dydaktycznej³. Wykładała również na Podyplomowym Studium Bibliotekoznawstwa UMCS przedmiot technika pracy umysłowej. W tym samym roku została przeniesiona z Oddziału Opracowania Wydawnictw Ciągłych do Oddziału Informacji Naukowej z powierzeniem obowiązków gromadzenia informacji do Kroniki Biblioteki. Zaowocowało to opracowaniem i wydaniem w 1976 r. obszernej monografii *Biblioteka Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie 1944–1974*. Weszła też w skład bibliotecznego Komisji Prac Dydaktycznych, Naukowych i Informacji; pracowała również w komisji zakupów Biblioteki, komisji selekcji zbiorów i aukcjach antykwarycznych. Uczestniczyła w przygotowaniu szeregu wystaw promujących UMCS i Bibliotekę. Za organizację jednej z takich wystaw, która została przekazana jako dar dla Uniwersytetu Lwowskiego, została wyróżniona tygodniowym pobytem na tymże Uniwersytecie.

W 1977 r. złożyła egzamin państwowy przed Komisją Egzaminacyjną dla Bibliotekarzy Dyplomowanych przy Ministrze Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki i uzyskała stanowisko kustosa dyplomowanego, a od 1 stycznia 1978 r. objęła stanowisko kierownika Oddziału Zbiorów Specjalnych. W charakterystyce służbowej, przygotowanej z racji objęcia stanowiska kierowniczego znalazły się wówczas takie stwierdzenia, że „dała się

poznać jako pracownik oddany bez reszty sprawom Biblioteki, ambitny, zdolny, pracowity i dążący do stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych”⁴. W styczniu 1982 r. przeniesiono Panią Marię na stanowisko starszego kustosa dyplomowanego i włączono w skład Komisji Kwalifikacyjnej do Spraw Adiunktów i Asystentów Bibliotecznych. Było to już ostatnie stanowisko awansowe przewidziane dla pracowników służby bibliotecznego.

Pani Maria odeszła na emeryturę 31 grudnia 2001 r., ale oznaczało to kresu Jej aktywności zawodowej. Przez kilka lat była biegłym sądowym Sądu Okręgowego w Lublinie w zakresie wiedzy o książce i bibliotekarstwie. Kontynuowała działalność w Lubelskim Towarzystwie Miłośników Książki, współorganizując słynne „Przedwieczere bibliofilskie” oraz różnego rodzaju akcje popularyzujące książkę. Książka była dla Pani Marii świętością, śledziła nowości wydawnicze, korespondowała z twórcami kultury, cieszyła się z osiągnięć Biblioteki UMCS. Bibliografia jej własnych prac naukowych obejmuje blisko 60 opracowań z zakresu historii książki i druku lubelskiego, problemów konserwacji zbiorów oraz opracowań biograficznych, drukowanych na łamach *Encyklopedii wiedzy o książce, Słownika pracowników książki polskiej, „Biuletynu Biblioteki UMCS”* i innych. Za pracę konkursową z cyklu „Biblioteka-Książka-Czytelnik” otrzymała nagrodę Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Działalność merytoryczna śp. Marii Wilczyńskiej była doceniana, o czym świadczą odznaczenia i medale, m. in. Medal UMCS, Złoty Krzyż Zasługi, Medal KEN, odznaka Zasłużony Działacz Kultury”, a także wielokrotne nagrody rektorskie.

W ostatniej drodze na Cmentarz przy ul. Lipowej w Lublinie towarzyszyły Zmarłej córki z rodzinami oraz grono przyjaciół i znajomych. W imieniu zgromadzonych przy grobie pracowników Biblioteki UMCS pożegnał Ją Pan Henryk Grocholski, przywołując mniej znane fakty, jak zaangażowanie w pomoc charytatywną internowanym i uwięzionym członkom uniwersyteckiej „Solidarności” po wprowadzeniu stanu wojennego. Wtedy, był to akt dużej odwagi cywilnej, ale Zmarła potrafiła być bezkompromisowa, jeżeli była pewna swoich racji.

Pani Mario, do zobaczenia!

Anna Łosowska

³ „Biuletyn Biblioteki UMCS” 1976, nr 4, s. 27.

⁴ AUMCS, Akta osobowe, sygn. K 13174.

Neuropsychologia: stoimy na ramionach olbrzymów. Czy ktoś stanie na naszych?

» Neuropsychologia: „jeśli widzimy coś dalej, to tylko dlatego, że stoimy na ramionach olbrzymów” (Isaac Newton) [...] dlatego, iż oni dźwigają nas w górę i podnoszą o całą gigantyczną wysokość (z listu do Roberta Hooke’a, data 5 Luty 1676 – parafraza słów Bernarda z Chartres, filozofa z XIII w.).

Neuropsychologia – kierunki badań i zastosowań

Franciszek jest po udarze mózgu: nie pamięta, co robił przed paroma minutami i co planował zrobić, Ela także przeszła udar mózgu i nie rozumie wypowiedzi innych, Bolesława, po urazie głowy, jest, jak mówią bliscy, beczynna, Piotr po wypadku samochodowym, Jan po zatruciu tlenkiem węgla, Asia, która w wieku lat 7 została uderzona w głowę przez pijanego człowieka, Marek po nagłym zatrzymaniu krążenia, Iwona chorująca na stwardnienie rozsiane i skarżąca się na kłopoty z pamięcią, Maria, która nie poznaje bliskich, nie potrafi się ubrać... Takie osoby: dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy oraz ich problemy to codzienność w praktyce zawodowej neuropsychologa.

Neuropsychologia opisuje relacje mózg – zachowanie, czyli wyjaśnia, w jaki sposób ośrodkowy układ nerwowy (OUN) reguluje nasze procesy psychiczne i zachowanie, czy i w jaki sposób zmieniają się one w efekcie

zmian chorobowych dotyczących OUN lub też czy zmiany w zachowaniu wskazują na patologię mózgu. Definicja ta nie oddaje dramatu ludzi, którzy wskutek dysfunkcji mózgu tracą wiele, wydawałoby się, podstawowych umiejętności. Nie oddają także dramatu bliskich obserwujących niesprawność poznawczą u swoich dzieci czy u dorosłego członka rodziny. Często sprawność ruchowa jest zachowana lub poddaje się rehabilitacji, natomiast deficyty poznawcze uzależniają od innych i wymagają częstego oraz długofalowego wsparcia neuropsychologa we współpracy z innymi specjalistami. Niestety, ten element szeroko rozumianej neurorehabilitacji jest bolączką polskiej opieki zdrowotnej.

Współczesna neuropsychologia „stoi” na ramionach olbrzymów – filozofów, neurologów, neurochirurgów, psychologów, genetyków, biologów, psychiatrów, którzy już od czasu starożytności mozolnie budowali wiedzę o fascynujących relacjach mózg – zachowanie. Szczególnie wieki XIX i XX, dzięki rozwojowi wielu obszarów nauki, praktyki klinicznej oraz potrzebom społecznym (I i II wojna światowa), sprzyjały gromadzeniu wiedzy z zakresu neuropsychologii. Jednak termin *neuropsychologia*, jak podają źródła, został użyty nie tak dawno – w 1913 r. przez Williama Osiera podczas wystąpie-

nia w szpitalu psychiatrycznym im. Johnsa Hopkinsa, a następnie przez Karla Lashleya w 1936 r. podczas spotkania Bostońskiego Stowarzyszenia Psychiatrów i Neurologów. Od lat 40. tych XX w. neuropsychologia jest uznawana za specjalizację w obrębie psychologii. W 1960 r. pojawiły się dwa pierwsze amerykańskie czasopisma poświęcone problematyce neuropsychologicznej („Neuropsychologia” i „Cortex”) oraz powstało International Neuropsychological Society¹, którego członkiem jest także Polska. Rocznie na świecie odbywa się kilkaset spotkań i konferencji z zakresu neuropsychologii, wzrosła także liczba czasopism dotyczących tej problematyki. Rozwój wiedzy z zakresu mózg – zachowanie jest także efektem zaangażowania samych pacjentów i ich rodzin, dokumentujących wpływ objawów na ich życie i próby radzenia sobie z nimi.

Neuropsychologia znajduje zastosowanie w wyjaśnianiu prawidłowości i trudności rozwojowych dzieci, młodzieży i dorosłych (neuropsychologia rozwojowa), w tym również prawidłowości i zaburzeń procesu starzenia się, związków pomiędzy chorobami somatycznymi a zachowaniem (neuropsychologia medyczna), mózgowych mechanizmów zaburzeń psychicznych (neuropsychiatria), stała się także elementem opiniowania sądowego (neuropsychologia sądowa) czy podejmuje kwestie różnic kulturowych (neuropsychologia kulturowa).

Neuropsychologia jest mocno związana z medycyną i ma wspierać proces diagnozowania i leczenia osób chorych. Najważniejszymi zadaniami neuropsychologa jest opis (diagnoza) trudności człowieka z dysfunkcjami mózgu oraz udzielenie mu pomocy, która – zależnie od jego wieku, stanu zdrowia, przyczyny patologii mózgu, objawów i wielu innych czynników – umożliwiłaby powrót do przedchorobowej sprawności poznawczej oraz aktywności społeczno-zawodowej, ustabilizowała ją, opóźniła rozwój deficytów lub zapewniła jak najlepszą jakość życia pomimo niesprawności poznawczej, emocjonalnej czy społecznej. Pomoc ta obejmuje rehabilitację neuropsychologiczną, stymulację funkcji poznawczych, różne formy wsparcia psychologicznego chorego i bliskich, realizowanych przez psychologa, który

ukończył specjalizację z zakresu neuropsychologii, we współpracy z psychologami o innych specjalnościach.

Neuropsychologia w Polsce

Polska neuropsychologia ma wieloletnią tradycję, a rozwój wiedzy i umiejętności praktycznych był możliwy dzięki współpracy ze znakomitymi specjalistami zarówno ze Wschodu, jak i Zachodu. Aktualnie skupiamy się na kilku istotnych kwestiach. Pierwsza to rozwój metod diagnostycznych (testów, metod komputerowych), które odpowiadałyby tak światowym standardom, jak potrzebom praktyki klinicznej. Kolejny kierunek rozwoju neuropsychologii wiąże się z jej zastosowaniem poza tradycyjnymi obszarami tj. neurologią czy neurochirurgią. Przykładowo: skoro wiemy, że objawy depresji, schizofrenii, anoreksji czy uzależnień są efektem, mówiąc najogólniej, dysfunkcji mózgu, to jakiego typu oddziaływania należy podjąć, by je minimalizować? I najważniejszy kierunek badań: wskazanie, jakiego typu oddziaływania (ćwiczenia, programy komputerowe) można uznać za efektywne (*evidence-based neuropsychological rehabilitation*), to znaczy rzeczywiście podnoszące sprawność w zakresie zaburzonych funkcji (np. uwagi, pamięci, sprawności planowania itd.). Wdrażane są również techniki nieinwazyjne i inwazyjne, które mogłyby wspierać wysiłki neuropsychologów. Mowa o prądoczaszkowej elektrycznej (*transcranial electrical stimulation, tES*) lub magnetycznej stymulacji mózgu (*transcranial magnetic stimulation, TMS*) oraz głębokiej stymulacji mózgu (*deep brain stimulation, DBS*), której pozytywny efekt w minimalizowaniu zaburzeń ruchowych jest potwierdzony u pacjentów z chorobą Parkinsona. Trwają natomiast badania, które wykazałyby, czy można przez te techniki uzyskać poprawę stanu psychicznego u osób z depresją, schizofrenią, osób w stanie wegetatywnym i wielu innych. Badania światowe opisują, czy i jakiego typu zmiany w czynnościach sieci neuronalnych i sprawnościach kognitywnych zachodzą pod wpływem rehabilitacji neuropsychologicznej oraz innych form oddziaływań psychologicznych.

Działania te są istotne dlatego, że dane dotyczące częstości i skutków chorób dotykających ośrodkowego układu nerwowego na świecie i w Polsce są zatrważające. Choroby układu krążenia (zawał serca, udary mózgu, nadciśnienie tętnicze) są pierwszoplanową przyczyną zgonów lub nie-

¹ S. Finger, *History of Neuropsychology*, [in:] D. Zaidel (ed.), *Neuropsychology. Handbook of Perception and Cognition*, Academic Press, Elsevier Inc, 1994, p. 1–28.

pełnosprawności². Zmienia się struktura demograficzna Polski: w 2017 r. liczba ludności Polski wyniosła 38,4 mln, w tym ponad 9 mln stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej, a wśród nich prawie 18% stanowią osoby w wieku 80+. Niestety, wraz z wiekiem narasta ryzyko wielochorobowości, w tym chorób układu krążenia, co powoduje, że dłuższy czas życia nie idzie w parze z jego jakością. W Polsce jest ponad 70 tys. chorych na chorobę Parkinsona, ponad pół miliona chorych z otępieniem, głównie typu alzheimerowskiego³. W 2016 r. w poradniach dla osób z zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu i innych substancji leczyło się ponad 1,6 mln osób, czyli ponad 4% wszystkich Polaków⁴. Światowe rekomendacje wskazują, by diagnoza i pomoc neuropsychologiczna dotyczyła osób zakażonych wirusem HIV/chorych na AIDS, osób leczonych onkologicznie, ze schorzeniami układu oddechowego, endokrynologicznego, z chorobami autoimmunologicznymi czy uwarunkowanymi genetycznie (np. choroba Huntingtona), dzieci z autyzmem, z trudnościami w nauce szkolnej i wielu innych⁵. Działania prewencyjne, podejmowane m.in. przez psychologów, akcentują wpływ trybu życia, rolę aktywności psychofizycznej, zapobiegają wtórnej patologizacji (osamotnieniu, izolacji społecznej) i wspierają działania medycyny.

dr hab. Ewa Małgorzata Szepietowska

prof. UMCS, kierownik Katedry Psychologii Klinicznej i Neuropsychologii w Instytucie Psychologii. Od 1986 r. związana zawodowo z UMCS-em, zaś w ramach praktyki klinicznej współpracuje obecnie z NZOZ w Lublinie. Za interesowania: neuropsychologia kliniczna, psychologia kliniczna i poznawcza. Poza zajęciami w UMCS-ie prowadzi także zajęcia i kursy specjalizacyjne dla psychologów klinicznych i neuropsychologów.

² Ministerstwo Zdrowia, *Program Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo-Naczyniowego POLKARD na lata 2017-2020*, Warszawa 2018.

³ A. Szczudlik, *Sytuacja osób chorych na chorobę Alzheimera w Polsce. Raport RPO*, Raport powstał w ramach prac Komisji Ekspertów przy Rzeczniku Praw Obywatelskich, Warszawa 2016.

⁴ GUS, *Zdrowie i ochrona zdrowia w 2017 r.*, Departament Badań Społecznych, Urząd Statystyczny w Krakowie 2017.

⁵ Board of Directors, *American Academy of Clinical Neuropsychology (AACN) Practice Guidelines for Neuropsychological Assessment and Consultation*, "The Clinical Neuropsychologist" 2007, 21(2), p. 209-231.

Neuropsychologia – co dalej?

Przyrost wiedzy z neuropsychologii jest niezwykle, ale by miała ona przełożenie na poprawę jakości życia osób po uszkodzeniach mózgu i profilaktykę zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, trzeba ogromnego wspólnego wysiłku środowisk naukowców i praktyków. Mam nadzieję, że konferencja *Neuropsychologia w medycynie – medycyna w neuropsychologii* planowana na 29–30 listopada 2019 r., organizowana przez Katedrę Psychologii Klinicznej i Neuropsychologii w Instytucie Psychologii UMCS, Polskie Towarzystwo Neuropsychologiczne, Katedrę i Klinikę Neurologii UM w Lublinie, I Klinikę Psychiatrii, Psychoterapii i Wczesnej Interwencji UM oraz Zakład Neuropsychiatrii Klinicznej UM w Lublinie. Patronat honorowy nad wydarzeniem objęli m.in. Jego Magnificencja Rektor UMCS prof. dr hab. Stanisław Michałowski, Jego Magnificencja Rektor UM prof. dr hab. n. med. Andrzej Drop, Prezydent m. Lublin dr Krzysztof Żuk, Polskie Towarzystwo Psychologiczne, Wydawnictwo UMCS, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, TVP 3 Lublin, Polskie Radio Lublin, Kurier Lubelski). Konferencja będzie platformą integracji i wymiany wiedzy oraz doświadczeń praktycznych specjalistów z całej Polski reprezentujących różne dziedziny, m.in. neuropsychologię, psychologię kliniczną, neurologopedię, neurologię, psychiatrię. Tematyka wystąpień (m.in. nowe trendy w leczeniu choroby Alzheimera, nieinwazyjne techniki stymulacji mózgu, komputerowe wspomaganie rehabilitacji neuropsychologicznej, oś mikrobioto-jelitowo-mózgowa a zdrowie psychiczne) odnosić się będzie do aktualnych zagadnień neuropsychologii. Może na tych ramionach staną nasi następcy?

dr hab. Ewa Małgorzata Szepietowska, prof. UMCS

Śladami starożytnych Gotów

Wykopaliska Instytutu Archeologii UMCS w Malborku-Wielbarku

Od 7 lipca do 02 sierpnia 2019 r. studenci z Instytutu Archeologii, pod kierunkiem dr hab. Piotr Łuczkiwicza prof. UMCS, kolejny już sezon badali nekropolię starożytnych Gotów, położoną na obrzeżach współczesnego Malborka. O germańskich Gotach, którzy w trakcie swej wędrówki ze Skandynawii do granic Imperium Rzymskiego przez kilka stuleci zamieszkiwali tereny dzisiejszej Polski, pisało wielu rzymskich autorów, od Tacyty w I w. n.e. po Ammiana Marcellina, Kasjodora czy Zosimosa. Próba weryfikacji, na ile ich przekazy odzwierciedlały rzeczywistość, to już zadanie właśnie dla archeologów.

Cmentarzysko w Wielbarku, położone współcześnie w gęstym lesie na malowniczej skarpie Nogat, skąd rozciąga się piękny widok na praktycznie całe Żuławy, jest jedną z największych nekropoli opisanego ludu, rozsianych po całej północnej i wschodniej Polsce, od Czarnówka koło Łęborka aż po Maślomęcz koło Hrubieszowa. Stanowisko w Wielbarku zwróciło uwagę archeologów już w latach 20. XX w. Waga naukowa prac prowadzonych przez niemieckich badaczy w latach 1927–1936 od razu postawiła Wielbark w gronie najważniejszych stanowisk archeolo-

gicznych z okresu rzymskiego w całej Środkowej Europie. Niestety, efekty tych prac nie zostały wówczas całościowo opublikowane, a cała dokumentacja z wykopalisk i praktycznie wszystkie zabytki uległy zniszczeniu w trakcie II wojny światowej. Dopiero aktywność ówczesnego pracownika Instytutu Archeologii UMCS, dr hab. Jörga Kleemanna (obecnie profesora Uniwersytetu Szczecińskiego) spowodowała ponowne podjęcie w 2008 r. badań w cmentarzysku w ramach wspólnej ekspedycji IA UMCS oraz Instytutu Archeologii Uniwersytetu Humboldta w Berlinie. W latach 2012–2014 wykopaliska odbywały się w ramach projektu finansowanego przez UE („Wielbark Archaeological Field School”), w którym UMCS był głównym partnerem. W badaniach tych, prowadzonych wspólnie przez J. Kleemanna i P. Łuczkiwicza, oprócz studentów z Lublina i Szczecina brali także udział naukowcy i studenci z Niemiec (Humboldt-Universität zu Berlin; Ruhr-Universität Bochum), Czech (Univerzita Hradec Králové), Węgier (Eötvös Loránd University Budapest) i Hiszpanii (Universidad Autónoma de Madrid). Od 2017 r. badania cmentarzyska prowadzone są w ramach realizowanego na UMCS-ie przez P. Łuczkiwicza grantu NCN („Niedokończona historia. Ponad 100 lat odkryć w Malborku-Wielbarku”).

Efekty wykopalisk w 2019 r. to zbadanie prawie 100 grobów na cmentarzysku i ostateczne uchwycenie jego granic, rozplanowania i chronologii. Nekropolia w Wielbarku była użytkowana przez lokalną społeczność od drugiej połowy II w. p.n.e. po początki V w. n.e., a więc ponad 500 lat. Obejmuje ona łącznie ponad 2000 po-

← Grób ciałałalny 2019/56
(najprawdopodobniej w drewnianej skrzynce)

pogrzebowym: chowanie zmarłych zarówno w postaci niespalonej, jak i spalonej. Groby szkieletowe, w przeciwieństwie do wypełnianych resztkami stosu pogrzebowego grobów ciałałalnych, są jednak w piaszczystym podłożu bardzo słabo widoczne i trzeba naprawdę wprawnego oka, by je uchwycić. Groby były przy tym bardzo różnie wyposażone – od ubogich pochówków, w których nie było żadnych darów w zaświaty (nawet żadnego naczynia z pożywieniem!), po bogate groby, w których zmarłych (szczególnie kobiety) chowano w odświętnych szatach, bogato przyozdobionych biżuterią (różnego rodzaju spinkami i wisiorami, z często imponującymi koliaami szklanych i bursztynowych paciorków), wkładając do grobu także naczynia. Od I w. n.e. zanikł przy tym zwyczaj wkładania wojownikom broni do grobów, przez co pochówki mężczyzn stają się trudno uchwytnie i powstaje złudne wrażenie pacyfistycznej społeczności, składającej się głównie z kobiet. Przekazy antycznych dziejopisarzy mówią natomiast o Gotach coś zupełnie innego...

Archeologia to nie tylko same wykopaliska, choć te dają nam mnóstwo informacji, a każdy znaleziony zabytek opowiada jakąś historię. Archeolog, badając cmentarzysko, jest niejako „skazany” na współpracę z antropologami. My możemy próbować określić płeć zmarłego, posługując się wyznacznikami archeologicznymi (np. przyrządy do przędzenia tkanin wskazują na kobiety, a broń w grobach na mężczyzn), ale ostatnie słowo należy tu jednak do antropologa, który może – w sprzyjających okolicznościach – określić nie tylko wiek i płeć zmarłej osoby, ale też dostarczyć ewentualnych informacji odnośnie żywienia, stanu zdrowia czy warunków życiowych. Wszystkie takie dane odkładają się przecież w kościach. Bardzo ciekawy wydaje się też problem częstej małej ilości spalonych kości w grobach, których znajdujemy czasami ledwie po kilka gram. Czy jest to efekt zniszczenia niektórych grobów przez wkopane w nie późniejsze pochówki, czy też lokalna stołeczność urządziła niektórym zmarłym pochówki cząstkowe, a prochy bądź to trzymała w urnach w domu, bądź na przykład wysypywała do pobliskiego Nogatu?

Bardzo ważnym aspektem realizowanego projektu jest też współpraca z naukami ścisłymi, geograficznymi i przyrodniczymi. Badania kopalnego DNA z nielicznych zachowanych niespalonych szczątków kostnych, prowa-

chówków (szacowanie na podstawie przedwojennych badań niemieckich oraz współczesnych prac z lat 2008–2019), jest więc faktycznie jednym z największych gockich cmentarzysk, a przy tym jednym z zaledwie kilku, które dostarczyły nieprzerwanej serii materiałów z całego okresu pobytu tego ludu na ziemiach Polski. Jego wartość naukowa jest zatem ogromna. Wyniki badań pozwalają rekonstruować skomplikowany świat wierzeń Gotów, zmiany w ich zwyczajach pogrzebowych, kontakty z innymi ludami współczesnej Europy oraz z *Imperium Romanum*, ale też i życie codzienne w różnych jego aspektach, jak np. styl ubierania oraz preferencje i zmiany mody czy też techniki produkcji naczyń i ozdób.

Jedną z cech charakterystycznych gockich plemion, odróżniającą ich od innych mieszkańców *Barbaricum*, jak Rzymianie nazywali obszary na północ od granic *Imperium*, był konsekwentny birytualizm w obrzędku

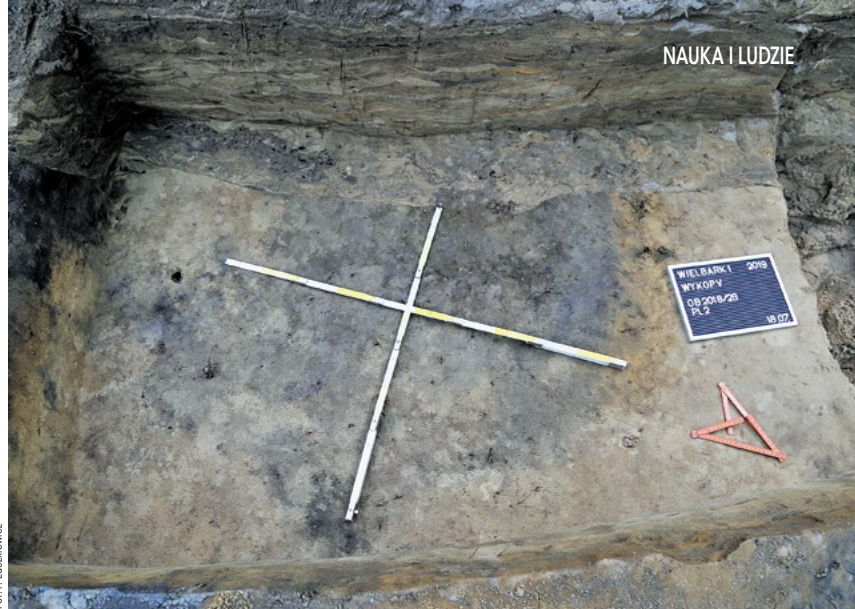
Fot. P. Luczkiewicz

Grób szkieletowy 2018/29,
dokopany w 2019 r. →

dzone w laboratoriach Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej UM w Lublinie oraz Zakładu Biologii Ewolucyjnej Człowieka UAM w Poznaniu być może pozwolią na określenie związków między osobnikami pochowanymi na cmentarzysku w Wielbarku. Kwestię, czy była to ludność miejscowa, czy też przynajmniej część z nich pochodziła z innych rejonów *Barbaricum*, powinny rozjaśnić skomplikowane badania obecności izotopów strontu w kościach ($87\text{Sr}/86\text{Sr}$), wykonywane właśnie w laboratoriach Wydziału Biologii UAM. Są to pierwsze tego typu badania prowadzone dla ludności gockiej w Polsce.

Równie interesujących wyników dostarczają analizy fizyko-chemiczne znalezionych zabytków. Skład chemiczny i właściwości srebra, z którego wykonywane były niektóre rodzaje biżuterii wskazuje jednoznacznie, że były one zrobione ze stopionych rzymskich monet (denarów), z reguły znacznie starszych od badanych artefaktów. Pieniądz rzymski napływał do Germanii masowo, miał jednak funkcję nie monetarną, lecz głównie kruszcową, jako zapas materiału na precjoza i ozdoby. Monety były tezauryzowane i nieraz przechowywane w rodzinie przez całe pokolenia. Niektóre ozdoby były też wykonywane wyłącznie w celu użycia ich w trakcie ceremonii pogrzebowej jako dary grobowe. Analizy zrobionych z brązu zapinek do szat wskazują, że do produkcji części z nich użyto tak miękkiego stopu miedzi, że noszenie ich na co dzień było niemożliwe – można je było bowiem wygiąć w palcach. Wyglądały jednak dokładnie tak samo jak ozdoby używane na co dzień.

Olbrzymią część projektu stanowią badania geograficzno-geologiczne i przyrodnicze, prowadzone przez zespół gleboznawców, geomorfologów i paleobotaników z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Ich celem jest rekonstrukcja ówczesnej rzeźby terenu i pierwotnego wyglądu stanowiska oraz stworzenie modelu 3D strefy cmentarzyska. Dzięki licznym odwiertom, sondażom geologicznym i analizie warstw widocznych w profilach wykopów wiadomo już, że w średniowieczu teren cmentarzyska został pokryty wydumą piaszczystą o grubości od 1,5 do miejscami 2,5 m. Dwa tysiące lat temu, w okresie użytkowania nekropoli, teren musiał więc wyglądać zupełnie inaczej. Zupełnie inna była też pieczołowicie rekonstruowana szata roślinna, której ślady zachowały się w postaci mikro- i makroszczątków roślinnych w wypełniskach grobów oraz przede wszystkim w postaci pyłków i mikroszczątków roślin

w profilach palinologicznych, założonych w strefie stanowiska oraz w pobliskim jeziorze. Obróbka laboratoryjna rdzeni pozyskanych z tych odwiertów jest jednak bardzo żmudna i czasochłonna. Wszystko to pozwoli jednak na zrekonstruowanie pierwotnego wyglądu i szaty roślinnej cmentarzyska i jego najbliższej okolicy, oraz skali przekształceń dokonanych przez ludzi w trakcie ponad 500 lat użytkowania nekropoli. W powiązaniu z wynikami analiz *stricte* archeologicznych oraz biologicznych i fizyko-chemicznych da to pełny obraz cmentarzyska w Malborku-Wielbarku oraz populacji go użytkujących. Efektem wielu lat badań terenowych i realizacji projektu, oprócz już złożonych oraz składanych do druku artykułów w punktowanych czasopismach, będzie także obszerna (w założeniu przynajmniej dwutomowa) monografia stanowiska.

dr hab. Piotr Łuczkiwicz prof. UMCS

↑ Grób popielnicowy 2019/9

dr hab. Piotr Łuczkiwicz

prof. UMCS, zatrudniony na Uczelni od 1998 r., od 2016 r. dyrektor Instytutu Archeologii UMCS

W sprawie zmian klimatu państwa muszą działać bardzo szybko i stanowczo

To konkluzja z warsztatów negocjacji międzynarodowych przeprowadzonych w semestrze letnim ubiegłego roku akademickiego na Wydziale Politologii UMCS w ramach zakończonego właśnie z sukcesem dużego projektu *Rozwój kompetencji studentów kierunków stosunki międzynarodowe i bezpieczeństwo narodowe Wydziału Politologii UMCS*. Przedsięwzięcie realizowane było w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014–2020.

Studenci pod kierunkiem Ambasadora Artura Lorkowskiego (MSZ), Specjalnego Wysłannika Ministra Spraw Zagranicznych do The United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), prowadzili wielogodzinne negocjacje klimatyczne, próbując osiągnąć konsensus w sprawie obniżenia globalnego wzrostu temperatury. Mimo wysiłków nie udało im się znaleźć rozwiązania, które pogodziłoby interesy rozwoju różnych grup państw i potrzeby klimatyczne. Pozytywnym elementem symulacji było jednak przechodzenie stron negocjacji od racjonalności rywalizacji w kierunku racjonalności współpracy dla osiągnięcia wspólnego celu, po tym jak strony uświadamiały sobie, że ich wyjściowe stanowiska nie prowadzą do poprawy sytuacji klimatycznej, a wręcz do jej pogorszenia.

Warsztaty były jednym z zadań projektu o wartości ponad 734 tys. złotych realizowanego na Wydziale Politologii od 2017 r. W dwóch edycjach 144 studentów podniosło swoje kompetencje zawodowe. Uczestniczyli oni w 13 zadaniach projektowych podzielonych na 5 wyprofilowanych ścieżek dobranych do specyfiki studiów i zainteresowań studentów. Uczestnicy przygotowywali się do kontaktów ze środowiskiem zawodowym i mediami w ramach warsztatów z autoprezentacji i wystąpień publicznych. Przygotowywali i prowadzili debaty oksfordzkie nt.: imigrantów w Polsce. W formie warsztatów z *savoir vivre*'u

i *code dresingu* podnosili swoje umiejętności stosowania właściwych form i radzenia sobie w sytuacjach towarzyskich i zawodowych. Rozwijali umiejętności komunikacji w środowisku międzynarodowym w formie symulacji negocjacji dyplomatycznych. Ćwiczyli organizację różnego typu wizyt i spotkań międzynarodowych z zachowaniem zasad protokołu dyplomatycznego. Opracowywali raport analityczny nt. stanu bezpieczeństwa w polsko-ukraińskim obszarze przygranicznym w kooperacji z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo na obszarze przygranicznym. Raport ten był publicznie prezentowany podczas wideokonferencji prowadzonych z Narodowym Uniwersytetem we Lwowie.

Studenci rozwijali swoje praktyczne umiejętności pracy z komputerem w trakcie certyfikowanego kursu wykorzystania arkusza kalkulacyjnego (MS Excel), a także warsztatów *ABC edycji i publikacji*.

Ważnym uzupełnieniem tych działań były wizyty studyjne w instytucjach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe. Studenci odbyli spotkania w Biurze Bezpieczeństwa Narodowego, Komendzie Głównej Policji i Państwowym Instytucie Badawczym – NASK w Warszawie oraz w Wojewódzkim Centrum Zarządzania Kryzysowego i Centrum Powiadomienia Ratunkowego w Lublinie.

W celu podniesienia kompetencji poznawczych i kreatywności studentów w wykorzystaniu narzędzi informatycznych przeprowadzono szereg wizyt studyjnych pod hasłem „Interakcja kognitywna człowiek–komputer” w instytucjach zajmujących się gromadzeniem i obróbką danych. Studentów gościły: Państwowa Komisja Wyborcza – Biuro w Lublinie, oddziały lubelskie Urzędu Statystycznego i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Wydział do walki z Cyberprzestępczością KW Policji w Lublinie.

Z myślą o studentach bezpieczeństwa narodowego zorganizowano także kurs samoobrony z uprawnieniami instruktora i kurs podstawowy ze strzelania bojowego z broni krótkiej. Szkolenia te stanowiły dla wielu osób prawdziwy sprawdzian własnych predyspozycji psychicznych i fizycznych do pracy w służbach mundurowych. Natomiast dla studentów stosunków międzynarodowych prawdziwą atrakcją były

Fot. dr. Irena Węgrzyn-Odrobna

↑ Grupa uczestników wizyty studyjnej w Viena International Centre w Wiedniu, czerwiec 2019 r.

wizyty studyjne w Viena International Centre, Biurze Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC), Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (MAEA), Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego (UNIDO), siedzibie Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) i Stałym Przedstawicielstwie RP przy Biurze Narodów Zjednoczonych i organizacjach międzynarodowych w Wiedniu.

Zajęcia dla studentów prowadziła duża grupa pracowników Wydziału Politologii oraz ekspertów ze-

wewnętrznych, wśród których byli dyplomaci z MSZ, eksperci z Ministerstwa Rozwoju, Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Policji, Straży Granicznej, Wojska Polskiego, Urzędu Statystycznego, ZUS, a także urzędu Miasta Lublin i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego. Całość działań od strony merytorycznej koordynował dr Andrzej Dumala z Wydziału Politologii, a od strony logistycznej i finansowej mgr Anna Jędrzejewska z Biura ds. Kształcenia Ustawicznego UMCS.

dr Andrzej Dumala

Projekt *Nauczyciel na miarę XXI wieku*

Od maja 2019 r. trwa realizacja projektu *Nauczyciel na miarę XXI wieku* nr POWR.03.01.00-00-KN19/18. Projekt ten jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020.

Wraz z początkiem roku akademickiego 2019/2020 studenci studiów stacjonarnych II stopnia na kierunkach: filologia polska, lingwistyka stosowana, historia, romanistyka, hispanistyka, specjalność nauczycielska Wydziału Humanistycznego rozpoczną realizację zajęć zaplanowanych w ramach projektu. Głównym celem projektu jest podniesienie kompetencji pedagogicznych i społecznych oraz wzrost umiejętności praktycznych u studentów/-ek studiów stacjonarnych II stopnia na kierunkach ze specjalnością nauczycielską Wydziału Humanistycznego.

Zadania, jakie zaplanowano w ramach jego realizacji, to opracowanie i modyfikacja programów kształcenia nauczycieli na studiach I i II stopnia oraz wdrożenie zmodyfikowanych programów na II stopniu specjalności nauczycielskiej dla wyżej wymienionych kierunków. Podstawą do zmiany programów kształcenia jest Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Programy będą uwzględniały innowacyjne metody pedagogiczne, zastosowanie narzędzi cyfrowych, rozwój kompetencji miękkich, społecznych, pedagogicznych oraz tych, które dotyczą rozwiązywania problemów wychowawczych. Ułatwią one ponadto korzystanie z TIK w pracy nauczyciela, zdobycie szerszej wiedzy o uczniach ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, radzenie sobie z problemami wychowawczymi występującymi w szkole, aby móc jak najlepiej przygotować się do wyzwań, jakie czekają w placówkach edukacyjnych.

Wprowadzenie kwestii dotyczących diagnostyki edukacyjnej pozwoli uczestnikom konstruować narzędzia diagnostyczne pozwalające na kompetentne ocenianie i ewaluację własnej działalności dydaktycznej. Zdobytą wiedzę teoretyczną w konfrontacji z realiami pracy w szkole,

m.in. przez praktyki pozwoli na wykazanie się kreatywnym myśleniem i nabranie pewności co do wyboru zawodu nauczyciela. W ramach projektu zostaną wprowadzone nowe przedmioty realizowane dla dwóch naborów (2019 i 2020) na studiach II stopnia pięciu wyżej wymienionych kierunków Wydziału Humanistycznego, specjalność nauczycielska. Studenci oraz dydaktycy będą mieć dostęp do platformy e-learningowej „Wirtualny Kampus UMCS” – obszaru, który będzie przeznaczony dla projektu, funkcjonującego w ramach strony www.kampus.umcs.pl Wydziału Humanistycznego. W tym miejscu będą także zamieszczane materiały dydaktyczne, niezbędniki dla studenta, materiały z praktyk. Zostanie także stworzona elektroniczna biblioteczka.

Ponadto w ramach realizacji projektu zostanie zakupiony sprzęt do realizacji zajęć z zastosowaniem innowacyjnych metod i narzędzi cyfrowych, taki jak: kamery cyfrowe, aparaty fotograficzne, projektory multimedialne, dyktafony, laptopy, tablice interaktywne, pendrive’y, pamięci zewnętrzne oraz książki – podręczniki, poradniki najnowszej literatury przedmiotowo-metodycznej.

Podczas wszystkich działań podejmowanych w ramach projektu beneficjent zadba o zachowanie zasad równości szans płci i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Pomieszczenia, w których będą odbywały się zajęcia, zostaną oznakowane zgodnie z zasadami promocji oraz będą pozbawione barier architektonicznych.

Wszelkie informacje dostępne są na stronie <https://www.umcs.pl/pl/nauczyciel-na-miare-xxi-wieku.htm>. Koordynatorem projektu jest Monika Sobolewska-Jaksim, biuro projektu: Plac Marii Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin, piętro X, pokój 1002, czynne od poniedziałku do piątku w godzinach 7:15-15:15, e-mail: nauczyciel.power@umcs.pl, tel. 081 537 54 92.

Monika Sobolewska-Jaksim

Nowy projekt dla studentów i pracowników uczelni

Wraz z początkiem roku akademickiego 2019/2020 na naszym Uniwersytecie wystartuje projekt pn. *Bądź kompetentny i atrakcyjny na rynku pracy*. Przedsięwzięcie współfinansowane jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych.

Projekt skierowany jest do 390 studentów studiów stacjonarnych następujących kierunków: logistyka, bezpieczeństwo wewnętrzne (studenci/-tki trzeciego roku studiów stacjonarnych I stopnia) oraz prawo (studenci/-tki czwartego roku stacjonarnych jednolitych studiów magisterskich), a także do 66 pracowników uczelni, stanowiących kadrę kierowniczą i administracyjną. Głównym celem projektu jest podniesienie kompetencji zawodowych i analitycznych u wyżej wymienionych studentów, zaś u pracowników kadry kierowniczej – podniesienie kompetencji zarządczych.

Dzięki realizacji projektu studenci będą mieli możliwość wzięcia udziału w płatnych stażach, zgodnych z kierunkami ich kształcenia. Co więcej, w ramach projektu będą realizowane wizyty studyjne w Porcie Lotniczym, certyfikowane szkolenie IATA Air Transport Fundamentals, kurs pn. kwalifikowany pracownik zabezpieczenia technicznego oraz szkolenie inspektor ochrony przeciwpożarowej. Dla pracowników Uniwersytetu przygotowano również atrakcyjne formy wsparcia, m.in. kurs z zakresu obsługi MS Excel, szkolenie z zakresu zarządzania zespołem, certyfikowane szkolenie AgilePM Foundation,

a także kursy językowe, w tym kurs z native speakerem. Wsparcie w całości jest bezpłatne dla uczestników.

Projekt trwa do 30 września 2021 r. Zadania dla studentów w projekcie zostały podzielone na dwie edycje. Pierwsza edycja rozpoczęła się w roku akademickim 2019/2020, zaś druga edycja przypadnie na rok akademicki 2020/2021. W terminie od 1 października 2019 r. do 30 października 2019 r. trwał nabór studentów do I edycji projektu. W niniejszym okresie wsparciem zostanie objętych 50 studentów kierunku logistyka, 85 studentów kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne i 60 studentów kierunku prawo. Warunkiem uczestnictwa w projekcie jest spełnienie kryteriów formalnych i merytorycznych oraz złożenie kompletu dokumentów rekrutacyjnych, które dostępne są na stronie internetowej projektu oraz w Biurze projektu, mieszczącym się w Domu Studenckim „Ikar”, ul. Czwartaków 15, pok. 8, 20-045 Lublin. Wszystkie osoby chętne do udziału w procesie rekrutacji zachęcamy do kontaktu w godzinach 7.15–15.15, nr tel. 81 537 55 32, adres e-mail: badz.kompetentny@poczta.umcs.lublin.pl. Nadmieniamy, że liczba miejsc w projekcie jest ograniczona, m.in. decydująca jest kolejność zgłoszeń. Podczas wszystkich działań podejmowanych w ramach projektu beneficjent zadba o zachowanie zasad równości szans płci i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Wszelkie materiały dydaktyczne zostaną opracowane zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz wydrukowane z poszanowaniem zasad ochrony środowiska, a także czcionką umożliwiającą uczestnikom projektu swobodne czytanie. Pomieszczenia, w których będą odbywały się zajęcia, zostaną oznakowane zgodnie z zasadami promocji oraz będą pozbawione barier architektonicznych. Godziny prowadzenia kursów, szkoleń oraz terminy staży zawodowych zostaną dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestników.

Serdecznie zapraszamy!

PROJEKT "BĄDŹ KOMPETENTNY I ATRAKCYJNY NA RYNKU PRACY"

30. Kongres Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego *Gleba źródłem życia*

W dn. 2–7 września br. odbył się w Lublinie 30. Kongres Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego pod hasłem *Gleba źródłem życia*, organizowany przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, we współpracy z Polskim Towarzystwem Gleboznawczym, Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie, Instytutem Agrofizyki im. B. Dobrzańskiego PAN, Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowym Instytutem Badawczym oraz Parkami Narodowymi: Poleskim i Roztoczańskim. Udział w obradach wzięło udział blisko 200 uczestników, w przeważającej części z polskich ośrodków naukowych, ale także z Litwy, Rosji, Belgii, Węgier i Meksyku.

Podstawowym celem Kongresu było zwrócenie uwagi na rolę gleby w kształtowaniu warunków życia na ziemi, funkcjonowaniu ekosystemów i społeczeństw, rozwoju zrównoważonym obszarów zurbanizowanych i rolniczych oraz dyskusja nad metodami badań i zakresem kształcenia i upowszechniania wiedzy o glebie – jako podstawowym elemencie środowiska przyrodniczego, obok powietrza i wody, w społeczeństwie, administracji oraz gospodarce. Problematyka powyższa jest coraz częściej przedmiotem dyskusji na wielu konferencjach i forach na świecie, a wnioski końcowe uwzględniane są w międzynarodowych aktach prawnych i programach gospodarczych i edukacyjnych w krajach Unii Europejskiej, w tym w Polsce i na świecie.

W ramach 3 sesji plenarnych, 9 sesji referatowych oraz 2 sesji posterowych zaprezentowano łącznie 57 referatów oraz blisko 100 posterów. Kongres otworzyły referaty Magdaleny Frąć (Instytut Agrofizyki PAN w Lublinie) – *Znaczenie*

Fot. Bartosz Pol

↑ Pamiątkowe zdjęcie uczestników kongresu przed Rektoratem UMCS

bioróżnorodności w środowisku glebowym oraz Jeana Pose-na (Katholieke Universiteit Leuven, Belgia) – *Soil Erosion in the Anthropocene: do we still need more research?*, wprowadzające w tematykę wydarzenia naukowego. Wystąpienia ustne zostały zgrupowane w sesjach tematycznych: *Gleba źródłem życia*, *Rola gleby w rozwoju zrównoważonym*, *Geneza, systematyka i kartografia gleb*, *Wpływ użytkowania na właściwości i procesy glebowe*, *Współczesne zagrożenia funkcji gleb w środowisku i życiu człowieka*. W referatach przedstawiono wiele interesujących wyników badań, koncepcji naukowych oraz zagadnień metodycznych. Do wystąpień w sesji zamykającej Kongres zostali zaproszeni: Cezary Kabała (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu), który zaprezentował założenia nowej Systematyki Gleb Polski, oraz Przemysław Charzyński (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), który scharakteryzował stan obecny i perspektywy edukacji gleboznawczej. Referat przedstawiła również Laura Sanchez – prezydent-elekt Międzynarodowej Unii Towarzystw Gleboznawczych (IUSS), zarysowując wyzwania stojące przed IUSS w najbliższych latach.

Istotny element każdego Kongresu gleboznawczego stanowi część terenowa, którą zorganizowano na terenie Płaskowyżu Nałęczowskiego i w okolicach Puław. Uczestnicy wycieczki mogli zapoznać się z czynnikami warunkującymi współczesne procesy zachodzące w glebie, pogłębić wiedzę na temat zagrożeń erozyjnych, związanych z uprawą polową czy też zaobserwować unikalne profile gleb występujące na Lubelszczyźnie.

Przy każdym z profili glebowych miała miejsce wartościowa dyskusja na temat pozycji taksonomicznej danej gleby w polskiej i międzynarodowej systematyce.

Warto wspomnieć, że lubelsko-puławski ośrodek gleboznawczy gości gleboznawców po raz piąty. Pierwszy kongres odbył się w roku 1953 – dyskutowano wtedy problemy erozji gleb i metod ich ochrony oraz prezentowano gleby lessowe, czarnoziemy i rędziny Lubelszczyzny. Szesnasty Kongres, w roku 1963, dotyczył gleb górskich województwa rzeszowskiego i związany był z realizacją szerokiego programu klasyfikacji i bonitacji gleb Polski. Rok 1979 to 20. Kongres Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego *Rola człowieka w przekształcaniu gleb*, który prezentował gleby Lubelszczyzny, ze szczególnym zwróceniem uwagi na gleby hydrogeniczne i erodowane. Kolejny – 25. w roku 1999 – to *Rola gleby w funkcjonowaniu ekosystemów* na przykładzie gleb Roztocza.

Problematyka naukowa Kongresu oraz powyższe tematy dobitnie dowodzą, że rola gleby nadal jest niezmiennie ważna i kluczowa w kształtowaniu nie tylko warunków życia człowieka, ale także w rozwoju zrównoważonym. Stały ubytek areału gleb uprawnych, ciągłe zagrożenia jakości gleb, np. przez zanieczyszczenia, zagęszczenie, erozję, pustynnienie i długotrwałe susze, pożary, itd., oraz trudności w zastosowaniu spójnych przepisów ochrony, jak jest to w przypadku ochrony wody i powietrza, sprawiają, że nadal trudno przebić się nam z pewnymi problemami, nie tylko naukowymi, ale także legislacyjnymi, edukacyjnymi itd. z zakresu nauk o glebie (w porównaniu do wody i powietrza czy też ochrony przyrody lub klimatu). Ze względu na to, że los człowieka, jego dobrobyt, kultura są nierozzerwalnie związane z glebą (nie

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

← Prof. Ryszard Dębicki, przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Kongresu oraz prof. Zbigniew Zagórski – prezes Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego

tylko w sensie ilościowym, ale i jakościowym), środowisko gleboznawców, wspierane przez innych specjalistów, dąży do szerszego upowszechnienia tych problemów wśród wszystkich zainteresowanych: użytkowników, naukowców, różnych grup społecznych i polityków.

Piotr Bartmiński
Ryszard Dębicki

Trekking pracowników Wydziału Politologii UMCS w Gruzji

Pracownicy Wydziału Politologii UMCS od kilku lat tworzą nieformalny klub trekkingowy (dr hab. Jan Pleszczyński, prof. dr hab. Wojciech Sokół i prof. dr hab. Walenty Baluk), spędzając ze znajomymi (Paweł Powałka, Błażej Binienda) urlop wypoczynkowy na szlakach górskich. Pierwsze wyprawy zostały zaplanowane i zrealizowane w ukraińskich Karpatach (Czarnohora, Gorgany, Góry Marmoroskie), natomiast ostatnie dwie zrealizowano na terenie Kaukazu Południowego. W ubiegłym roku grupa zorganizowała bazę wypadową w Mestii, centrum regionu Górna Swanetia, z której podchodziła do lodowca Czalati, jeziora Koruldi, lodowca pod Uszbą. Ponadto z najwyższej położonej miejscowości Uszguli wędrowała pod Szcharę, najwyższy szczyt Gruzji.

W tym roku grupa pracowników-trekkingowców zauroczona pięknem gór Kaukazu postanowiła kontynuować wyprawę gruzińską. Trasy trekkingowe zostały zaplanowane z uwzględnieniem dwóch baz wypadowych. Kontynuując penetrację Wielkiego Kaukazu, pierwszą bazę zorganizowano w Stepancmindzie (daw. Kazbegi), którą od Górnej Swanetii oddziela Południowa Osetia (gruz. Kartlia Wewnętrzna), region *de facto* okupowany przez Federację Rosyjską. Podróżując z Tbilisi do Stepancmindy, grupa miała możliwość zwiedzania nie tylko aktualnej stolicy Gruzji, ale także byłej (Mchety), Gruzjińskiej Drogi Wojennej, twierdzy Ananuri oraz podziwiania pięknych widoków. Po przybyciu do Stepancmindy w godzinach popołudniowych zrealizowano krótką wyprawę do cerkwi Cmind Sameba (pw. Św. Trójcy). Położona na wysokości 2200 m n.p.m. cerkiew na tle majestatycznego Kazbeku stanowi symbol Gruzji i miejsce kultu religijnego. Następnego dnia ze względu na deszczową pogodę grupa zaplanowała łatwiejszą trasę z miejscowości Dżuta (2150 m n.p.m.) pod szczyt Czauchi (3842 m n.p.m.). Przypomi-

Uczestnicy wyprawy:
prof. W. Sokół,
prof. W. Baluk
oraz dr hab.
J. Pleszczyński →

Fot. Walenty Baluk

Fot. Walenty Baluk

← Uczestnicy wyprawy: prof. W. Sokół, prof. W. Baluk oraz dr hab. J. Pleszczyński

nający Dolomity szczyt jest ulubioną górą gruzińskich alpinistów. Kolejny dzień przyniósł ze sobą dobrą pogodę, umożliwiając wyprawę pod Kazbek (5034 m n.p.m.). Zdobycie pięciotysięcznika wymaga specjalistycznego sprzętu, czasu i wysokogórskiej aklimatyzacji, dlatego grupa wytyczyła sobie za cel dojście do lodowca Ordzweri (Gergeti), zdobywając wysokość 3400 m n.p.m. Tego dnia grupa pokonała 1200 m przewyższenia, co zajęło 9,5 godziny. Trudy wyprawy zostały wynagrodzone przez piękne widoki masywu Kazbek, wodospadu i okolicznych szczytów Wielkiego Kaukazu.

Przemierzając się z rejonu Wielkiego Kaukazu do Małego Kaukazu, po drodze zwiedziliśmy skalne miasto Upliscyche („Pańska Twierdza”). Wykute w skale miasto jest największą i najstarszą osadą tego typu w Gruzji, początki której sięgają paleolitu. Ponadto zwiedziliśmy miasto Gori, znane z szesnastowiecznej twierdzy obronnej Ksanis Ciche. Średniej wielkości gruzińskie miasto jest rozpoznawane także jako miejsce urodzenia Stalina, jednego z największych i najbardziej krwawych dyktatorów XX w. Z czasów radzieckich zachowało się muzeum Stalina, w którym w ramach atrakcji turystycznej pokazywany jest kult jednostki. Natomiast brakuje wystawy poświęconej zbrodniom stalinowskim, co należy tłumaczyć zaniechaniem rozliczenia zbrodni komunistycznych czasów ZSRR. W 2008 r. miasto było bombardowane przez Rosjan w trakcie wojny rosyjsko-gruzińskiej, a mieszkańcy mimo to protestowali przeciwko usunięciu pomnika Stalina.

Kolejna baza wypadowa grupy została zorganizowana w Bordzomi, uroczym miasteczku położonym w wąwozie pomiędzy pasmem Gór Mescheckich i Gór Trialeckich. Znana ze swojej wody uzdrowiskowa miejscowość położona w regionie Samcche-Dżawachetii stanowi dobre miejsce do zorganizowania jednodniowych wypadów w góry Małego Kaukazu. W ramach drugiej części wypra-

wy udało się nam zorganizować wycieczkę do znanego kurortu narciarskiego Bakuriani i wejście na górę Kokhta (2157 m n.p.m.). Następnego dnia zrealizowano trasę z pięknymi widokami, zwaną także szlakiem Mikołaja Romanowa, biegnącą z miejscowości Likani pod szczyt Lomis Mta (2187 m n.p.m.). Kolejna trasa przebiegała z miejscowości Ackuri pod szczyt Amarati (2345 m n.p.m.). Na początku trasy piękno pasm górskich Małego Kaukazu zasłaniał las Bordzomsko-Charagaulskiego Parku Narodowego, odsłaniając na wysokości 1950 m n.p.m. przepiękny widok trawersów górskich w kierunku Armenii. W ramach obydwu tras trekkingowych grupa pokonywała każdego dnia ponad 1000 m przewyższenia, co zajęło w każdym przypadku ok. 9 godzin. Ostatniego dnia pobytu, żegnając się z Bordzomi, zwiedziliśmy Park Zdrojowy, pokonując kilkukilometrowy odcinek wewnętrznych szlaków spacerowych oraz korzystając z kolejki linowej. Wtedy zrodził się pomysł kontynuacji w przyszłym roku wyprawy na Mały Kaukaz tym razem na terytorium Armenii. W trakcie wypraw trekkingowych podziwiamy nie tylko piękne widoki, lecz również poznajemy wspaniałych ludzi oraz ich tradycję, kuchnię i krainę zamieszkania.

Szczególne podziękowania wydziałowa grupa trekkingowa składa na ręce prof. dr. hab. Aleksandra Kukhianidze (Wydział Nauk Społecznych i Politycznych Tbiliskiego Uniwersytetu Państwowego) za okazaną pomoc logistyczną oraz poświęcony czas na biesiady i zwiedzanie Mcchety, w tym perełek gruzińskiej architektury sakralnej Monasteru Dżwari („Krzyż”) z VI w. oraz Katedry Swietego Cchoweli (XI w.). Niezapomniane wrażenia z pobytu w Gruzji rekompensują wszelkie trudy i niedogodności związane z wyprawą na Kaukaz Południowy, a uprawianie trekkingu jest dobrą formą aktywnego wypoczynku przed nowym rokiem akademickim.

prof. dr hab. Walenty Baluk

Wydział Politologii partnerem V Festiwalu Języka Polskiego w Szczepieszynie

W dn. 5-11 sierpnia 2019 r. w Szczepieszynie odbyła się piąta edycja jednego z najbardziej cenionych i lubianych festiwali literackich w Polsce – Festiwal Stolica Języka Polskiego. Głównym organizatorem i pomysłodawcą Festiwalu jest Fundacja Sztuki Kreatywna Przestrzeń, a współorganizatorem pracownicy Zakładu Dziennikarstwa oraz studenci kierunków: dziennikarstwo i komunikacja społeczna i produkcja medialna.

Studenci odpowiedzialni byli za obsługę medialną Festiwalu. W ramach współpracy przygotowali między innymi ofertę telewizyjną i internetową promocji Festiwalu, nagrali film zapowiadający wydarzenie, przygotowali felietony, recenzje, rozmowy z gośćmi, animacje i filmy na kanale Youtube. Za relacje ze spotkań autorskich odpowiedzialna była telewizja akademicka. Ogromnym wsparciem dla studentów byli pracownicy Zakładu Dziennikarstwa, szczególnie dr hab. Natasza Ziółkowska-Kurczuk, przygotowali scenariusze rozmów, nadzorowali cały proces produkcji filmów. Podczas pracy studenci mogli wykorzystać wiedzę m.in. z zakresu gatunków telewizyjnych, języka komunikacji internetowej, języka obrazu i komunikacji wizualnej, fotografii czy genologii dziennikarskiej. Festiwal Stolica Języka Polskiego był dla studentów znakomitą okazją do zweryfikowania swoich umiejętności w praktyce. Mogli odbyć także część wymaganych praktyk zawodowych.

Wśród gości Festiwalu byli m.in. Ewa Lipska, Wiesław Myśliwski, Józef Hen, Marcin Wicha, Zdzisław Kudelski, Urszula Kozioł, Maja Komorowska, Michał Rusinek, Andrzej Strelau czy Adam Zagajewski. Urszula Kozioł – wybitna polska poetka – otrzymała nagrodę Człowieka Słowa. Jest trzecią, po Wiesławie Myśliwskim i Mai Komorowskiej, laureatką wyróżnienia przyznanego przez Festiwal Stolica Języka Polskiego. W programie Festiwalu przewidziano także prezentacje i dyskusje w ramach codziennych „Warsztatów z językiem”. Nie zabrakło także oferty dla najmłodszych. Organizato-

Fot. Sylwia Skotnicka

Fot. Sylwia Skotnicka

rzy w ramach „Małej Stolicy Języka Polskiego” zorganizowali m.in. wystawy, warsztaty pisarskie i autorskie, warsztaty bajkoterapeutyczne i wiele innych atrakcji.

Profesor Iwona Hofman przygotowała i prowadziła panele tematyczne: *Rozmowy o literaturze: wokół twórczości Gustawa Herlinga-Grudzińskiego*, *Rozmowy o literaturze: Józef Czechowicz – poeta blasku*, *Rozmowy o literaturze: wokół twórczości Józefa Tischnera*. Dr hab. Jakub Nowak był gościem panelu pt. *Rozmowy o języku: język Internetu*.

Współpraca Zakładu Dziennikarstwa z Festiwalem ma charakter długofalowego działania społecznego ukierunkowanego na promocję nauki i zaangażowanie otoczenia zewnętrznego jako beneficjenta badań procesów komunikacyjnych i mediów.

Sylwia Skotnicka

Teksty kultury – oblicza komunikacji XXI wieku 3

Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS w afiliacji ze Stowarzyszeniem „Bristol” Polskich i Zagranicznych Nauczycieli Kultury Polskiej i Języka Polskiego w dn. 18–20 września 2019 r. zorganizowało Międzynarodową Konferencję Naukową *Teksty kultury – oblicza komunikacji XXI wieku 3*. Konferencja została objęta Honorowym Patronatem Jego Magnificencji Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej prof. dr. hab. Stanisława Michałowskiego. Było to kolejne, trzecie już spotkanie w cyklu rozważań nad komunikacją XXI w., stanowiące kontynuację ustaleń podjętych podczas poprzednich sesji, które cieszyły się dużym zainteresowaniem.

W Lublinie spotkali się badacze z zakresu językoznawstwa, kulturoznawstwa, glottodydaktyki, medioznawstwa, socjologii czy antropologii, co umożliwiło wspólne stworzenie płaszczyzny dla merytorycznej dyskusji. Rozważania dotyczyły zagadnień skupionych wokół typów tekstów, ich struktury i perswazyjnego charakteru. Oglądowi zostały poddane teksty kultury w przestrzeni publicystycznej, dydaktycznej, literackiej i folklorystycznej, poruszano także zagadnienia nowych mediów. Rozszerzenie zainteresowań badawczych na cały proces komunikacyjny wynika bowiem z przekonania, iż każdy przedmiot i każda czynność może nabrać charakteru komunikacyjnego, a każdy element tego procesu zyskuje sens kulturowy.

Celem spotkania było poszukiwanie odpowiedzi na wciąż nurtujące badaczy pytania dotyczące punktów ciężkości w rozważaniach nad tekstami w sytuacji komunikacyjnej XXI w., a zatem pytania o to, czy nadal może być inspirujące badawczo określenie *tekst kultury*. Cel ten został osiągnięty i, wzorem poprzednich sesji, wypracowano interdyscyplinarne (antropologiczne, socjologiczne, literaturoznawcze, językoznawcze, w szerokim sensie – humanistyczne) spojrzenie na formy komunikacji XXI w.

Poruszane problemy obejmowały m.in. następujące pola badawcze: teksty urzędowe, instytucjonalne, dydaktyczne, literackie, religijne, folkloru, komunikacji masowej. Zagadnienia poddane analizie zostały przedstawione także w ujęciu kontrastowym, ze wskazaniem podobieństw i różnic, wynikających z kontaktu interkulturowego, z uwzględnieniem również perspektywy diachronicznej.

Rozważania zostały skupione wokół ważkich zagadnień dotyczących kultury, dziedzictwa kulturowego, wartości istotnych w kulturze, komunikacji, zmian w komunikacji XXI w. Przedstawili je w swoich wystąpieniach m.in. prof. Jerzy Bartmiński (UMCS Lublin/IS PAN), prof. Halina Pelc (UMCS Lublin), prof. Paweł Nowak (KUL Lublin) oraz prof. Aleksander Kiklewicz (UWM Olsztyn). Rozwinięcia kwestii teoretycznych pojawiły się w wystąpieniach prof. Arkadiusza Dudziaka (UWM Olsztyn), dr Agaty Łuki (KUL Lublin), mgr Ilony Gumowskiej-Grochot (UMCS Lublin), mgr Anny Mikić (UMCS Lublin), mgr. Piotra Lasoty (UMCS Lublin).

Zagadnienia kontaktu interkulturowego oraz wielokulturowości zostały natomiast zreferowane przez dr Bożę-

Fot. Wacław Kosko

Fot. Włodzisław Kostko

Fot. Włodzisław Kostko

nę Kotułę (UMB Bańska-Bystrzyca) i mgr Paulinę Kaźmierczak (UŁ Łódź). Szczegółowe problemy dotyczące tekstów ustawodawczych jako tekstów kultury prawnej przedstawiła dr Anna Jopek-Bosiacka (UW Warszawa), zaś aspekty genologiczne tekstów urzędowych w ujęciu porównawczym – mgr Viktoria Hudy (UMCS Lublin).

W obszarze zainteresowań badaczy znalazła się również polszczyzna nowych mediów i najbardziej aktualne, a jednocześnie zmienne zjawiska komunikacji internetowej. Prof. Alina Naruszewicz-Duchlińska (UWM Olsztyn) poddała oglądowi formy ironicznej perswazji, natomiast Anastazja Szuła (UMCS Lublin) omawiała werbalno-obrazową złożoność komunikatów na Twitterze. Dr Grzegorz Kowalski (UW Warszawa) przedstawił rozważania dotyczące kategoryzacji w dyskursie polskich i rumuńskich mediów oraz ich odbiorców.

Wieloaspektowe analizy dotyczyły ponadto tekstów naukowych. Zagadnienia translatoryczne poruszała dr Anita Račáková (UMB Bańska Bystrzyca) oraz dr Iwona Dembowska-Wosik (UŁ Łódź), mgr Izabela Kugiel-Abuhasna (PK Kraków) wskazywała na potrzebę polskiej *Academic Word List*, wkraczając tym samym w obszar glottodydaktyki polonistycznej.

Znaczna liczba wystąpień dotyczyła wspomnianej problematyki glottodydaktycznej. Dr Wioletta Próchniak (KUL Lublin) analizowała podejścia w nauczaniu kultury i literatury, dr Agnieszka Jasińska (UP Kraków) przedstawiła konkretne propozycje programowe dla celów dydaktyki akademickiej, dr Agnieszka Karolczuk uwypuklała różnorodność inspiracji metodycznych w glottodydaktyce, natomiast dr Irena Chawrińska (UG Gdańsk) podjęła temat tekstów kultury uczestnictwa na zajęciach języka polskiego jako drugiego. Dr Bartłomiej Maliszewski (UMCS Lublin) wskazywał na użyteczność publicystyki do celów

glottodydaktycznych, zaś dr Konrad Szamryk (Uniwersytet w Białymstoku) poddał analizie wybrane pole leksykalne, w nieco odmienny sposób funkcjonujące w różnych podręcznikach do nauki języka polskiego jako obcego. Interdyscyplinarności i multimodalność cechowały wystąpienie prof. Mariusza Ausza (UMCS Lublin) oraz dr Anny Trębskiej-Kerntopf (UMCS Lublin), będące przedstawieniem projektu podręcznika łączącego naukę języka polskiego oraz historii, czyli tzw. polskiego języka historycznego.

Rangę problematyki glottodydaktycznej w perspektywie polskiej polityki językowej oraz promocji języka polskiego podkreślał w swoim wystąpieniu dr Piotr Kajak (UW Warszawa), zaś mgr Anna Domańska (UW Warszawa) rozważała kwestie dotyczące państwowego egzaminu certyfikатовego z języka polskiego jako obcego. Wszystkim wystąpieniom towarzyszyły bardzo ożywione i niezwykle inspirujące dyskusje.

Reasumując, po raz kolejny Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS było organizatorem ważnej dla środowiska językoznawczego i glottodydaktycznego konferencji *Teksty kultury – oblicza komunikacji XXI wieku 3*, gromadząc osoby zajmujące się glottodydaktyką polonistyczną i językiem polskim w kraju oraz poza jego granicami. Lubelskie spotkanie przyniosło wiele naukowych inspiracji, było czasem podnoszenia ważkich kwestii dotyczących komunikacji i próbą udzielania odpowiedzi na nurtujące zgromadzonych uczestników pytania. Stało się platformą współpracy pomiędzy badaczami z polskich i zagranicznych jednostek uniwersyteckich oraz otworzyło nowe przestrzenie wspólnych naukowych przedsięwzięć pomiędzy językoznawcami a osobami zajmującymi się glottodydaktyką polonistyczną.

Małgorzata Rzeszutko-Iwan

Symposium naukowe z okazji jubileuszu 80. urodzin prof. dr. hab. Jana Jachymka

Dnia 16 września 2019 r. na Wydziale Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie miało miejsce symposium naukowe *Myśl polityczna – Demokracja – Wolność*. Odbyło się z okazji jubileuszu 80. urodzin prof. dr. hab. Jana Jachymka, wicedyrektora (1984–1990) i dyrektora (1990–1993) Międzyuczelnianego Instytutu Nauk Politycznych, pierwszego dziekana Wydziału Politologii (1993–1996, 1996–1999), założyciela i kierownika Zakładu Myśli Politycznej (w latach 1984–2009), znakomitego badacza ruchu ludowego i twórcy lubelskiej szkoły systematyki myśli politycznej.

Uroczystość patronatem honorowym objął JM Rektor UMCS prof. dr. hab. Stanisław Michałowski. Symposium moderowała prof. dr. hab. Ewa Maj, kierownik Zakładu Myśli Politycznej. Wystąpienia rozpoczęł JM Rektor UMCS w Lublinie prof. dr. hab. Stanisław Michałowski, który wygłosił laudację na cześć prof. dr. hab. Jana Jachymka, podkreślając osiągnięcia naukowe Jubilata, istotny wkład w rozwój badań nad myślą polityczną, inicjację badań nad nurtami polskiej myśli politycznej, osiągnięcia dydaktyczne i administracyjne. JM Rektor w swym przemówieniu nawiązał do współpracy z prof. dr. hab. Janem Jachymkiem w ramach Zakładu Myśli Politycznej, podziękował za wsparcie oraz inspiracje naukowe. W uznaniu za zasługi na rzecz rozwoju Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej wręczył prof. dr. hab. Janowi Jachymkowi statuetkę patronki Alma Mater – Marii Curie-Skłodow-

Fot. Sylwia Szczyńska

Fot. Sylwia Stornicka

Fot. Sylwia Stornicka

skiej oraz strój sportowy z logotypem Akademickiego Związku Sportowego UMCS, któremu Jubilat kibicuje.

Następnie Dziekan Wydziału Politologii UMCS prof. dr hab. Iwona Hofman odczytała *List gratulacyjny Kolegium Dziekańskiego Wydziału Politologii*, składając na ręce Jubilata podziękowania za trud włożony w powstanie i rozwój Wydziału Politologii UMCS (zarówno naukowy jak i infrastrukturalny), a także upowszechnianie badań nad myślą polityczną. Z uznaniem wypowiedziała się o sukcesach naukowych, nagrodach i odznaczeniach Jubilata. Pani Dziekan odniosła się też do działań prof. dr. hab. Jana Jachymka w gremiach uczelnianych, do jego zabiegów o rozszerzenie badań (wówczas powstały nowe zakłady) oraz oferty dydaktycznej Wydziału (powołano nowe specjalności,

tj. dziennikarstwo i komunikacja społeczna, stosunki międzynarodowe, samorząd i wspólnoty lokalne), ale też do zainicjowania sekcji politologii (K) czasopisma „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”.

W dalszej części sympozjum miała miejsce prezentacja monografii naukowej pt. *Myśl polityczna, demokracja, wolność. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Janowi Jachymkowi z okazji 80. rocznicy urodzin* pod redakcją Ewy Maj, Eleonory Kirwiel, Eweliny Podgajnej, Marcina Wichmanowskiego, która ukazała się we wrześniu 2019 r. nakładem Wydawnictwa UMCS. Recenzentem pracy był dr hab. Jan Waskan, prof. nadzw. UKW., który w czasie uroczystości przedstawił fragmenty recenzji. JM Rektor UMCS prof. dr hab. Stanisław Michałowski oraz Dziekan Wydziału Politologii prof. dr hab. Iwona Hofman dokonali uroczystego wręczenia dedykowanej Jubilatowi księgi.

Monografia składa się z życiorysu naukowego, bibliografii prac naukowych prof. Jachymka (liczącej 19 monografii, 2 wydawnictwa źródłowe, 131 artykułów naukowych, 21 recenzji, 30 prac popularnonaukowych, 43 artykuły prasowe), refleksji o współpracy z Jubilatem oraz 38 artykułów naukowych z zakresu myśli politycznej (autorstwa badaczy z kilkunastu ośrodków badawczych w Polsce), skategoryzowanych w dwóch częściach publikacji: *Myśl polityczna: tożsamość i pamięć* oraz *Myśl polityczna: doświadczenia zmian ustrojowych państwa*.

Do podziękowań dołączyli się także pracownicy i doktoranci Zakładu Myśli Politycznej pod kierunkiem prof. dr hab. Ewy Maj, którzy wręczyli Jubilatowi pamiątkowy portret.

W dalszej kolejności odbyła się prelekcja Jubilata na temat mistrzów naukowych, aktywności badawczej oraz kontaktach z wieloma ośrodkami naukowymi. Prof. dr hab. Jan Jachymek podkreślił swoje przywiązanie i wsparcie dla Alma Mater.

Następnie o współpracy z Jubilatem wypowiedzieli się: jego nauczyciel, późniejszy współpracownik prof. dr hab. Wiesław Śladkowski, uczeń – samorządowiec i były poseł Jacek Czerniak oraz były poseł do Parlamentu Europejskiego i radny województwa Arkadiusz Bratkowski. We wspomnieniach współpracy z prof. Janem Jachymkiem pojawiały się opinie o niezwykłej dociekliwości badawczej Jubilata, wierności prawdzie, a także talencie dydaktycznym. Wskazano, że prof. Jachymek jest wybitnym badaczem polskiego ruchu lu-

dowego, autorem cenionych publikacji. Zwracano uwagę, że Jubilat poza aktywnością naukowo-dydaktyczną angażował się też na rzecz uczelni, występując w chórze akademickim, a także prowadząc w radiu akademickim ciesząc się popularnością audycję sportową. Doceniono działania społeczne i polityczne prof. Jachymka (m.in. aktywność z ramienia Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego w Zespole Reform Politycznych podczas obrad Okrągłego Stołu), których domeną była praca na rzecz dobra wspólnego.

W dalszej części sympozjum JM Rektor UMCS prof. dr hab. Stanisław Michałowski otworzył wystawę *Profesor Jan Jachymek – Mistrz i Nauczyciel* poświęconą pracy Jubilata na Wydziale Politologii UMCS. Ekspozycję przygotowali pracownicy Archiwum i Muzeum Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Uroczystości towarzyszyła oprawa muzyczna w wykonaniu Martirosa Dawtiana i Małgorzaty Krzemińskiej-Sribniak.

Druga część sympozjum odbyła się w Dworcu Kościuszków w Ogrodzie Botanicznym UMCS, gdzie miał miejsce występ Zespołu Tańca Ludowego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej im. Stanisława Leszczyńskiego pod dyrekcją Lecha Leszczyńskiego, a także przemówienia przyjaciół Profesora. W sympozjum wzięło udział blisko 80 badaczy z różnych ośrodków naukowych w Polsce, m.in.: z Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztor w Pułtusk, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Państwowej Szkoły Wyższej w Białej Podlaskiej, Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej im. Jana Zamoyskiego z siedzibą w Zamościu.

W uroczystości uczestniczyły władze uniwersyteckie JM Rektor UMCS prof. dr hab. Stanisław Michałowski, władze Wydziału Politologii UMCS – Dziekan prof. dr hab. Iwona Hofman, Prodziekan ds. Badań Naukowych i Współpracy z Zagranicą prof. dr hab. Marek Pietraś, Prodziekan ds. Studenckich dr hab. Wojciech Ziętara, prof. UMCS, Prodziekan ds. Kształcenia dr hab. Beata Surmacz, prof. nadzw. oraz lic-

Fot. Sylwia Sobnička

Fot. Sylwia Sobnička

nie przybyła społeczność Wydziału Politologii, w tym również emerytowani pracownicy. W gronie uczestników znaleźli się przedstawiciele instytucji samorządowych, mediów, członkowie Ludowego Towarzystwa Naukowo-Kulturowego.

Organizatorem wydarzenia byli współpracownicy i wychowankowie prof. dr hab. Jana Jachymka z Zakładu Myśli Politycznej Wydziału Politologii UMCS: prof. dr hab. Ewy Maj, dr hab. Ewelina Podgajna, dr hab. Marcin Wichmanowski oraz dr Eleonora Kirwiel. Patronat medialny nad sympozjum objęli: Akademickie Radio Centrum, „Dziennik Wschodni”, „Gazeta Wyborcza”, „Kurier Lubelski”, Radio Lublin. Obsługę medialną wydarzenia realizowała TV UMCS.

dr Anna Szwed-Walczak

Centrum Europy Wschodniej UMCS na Kongresie Inicjatyw Europy Wschodniej

Centrum Europy Wschodniej UMCS od kilku lat jest organizatorem linii programowej „Polityka i bezpieczeństwo” w ramach Kongresu Inicjatyw Europy Wschodniej. W tym roku w dn. 23–24 września br. w Lublinie miała miejsce już ósma edycja Kongresu. Razem z Wydziałem Politologii UMCS, Instytutem Europy Środkowej oraz Instytutem Nauk Politycznych i Spraw Międzynarodowych KUL Centrum Europy Wschodniej zorganizowało trzy panele dyskusyjne w ramach wspomnianej linii programowej, tematem przewodnim której była *Europa Wschodnia. Transformacja, integracja, bezpieczeństwo*.

Pierwszy panel pt. *Europa Wschodnia między euroazjatyckim a europejskim modelem ustrojowym* moderował dyrektor CEW, prof. dr hab. Walenty Baluk. Do grona panelistów zaproszono przedstawicieli kilku krajów: prof. dr. hab. Alexandre Kukhianidze z Tbiliskiego Uniwersytetu Państwowego, prof. Paula Kalinichenko z Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Moskwie, prof. dr. hab. Jurija Makara z Czerniowieckiego Uniwersytetu Narodowego im. J. Fed'kowycza, prof. dr. hab. Serhija Danylenko z Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. T. Szewczenki oraz dr. hab. Wojciecha Sokoła, prof. nadzw. UMCS z Wydziału Politologii. W trakcie tego panelu poruszano takie zagadnienia, jak: euroazjatycki a europejski model ustrojowy (autorytaryzm vs demokracja); ocena zmian ustrojowych w państwach EW (hybrydowość rozwiązań ustrojowych); stabilność, rozwój i funkcyjność nowych państw EW; interesy państw Zachodu a demokracja w państwach EW w kontekście rywalizacji Wschodu z Zachodem i in.

Drugi panel poświęcony był 10-leciu Partnerstwa Wschodniego i nosił tytuł *Europa Wschodnia między integracją europejską a euroazjatycką*. Panel został zorganizowany przy wsparciu finansowym Fundacji Konrada Adenauera

w Polsce, a jego moderatorem była dr hab. Beata Piskorska z Instytutu Nauk Politycznych i Spraw Międzynarodowych KUL. W panelu uczestniczyli: Ambasador RP na Białorusi Artur Michalski, dr hab. Paweł Kowal z Instytutu Nauk Politycznych PAN, prof. dr hab. Anatolij Krugłaszow z Czerniowieckiego Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fed'kowycza, doc. dr Ołena Dobrzańska z Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. T. Szewczenki oraz pochodzący z Białorusi dr Paweł Usow z Centrum Analiz i Prognoz Politycznych. Paneliści dyskutowali nad tym, jak wygląda bilans 10 lat funkcjonowania Partnerstwa Wschodniego z perspektywy Unii Europejskiej i państw beneficjentów, jak wpłynęło PW na sytuację wewnętrzną objętych nim państw, czy program ulegnie stagnacji, czy ma szansę na rozwój, czy państwa PW wybiorą zachodni czy euroazjatycki model gospodarczy, jakie są nowe wizje, idee, ze szczególnym uwzględnieniem przybliżania prawa, instytucjonalizacji i współpracy sektorowej, jakie są oczekiwania i interesy państw PW co do form współpracy z UE, jeśli w grę nie wchodzi członkostwo w UE w najbliższej perspektywie itp. Na zakończenie tego panelu dyrektor Centrum Europy Wschodniej prof. dr hab. Walenty Baluk wręczył dr. hab. Pawłowi Kowalowi Medal św. Cyryla i Metodego, który został mu przyznany w czerwcu br. przez Radę Naukową CEW w uznaniu jego zasług dla współpracy polsko-ukraińskiej i stosunków dobrosąsiedzkich.

W trzecim panelu, moderatorem którego był dr Jakub Olchowski z Wydziału Politologii UMCS i Instytutu Europy Środkowej, dyskutowano o *Europie Wschodniej między euroatlantycką a euroazjatycką przestrzenią bezpieczeństwa*. W gronie uczestników znaleźli się: dr doc. Witalij Lebediuk z Narodowego Uniwersytetu „Akademia Ostrogska”, dr doc. Roman Petiur z Instytutu Stosunków Międzynarodowych Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. T. Szewczenki, prof. dr hab. Valentina Teosa z Mołdawskiego Uniwersytetu Państwowego oraz Stanisław Mitrachowicz z Narodowego Centrum Energetycznego z Rosji. Paneliści poszukiwali odpowiedzi na pytania: czy zasadna jest teza o kształtowaniu się dwóch konkurencyjnych wizji systemu bezpieczeństwa europejskiego i jeśli tak, jakie będzie to miało znaczenie dla globalnych procesów bezpieczeństwa?; na ile nietradycyjne (pozamilitarne) wymiary bezpieczeństwa kształtować będą w przewidywalnej przyszłości

Fot. Piotr Toc, CEW

← Wręczenie Medalu św. Cyryla i Metodego dr. hab. Pawłowi Kowalowi

architekturę bezpieczeństwa europejskiego?; czy państwa Europy Środkowej i Wschodniej będą podmiotami polityki bezpieczeństwa czy ich rola zostanie zmarginalizowana przez kolejny „koncert mocarstw” oraz czy Europie Wschodniej grożą konflikty zbrojne?

Linia programowa „Polityka i bezpieczeństwo”, poświęcona transformacji, integracji i bezpieczeństwu w Europie Wschodniej, cieszyła się sporym zainteresowaniem ze strony uczestników i gości Kongresu Inicjatyw Europy Wschodniej. Wspólnie z Wydziałem Politologii UMCS Centrum Europy Wschodniej planuje publikację materiałów z Kongresu w czasopiśmie „Wschód Europy. Studia humanistyczno-społeczne”, co umożliwi zapoznanie się z nimi szerszego grona osób zainteresowanych poruszaną w trakcie paneli dyskusyjnych problematyką.

Nadia Gergało-Dąbek

Uczestnicy panelu dyskusyjnego *Europa Wschodnia między euroazjatyckim a europejskim modelem ustrojowym* ↓

Fot. Piotr Toc, CEW

Szkoła letnia MSC LYON (Francja) 2019

Idea organizacji Międzynarodowej Szkoły Letniej MSC (Measurement Science in Chemistry) zapoczątkowana została jako projekt finansowany ze środków UE i odbyła się po raz pierwszy w 2008 roku w Celje (Słowenia). Kolejne szkoły odbyły się w Błagowegradzie (Bułgaria 2009), Lapaninie (Estonia 2010), Poznaniu (Polska 2011), Fatimie (Portugalia 2012), Lyonie (Francja 2013), Casablance (Maroko 2014), Puławach (Polska 2015), Malle (Belgia 2016), Druskiennikach (Litwa 2017) oraz Tallinie (Estonia 2018). W tym roku w dn. 7-20 lipca w Lyon we Francji odbyła się już XII edycja Szkoły Letniej MSC.

Jej zorganizowanie było możliwe dzięki zaangażowaniu wielu naukowców i specjalistów w dziedzinie chemii analitycznej, metrologii i akredytacji. Prof. Philip Taylor ze Wspólnotowego Centrum Badawczego Komisji Europejskiej (EC-JRC) w Geel w Belgii pełnił funkcję głównego organizatora tego przedsięwzięcia. Natomiast przedstawicielem Wydziału Chemii UMCS był koordynator Konsorcjum MSC prof. dr hab. Ryszard Dobrowolski. W tegorocznej Szkole Letniej MSC wzięło udział 38 uczestników z 22 różnych krajów. Dzięki wsparciu Władz Uczelni Wydziału Chemii i udziałowi w projekcie *Międzynarodowe Studia Doktoranckie z Chemii* uczelnia mogła reprezentować dwie doktorantki.

W ostatnich latach coraz więcej laboratoriów stara się o otrzymanie akredytacji, ponieważ dla wielu klientów jest ona potwierdzeniem miarodajności i jakości świadczonych usług analitycznych. Akredytacja z pozoru przysparza wielu trudności związanych między innymi ze znużającym prowadzeniem dokumentacji, ale tak naprawdę porządkuje i usprawnia funkcjonowanie laboratoriów poprzez jasno wytyczone struktury i zasady ich funkcjonowania. W Polsce instytucją posiadającą kompetencje do nadawania akredytacji jest Polskie

Fot. Philip Taylor

↑ Uczestnicy Szkoły Letniej MSC na sali wykładowej

Centrum Akredytacyjne (PCA). Większą uwagę przywiązuje się do wykształcenia pracowników z zakresu nauk analitycznych, metrologii i akredytacji. Na rynku dostępne są różne oferty szkoleń, ale nie łatwo jest znaleźć takie, które dobrze przygotowałyby do pracy w laboratorium. Edukacja w tym zakresie często opiera się głównie na poruszaniu zagadnień teoretycznych pomijając aspekty praktyczne. Formą dostępną dla studentów, doktorantów i osób pracujących jest Szkoła Letnia MSC. Oprócz omawianych zagadnień teoretycznych dotyczących normy EN ISO/IEC 17025, szkoła daje możliwość rozwinięcia wielu umiejętności praktycznych. Umożliwia to projekt analityczny, w którym uczestnicy tworzą międzynarodowe grupy (3–4 osobowe) stanowiące odrębne laboratorium analityczne z autorską nazwą i logiem oraz ustaloną strukturą.

Tegorocznym zadaniem analitycznym było oznaczenie kofeiny w preparatach farmaceutycznych metodą spektrofotometrii UV/VIS. Uczestnicy musieli zmierzyć się z wieloma wyzwaniem podczas realizacji tego zadania. Ważne było opracowanie procedury zawierającej sposób postępowania z próbką, dobór odpowiedniej metody analitycznej i aparatury badawczej. Następnie po zaplanowaniu czynności badawczych przystąpiono do prac laboratoryjnych. Otrzymane wyniki pomiarów na bieżąco notowano w zeszytach laboratoryjnych, a następnie poddano obróbce statystycznej i umieszczono wraz z komentarzami w raporcie końcowym. Rezultaty przeprowadzonych badań przedstawiono również podczas prezentacji finałowych. Projekt ten pozwolił rozwinąć umiejętności pracy zespołowej, planowania, zarządzania czasem, autoprezentacji, odporności na stres, a także zdolności językowe.

Cały okres trwania Szkoły Letniej MSC był bardzo intensywny. Uczestnicy mieli możliwość udziału w licznych wykładach obejmujących zagadnienia dotyczące walidacji procedur analitycznych, kalibracji i sza-

cowania niepewności, spójności pomiarowej, a także sposobów i zasad przeprowadzania wewnętrznej i zewnętrznej kontroli laboratoryjnej. W pierwszym tygodniu uczestnicy pracowali zarówno samodzielnie przy rozwiązywaniu quizów on-line przygotowanych w celu lepszego zapoznania się ze strukturą i zawartością normy EN ISO/IEC 17025, jak i w grupach, rozwiązując zadania problemowe dotyczące zagadnień w niej opisanych. W drugim tygodniu koncentrowano się na opracowywaniu procedury badawczej oraz przygotowywaniu raportu końcowego. Cennym doświadczeniem było uczestnictwo w audycie zewnętrznym akredytowanego laboratorium analitycznego Zakładu Oczyszczania Wód w Lyon, podczas którego możliwe było zapoznanie się z funkcjonowaniem laboratorium oraz dokumentacją dotyczącą systemu zarządzania jakością.

Mimo licznych zajęć szkoleniowych była także możliwość poznania miasta oraz odbycia ekscytującej wycieczki na dach Europy (masyw Mont Blanc). Już pierwszego dnia po zajęciach umożliwiono uczestnikom poznanie topografii miasta poprzez zorganizowanie wyjazdu do centrum w grupach laboratoryjnych, których zadaniem było odnalezienie charakterystycznych obiektów architektonicznych. Kilka dni później odbyła się wycieczka do Chamonix i wjazd kolejką górską na masyw Mont Blanc. Pomimo niepewnych prognoz tego dnia dopisała piękna pogoda, dzięki czemu możliwe było bezpieczne kilkugodzinne zejście powrotnie szlakiem i podziwianie malowniczych widoków górskich szczytów oraz lodowca. Wieczory były okazją do po-

↑ Zdjęcie uczestników Szkoły Letniej MSC 2019

← Zajęcia laboratoryjne

znania różnic kulturowych uczestników Szkoły MSC i smaków z różnych stron świata. Szkoła zakończyła się egzaminem końcowym oraz uroczystym obiadem.

Międzynarodowa Szkoła Letnia MSC przygotowuje do pracy w laboratorium akredytowanym. Uczestnicy zdobywają wszechstronną wiedzę teoretyczną z zakresu normy EN ISO/IEC 17025 oraz umiejętności stosowania jej w praktyce. Szkolenie stanowi jednocześnie niezapomniane doświadczenie, szansę na nawiązanie nowych międzynarodowych kontaktów oraz poznanie obcych kultur. W roku 2020 istnieje możliwość wzięcia udziału w Szkole Letniej MSC tym razem organizowanej w Polsce przez Wydział Chemii Uniwersytetu Warszawskiego, do którego gorąco zachęcamy.

*Alicja Bosacka
Karolina Pietrzak
Ryszard Dobrowolski*

Międzynarodowa konferencja RSA CEE 2019

W dn. 11–13 września 2019 r. w Lublinie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa Regional Studies Association 2019 Central and Eastern Europe Conference pt. *Metropolises and Peripheries of CEE Countries: New Challenges for EU, National and Regional Policies* organizowana przez Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS. Współorganizatorem wydarzenia było Regional Studies Association (RSA) – międzynarodowe towarzystwo naukowe z zakresu badań regionalnych, skupiające ponad 22 tys. członków z 79 państw. Do grona partnerów organizacyjnych należał: Główny Urząd Statystyczny, Narodowy Bank Polski, Urząd Miasta Lublin, Urząd Statystyczny w Lublinie, Regional Studies Association – Sekcja Polska oraz Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i lokalnych – EUROREG (Uniwersytet Warszawski).

Konferencja odbyła się w murach Wydziału Ekonomicznego oraz Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie. Głównym celem wydarzenia była debata nad wyzwaniem stojącymi przed polityką europejską, krajową oraz regionalną w kontekście polaryzacji rozwoju społeczno-gospodarczego w państwach Europy Środkowo-Wschodniej. W trakcie konferencji w sposób szczegółowy omawiane były zagadnienia związane z procesami metropolizacji oraz peryferyzacji przestrzeni, rozwojem obszarów miejskich, podmiejskich oraz wiejskich, a także znaczeniem i rolą polityki spójności UE w niwelowaniu różnic rozwojowych. Podjęto również próbę podsumowania przemian społeczno-gospodarczych w państwach Europy Środkowo-Wschodniej w ostatnim 30-leciu (lata 1989–2019) oraz perspektyw dalszego rozwoju ujmowanego z perspektywy regionalnej i lokalnej.

W trakcie konferencji odbyło się 5 sesji plenarnych, w których wystąpili wybitni naukowcy i praktycy z kraju i zagranicy (dr Samira Barzin, dr Piotr Boguszewski, dr Martin Ferry, dr Agnieszka Fihel, prof. Grzegorz Gorzelak, dr Aleksandra Kisielewska, prof. Tomasz Komornicki, prof. Ilona Palne Kovacs, dr Thilo Lang, dr Mariusz Sagan, dr hab. Maciej Smętkowski oraz dr Piotr Żuber), 5 sesji specjalnych, a także 26 sesji równoległych, podczas których wygłoszono ponad 100 referatów.

Wydarzeniami towarzyszącymi konferencji było przyjęcie powitalne w Wirydarzu Centrum Kultury w Lublinie, uroczysta kolacja oraz spotkanie pożegnalne zorganizowane w foyer Sali Operowej Centrum Spotkania Kultur w Lublinie. Ponadto uczestnicy konferencji mogli wziąć udział w zwiedzaniu Starego Miasta z przewodnikiem oraz zorganizowanej przez Urząd Miasta Lublina tzw. wycieczce technicznej, mającej na celu prezentację wyzwań oraz osiągnięć rozwojowych miasta.

W konferencji wzięło udział ponad 150 przedstawicieli środowiska naukowego, decydentów politycznych, planistów i praktyków w zakresie badań regionalnych, rozwoju miast i regionów oraz polityki regionalnej reprezentujących 23 państwa. Wydarzenie było dużym osiągnięciem organizacyjnym i naukowym, a dzięki globalnemu zasięgowi oddziaływania RSA wpłynęło na znaczny wzrost rozpoznawalności UMCS-u w międzynarodowym środowisku naukowym.

Andrzej Jakubowski

Nasza delegacja na Festiwalu Rusycystycznym w Bułgarii

Fot. Leszek Mikrut

← Uroczyste zakończenie Festiwalu

W dn. 9–14 września 2019 r. na tradycyjnie gościnnej bułgarskiej ziemi w malowniczo położonym na czarnomorskim wybrzeżu starożytnym mieście Kitenie odbywał się VIII Międzynarodowy Festiwal Studentów-Rusycystów. Głównym organizatorem Festiwalu była rosyjska Fundacja „Russkij Mir” oraz bułgarska organizacja „Stały Rozwój Bułgarii”, zaś rolę koordynatora ze strony lubelskiego ośrodka akademickiego pełniło Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej UMCS.

Jak co roku, wzięła w nim udział również delegacja studentów rusycystyki UMCS: Natalia Jabłońska (II rok I st.), Kamila Głąb (II rok I st.), Karolina Józwik (III rok I st.), Patrycja Kuczyńska (I rok II st.), Justyna Lutomska (I rok II st.), Wojciech Czajka (III rok I st.) i Yuriy Senyuta (III rok I st.). Opiekę nad grupą studentów sprawował dr Leszek Mikrut (kierownik Pracowni Glottodydaktyki Instytutu Filologii Słowiańskiej). Oprócz naszych studentów Polskę reprezentowały grupy z Uniwersytetu Wrocławskiego oraz z krakowskiego Uniwersytetu Pedagogicznego. Młodzi rusycyści z UMCS, będący również członkami Koła Naukowego Miłośników Języka i Kultury Rosyjskiej

Fot. Leszek Mikrut

↑ Studenci UMCS podczas prezentacji swojej Alma Mater oraz Lublina

Fot. Leszek Mikrut

Grupa z Lublina tańczy poloneza →

przy CJKR, mogli częściowo sfinansować swój wyjazd na Festiwal dzięki środkom grantu Władz Rektorskich UMCS oraz Samorządu Studentów UMCS.

Festiwal, którego hasłem są słowa Aleksandra Puszkina: „Przyjaciele, piękne są nasze przyjaźnie”, 9 września br. uroczyste otworzyli m.in. Ambasador Federacji Rosyjskiej w Bułgarii, Konsul Generalny Federacji Rosyjskiej w Warszawie oraz Dyrektor Wykonawczy Fundacji „Russkij Mir”. Z roku na rok wydarzenie to zaszczycą swoją obecnością coraz więcej uczestników. W tym roku po raz pierwszy przybyli studenci z Estonii, Łotwy, Wenezueli, Korei i Japonii. Ogółem przez prawie 300 uczestników skupionych w 40 drużynach uniwersyteckich reprezentowane były 33 kraje.

Późnym wieczorem pierwszego dnia festiwalowego odbył się koncert muzyki estradowej. Następnego dnia miał miejsce urokliwy „Wieczór zapoznawczy”, na którym poszczególne drużyny uniwersyteckie prezentowały swoich członków, swe macierzyste uczelnie oraz miasta, opowiadały także o celu przyjazdu na Festiwal, rzecz jasna – w języku rosyjskim.

Cały festiwalowy tydzień był bogaty w wydarzenia. Wypracowana przez lata w ramach Festiwalu idea współ-

zawodnictwa zamieniona została twórczą pracą, odbywającą się w trakcie tematycznych warsztatów prowadzonych przez rosyjskich fachowców. Studenci mogli wybierać dowolne grupy zajęciowe spośród kilkunastu zaproponowanych przez organizatorów wydarzenia – artystycznych, literackich, językowych, publicystycznych (np. warsztaty mistrzów języka rosyjskiego, młodego dziennikarza, współczesnego tańca i in.). W ramach danych grup przez trzy kolejne dni pracowali oni nad projektem, który zaprezentowali w ostatnim dniu festiwalu. Wszędzie królował duch rosyjskiej i słowiańskiej kultury, ale każda narodowość miała okazję do zaprezentowania również i swojej odrębności kulturowej i historycznej.

W ramach Festiwalu młodzież odwiedziła również inne stare zabytkowe bułgarskie miasto – Sozopol. To piękny współczesny kurort malowniczo położony na czarnomorskim wybrzeżu, ale przede wszystkim miejscowość z wielowiekową tradycją. Uczestnicy Festiwalu przeszli ulicami miasta w prawie 300-osobowym pochodzie, aby następnie w Teatrze Morskim uczestniczyć w okazjonalnym koncercie artystów Rosji, Bułgarii i Polski.

Podczas uroczystego zakończenia Festiwalu 13 września br. młodzi rusycyści prezentowali osiągnięcia poszczególnych grup warsztatowych. W towarzystwie uznanych mistrzów studenci demonstrowali wyniki swych prawie tygodniowych zajęć. Później zaś odbył się improwizowany pokaz tańców narodowych poszczególnych ekip. Studenci z UMCS-u wspólnie z żakami z Uniwersytetu Wrocławskiego zatańczyli poloneza.

Mistrz Szekspir już ponad 400 lat temu stwierdził, że: „Wszystko dobre, co się dobrze kończy”, jednak uczestnicy Festiwalu Studentów Rusycystów w bułgarskim Kitenie, parafrazując jego słowa, doszli do wniosku, że raczej: „Wszystko co dobre, szybko się kończy”. Młodzi rusycyści z UMCS-u będą długo wspominać swój udział w Festiwalu, na którym poznali swych kolegów „po fachu” niemal z całego świata, mieli także okazję zaznajomić się z kulturą oraz obyczajami innych państw. Po intensywnej, tygodniowej praktyce w rusycystycznym środowisku językowym pełni energii oraz zapału do pracy zaczynają kolejny rok akademicki. Z utęsknieniem czekają także na kolejną edycję Festiwalu, a ta już za rok...

*Leszek Mikrut (Katedra Literaturoznawstwa Słowiańskiego, Instytut Neofilologii)
Elwira Michalska (CJKR)*

Studencki obóz naukowy SKNG na Roztoczu

W dn. 10–14 lipca br. członkowie Studenckiego Koła Naukowego Geografów im. A. Malickiego brali udział w obozie naukowym zorganizowanym na Roztoczu. Studenci pod opieką naukową dr Katarzyny Mięsiak-Wójcik oraz dr Sylwestra Wereskiego z Zakładu Hydrologii i Klimatologii Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS przeprowadzili kartowanie hydrogeologiczne i topoklimatyczne Roztoczańskiego PN i jego okolic.

Wyjazd ten został zorganizowany przy ścisłej współpracy z Roztoczańskim Parkiem Narodowym. Susza, którą został dotknięty Park i jego okolice, stanowi ważny problem dla środowiska przyrodniczego oraz ma niekorzystny wpływ na aspekty społeczno-gospodarcze regionu.

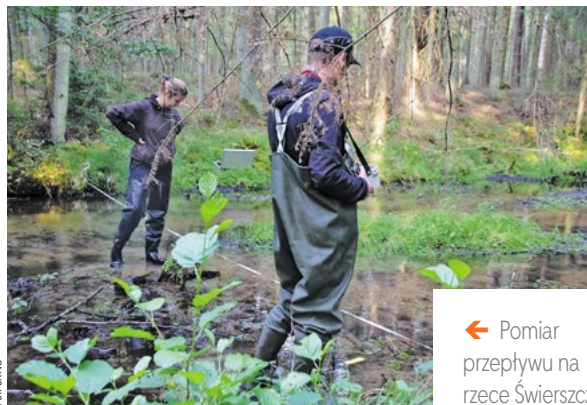
W pierwszej części obozu odbyło się szkolenie teoretyczne dotyczące technik wykonywania badań oraz metod opracowania danych. Następnie członkowie SKNG po przydzieleniu do mniejszych zespołów rozpoczęli prace terenowe. Głównym obszarem badań była zlewnia Świerszcza – najbardziej reprezentatywna pod względem hydrologicznym część Parku. Studenci wykorzystując specjalistyczny sprzęt (m.in. przepływomierz elektromagnetyczny) wykonali kilkadziesiąt pomiarów przepływu, przeprowadzili rejestrację wydajności źródeł oraz dokonali oceny ciągłości rzeki i jej dopływów. Dodatkowo określono

właściwości fizyczno-chemiczne wód m.in. ich temperaturę oraz przewodność. Część obozu poświęcona zagadnieniom topoklimatu Roztoczańskiego PN polegała natomiast na pomiarze, przy pomocy czujników typu kestrel, podstawowych elementów meteorologicznych (temperatura powietrza, wilgotność względna oraz prędkość wiatru) w wybranych sektorach Parku.

Po zebraniu wyników członkowie SKNG rozpoczęli opracowywanie danych. Wstępne wyniki potwierdzają, że ogromnym zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego Roztocza jest obecnie panująca susza. Wysychające zbiorniki wodne, koryta cieków czy przesuszone wierzchnie warstwy torfowisk nie tylko stanowią zagrożenie dla ekosystemów wodnych, ale ich zanikanie hamuje rozwój turystyki – jednej z głównych gałęzi gospodarki tego regionu. Potwierdzone zostało również zróżnicowanie topoklimatyczne sąsiedztwa miasta Zwierzyńiec.

Podczas obozu naukowego studenci należący do SKNG w praktyczny sposób zdobyli wiedzę z zakresu hydroklimatologii, a nabyte przez nich doświadczenie z pewnością zostanie wykorzystane podczas rozwiązywania istotnych problemów środowiska przyrodniczego wynikających z jego postępującej zmienności.

Sara Torój (SKNG)

Fot. SKNG

← Pomiar przepływu na rzece Świerszcz

Fot. SKNG

← Pomiar przepływu na rzece Świerszcz

Mam twardy charakter – rozmowa z Karoliną Puss

Zanim zaczął się sezon kontuzji doznała występująca na pozycji niskiej skrzydłowej Karolina Puss. Zerwała więzadło krzyżowe w prawym kolanie. Zawodniczka jest już po zabiegu. Jak sama przyznaje, na boisko wróci silniejsza. Poniżej rozmowa z Karoliną:

Taka kontuzja to duży cios dla sportowca tuż przed początkiem ligi?

Na pewno. Nieważne w jakiej części sezonu by się przydarzyła, to zawsze jest ciężkie. Tym bardziej, że mamy super drużynę. Wytworzyła się świetna atmosfera. Przykro mi, że to teraz trafił się taki uraz. Choć z drugiej strony wierzę, że wrócę w styczniu i będę z drużyną na najważniejsze mecze sezonu!

Już podczas meczu z Widzewem zdawałaś sobie sprawę, że stało się coś poważnego?

Nie, nie myślałam o tym mówiąc szczerze. Gdy mi uciekło kolano, nie czułam charakterystycznego trzasku.

Oczywiście czułam ból. Zrobiło mi się niedobrze. Do końca jednak myślałam, że to łąkotka.

Jesteś po zabiegu. Kibice często o Ciebie pytają. Powiedz im, jak się czujesz?

Na pewno pierwsze trzy dni po operacji są ciężkie. Noga się nie słucha. Gdy chcesz ją podnieść, ona się nie rusza. Nie jest łatwo wstać z łóżka. Praca z fizjoterapeutą przynosi jednak efekty i jest lepiej. To tylko ból. On jest w naszych głowach. Mam dużo motywacji, żeby wrócić jak najszybciej. Otaczają mnie świetni ludzie, którzy zachęcają do działania.

Zacząłeś rehabilitację. Jeśli dobrze wszystko pójdzie, to kiedy wrócisz do treningów? Ile trwa przerwa w przypadku więzadeł krzyżowych?

Mój fizjoterapeuta szacuje, że jeśli wszystko będzie dobrze, to przerwa powinna potrwać około czterech miesięcy.

Wydaje mi się, że ten uraz Cię nie załamał. Krótko po nim pisałaś na swoim Instagramie, że będziesz mocniejsza po powrocie.

Myślę, że mam dość twardy charakter. Wiem, jak bardzo kocham koszykówkę, że nie potrafiłabym z niej zrezygnować. Na początku zawsze jest moment załamania. Też taki miałam. Ale trwał maksymalnie jeden dzień. Potem musisz poukładać sobie wszystko w głowie. Rozmyślanie nic nie pomoże. Sprawia, że traci się tylko czas. A każdy dzień jest ważny.

Otrzymujesz dużo wsparcia ze strony zespołu, klubu, kibiców?

Tak! Dziewczyny bardzo często się pytają, jak się czuję. W Internecie kibice również pisali dużo pozytywnych komentarzy. Kibice z Lublina i nie tylko. Otrzymałam wiele prywatnych wiadomości. To bardzo motywujące, kiedy ludzie czekają na ciebie.

Fot. Michał Piat

↑ Zdjęcie z przedsezonowego turnieju w Lublinie. Na pierwszym planie Karolina Puss

Kamil Wojdat

Wsparcie dla studentów lub doktorantów z niepełnosprawnościami i osób w kryzysach

Co robimy?
Współpracujemy i wspieramy studentów, doktorantów z niepełnosprawnościami oraz osoby doświadczające kryzysów zdrowia psychicznego.

Z czego możesz skorzystać:

- doradztwa i szkoleń z zakresu efektywnego uczenia się,
- bezpłatnego transportu,
- wypożyczalni sprzętu,
- pomocy asystenta,
- dodatkowych zajęć z języka angielskiego,
- zajęć sportowych,
- wyjazdów edukacyjnych i szkoleniowych,
- wsparcia psychologicznego.

Zadania Zespołu:

- integracja osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem akademickim,
- wyrównanie szans edukacyjnych,
- likwidowanie barier oraz przeciwdziałanie wykluczeniu,
- dostosowanie procesu dydaktycznego do studentów/doktorantów o różnych potrzebach wynikających ze stanu zdrowia.

Dyżury Zespołu:

W czasie dyżurów udzielamy porad związanych ze studiowaniem oraz pomagamy rozwiązywać różne, indywidualne problemy. Wszystkim osobom zapewniamy dyskrecję i przyjemną atmosferę.

Prowadzimy wsparcie psychologiczne dla wszystkich studentów i doktorantów UMCS. Porady są bezpłatne:

Konsultacje psychologiczne, terapia w j. ukraińskim, angielskim, polskim

Ewa Diadush
Tel. 782 095 503

Konsultacje psychologiczne

Dorota Kaczmarczyk
Tel. 609 370 032
d.kaczmarkowska@wp.pl
Doradztwo edukacyjne

Fot. Zespół ds. Obsługi Osób Niepełnosprawnych UMCS

← Biuro Zespołu i Pracowników Zespołu

Małgorzata Szerafin
Tel. 730 499 898
m.szerafin.psycholog@gmail.com

Terapia, zajęcia kompensacyjno-wyrównawcze w j. polskim i ukraińskim
Marian Diadush
695 873 930

Psychological consultations in English by
Ewa Diadush
782 095 503

Психологічні консультації українською
Ева Дядуш
тел. 782 095 503

Заняття в групах та індивідуальну психотерапію
Мар'ян Дядуш
тел. 695 873 930

Znajdziesz nas:
Zespół ds. obsługi osób niepełnosprawnych
Dom Studencki BABILON
ul. Radziszewskiego 17, pok. 9 (parter)
20-036 Lublin
tel. (81) 537 58 90
e-mail: punkt@poczta.umcs.lublin.pl oraz na fb

Barbara Zych-Pasek

↑ Uczestnicy Dni Adaptacyjnych 2018

Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem”

Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem” UMCS jest organizacją akademicką, której członkami mogą być zarówno studenci lub doktoranci z niepełnosprawnościami, jak również osoby pełnosprawne.

Głównym zadaniem Zrzeszenia jest integracja studentów z niepełnosprawnościami ze środowiskiem akademickim oraz likwidacja barier związanych z niepełnosprawnością na uczelni.

Poprzez nasze działania chcemy przełamywać stereotypy związane z niepełnosprawnością, ukazując osoby niepełnosprawne jako te, które mogą na takich samych zasadach jak inni studenci zdobywać wykształcenie, nawiązywać przyjaźnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczności akademickiej.

Jako Zrzeszenie współpracujemy z Zespołem ds. Obsługi Osób Niepełnosprawnych UMCS.

Zachęcamy do aktywnego udziału w Zrzeszeniu. Ty też możesz zostać członkiem Zrzeszenia!

Co zyskujesz:

- rozwiniesz swoje kompetencje poprzez organizację własnych wydarzeń,

- poznasz fajnych ludzi,
- możesz wziąć bezpłatny udział w wyjazdach realizowanych w ciągu roku, są to „Dni Adaptacyjne”, „Obóz Edukacyjno-Sportowy”, „Obóz językowy”,
- będziesz mieć możliwość wzięcia udziału w ogólnopolskich konferencjach naukowych, gdzie możemy pogłębiać naszą wiedzę na temat niepełnosprawności,

Co roku, z okazji rocznicy inauguracji ZSN, organizujemy na naszej uczelni Dzień Studenta i Doktoranta z Niepełnosprawnością oraz Ogólnopolską Interdyscyplinarną Konferencję Naukową, na którą zapraszamy przedstawicieli organizacji związanych z niepełnosprawnością na innych uczelniach.

To tylko niektóre z naszych inicjatyw. Wciąż jesteśmy otwarci na nowe przedsięwzięcia. ZSN to także możliwość nawiązania znajomości z ciekawymi ludźmi i okazja do miło spędzonego czasu. To grupa serdecznych ludzi. Zapraszamy studentów lub doktorantów UMCS do zasilenia naszych szeregów i wspólnego działania!

↑ Logo Zrzeszenia Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem” UMCS

Noblistka zapisana w zieleni

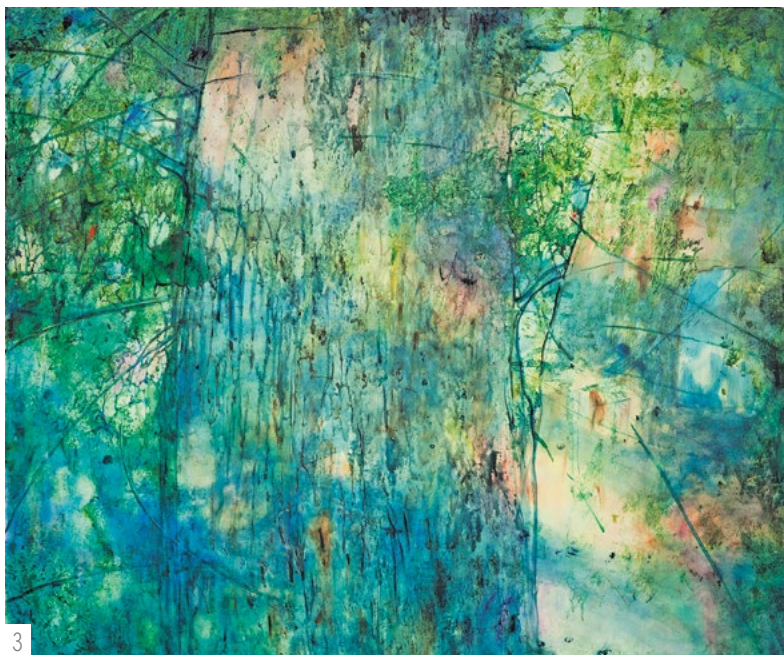
Fot. Jacek Zalewski

1

Fot. Jacek Zalewski

2

Fot. Jacek Zalewski

3

Fot. Jacek Zalewski

4

Jubileusz 75-lecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej jest okazją do świętowania jak również podejmowania tematów rzadko przybliżanych, związanych z patronką Marią Skłodowską-Curie. Podkreślenia jej roli i wpływów na otaczającą rzeczywistość przyrodniczą.

Przyroda dla Marii stanowiła istotny element życia osobistego i naukowego, łączyła ją z nauką. Stosunek do przyrody wyrażała w wielu wystąpieniach naukowych, z niej czerpała swoją wiedzę. Cytat: „Powiedziałam Ci, że ludzie, z którymi rozmawialiśmy, nie rozumieli naszej idei, że oni w nauczaniu nauk przyrodniczych dostrzegają wyłącznie przedstawianie powszechnie znanych faktów. Nie pojęli, że chodziło nam o to, by dzieci nauczyły się prawdziwie kochać przyrodę i życie a zarazem pragnęły ją poznać”.

Świat roślin Noblistki: jawory, dęby, lipy, głóg, mahonia, azalie, jałowce, róże, irysy, wrzosy, hortensje, barwinki, zawilce, pelargonie, akacja srebrzysta, złotokap,

lilie, glicynie, jaskry, nenufary, kaczeńce. Poznajmy go! Przybliżmy go poprzez opracowanie, którego podjęły się dwie panie: naukowiec-przyrodnik dr Grażyna Szymczak – dyrektor Ogrodu Botanicznego UMCS i artystka-plastyk Krystyna Rudzka-Przychoda. Jest to dwutorowa inspiracja, szerokiego tematu przyrody, świata roślin – Noblistki zapisanej w zieleni. Wiedza na temat wybranych roślin, które również możemy spotkać, spacerując po Ogrodzie Botanicznym UMCS. Ilustracje plastyczne, obrazy roślin, które metaforą artystki wyrażają piękno natury.

Mieczysława Goś

1-4. Prace Krystyny Rudzkiej-Przychody – wystawa malarstwa w Dworcu Kościuszków w Ogrodzie Botanicznym

O zaopatrzeniu lublinian w wodę... na kanwie monografii Stanisława Michałowskiego *120 lat lubelskich wodociągów* (Wydawnictwo UMCS, Lublin 2019, ss. 327)

Upały panujące w Polsce w ostatnich latach powodują, że coraz częściej słyszymy o groźbie braku wody. W tym roku niektóre z polskich miast miały z tym ogromne problemy. W XXI w. pojawiło się więc widmo zagrożenia utraty skarbu, który dla wielu z nas jest czymś naturalnym, czymś co doceniamy wówczas, gdy zaczynają się jego niedobory. O to dobro dla ludzkości „walczono” od zawsze. Pierwsze wodociągi pojawiły się już ok. 2500 r. p.n.e. i przez wieki ewaluowały technologicznie działając na rzecz ludzkości. W połowie XIX w., w wyniku między innymi rewolucji przemysłowej, pojawiły się nowe urządzenia, głównie na terenie Anglii, które miały doprowadzić do powstania współczesnych wodociągów, a pionierska wizja Anglików miała wkrótce pojawić się w innych krajach¹.

Podkreślić należy, że w przypadku ziem polskich rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej był przez lata ściśle powiązany z modelem ustrojowym poszczególnych państw zaborczych. Bo o ile na terenie zaborów austriackiego i pruskiego rozwijał się lokalny samorząd wspierany przez czynniki centralne, o tyle w przypadku zaboru rosyjskiego było zupełnie na odwrót. Władze centralne dążyły do decydowania o wszystkim, a to w konsekwencji doprowadzało do „zabijania” aktywności w sferze potencjalnych inwestycji². Taka sytuacja panowała również w Królestwie Polskim pod koniec XIX w., a więc wtedy gdy rozpoczyna się historia lubelskich wodociągów, którą zdecydował się przybliżyć czytelnikom Stanisław Michałowski w swojej najnowszej książce. Co ciekawe,

książka ukazała się w jubileuszowym roku dla lubelskiego przedsiębiorstwa, w roku gdy coraz żywsze są dyskusje o nikłym bilansie wodnym naszego kraju. I dobrze, że się tak stało, bo z pewnością monografia zatytułowana *120 lat lubelskich wodociągów*, wydana staraniem Wydawnictwa UMCS, kieruje naszą uwagę nie tylko w stronę historii, ale również ku teraźniejszości i przyszłości.

Autor zdecydował się na zmierzenie z niezmiernie ważną, z punktu widzenia rozwoju miasta, problematyką. Wykorzystując zasoby archiwalne, źródła drukowane, tytuły prasowe oraz literaturę przedmiotu, swe rozważania rozpoczął *de facto* od momentu, gdy możemy mówić w przypadku Lublina o tworzeniu nowoczesnych wodociągów. Wodociągów, których rola z punktu widzenia miasta i jego mieszkańców wykraçała daleko poza kwestię wykorzystania jej do celów

¹ T. Zajączkowska, *Krótką historia wodociągów*, [w:] *Historia wodociągów i kanalizacji w Bydgoszczy do 1945 r.*, Bydgoszcz 2004, s. 5; Z. Suligowski, S. Fudala-Książek, *Zaopatrzenie w wodę*, Warszawa 2014, s. 25.

² Z. Suligowski, S. Fudala-Książek, *op. cit.*, s. 27.

← Budka do sprzedaży wody

spożywczych. Warto w tym miejscu odwołać się do słów znanego lubelskiego lekarza i społecznika Mieczysława Biernackiego, który w 1897 r. podczas jednego ze swych odczytów, poruszając bezpośredni związek zachodzący pomiędzy korzystaniem z wody i poprawą stanu higienicznego mieszkańców, zaznaczył, że lublinianie potrzebują wody łatwo dostępnej i taniej. Tylko w ten sposób można było mówić o skutecznym zapobieganiu zagrożeniom epidemiologicznym.

O ile na terenie miasta system wodociągów istniał już w czasach staropolskich, na co zwraca naszą uwagę

Autor, o tyle zakończenie ich funkcjonowania w II połowie XVIII w. sprawiło, że mieszkańcy Koziego Grodu przez ponad dwa kolejne wieki musieli się zdać na wodę ze studni (w roku 1876 było ich na terenie miasta 90), dostarczaną przez beczkowsy i nosiwodów. Tymczasem zwiększała się liczba lublinian na co wpływ miała również liczebność rosyjskiego garnizonu. Wszystko to wymuszało wprowadzenie systemowych rozwiązań, które nie tylko zapewniłyby wygodę, ale przede wszystkim pozwoliłyby na poprawę złych warunków sanitarnych i higienicznych. Słusznie zatem już we

wstępie Stanisław Michałowski zaznaczył, że światli mieszkańcy miasta, przede wszystkim lekarze i dziennikarze, szybko dostrzegli zagrożenia wpływające z procesu urbanizacji, a szansę na rozwiązanie tego problemu widzieli w budowie wodociągu i kanalizacji. Wody potrzebował również rozwijający się przemysł. Dlatego też: „Nie brakło [...] wówczas obywatelskich inicjatyw na tym polu, lecz napotykały one na obojętność władz miejskich, kierowanych przez Rosjan”³. W konsekwencji dopiero tragiczne skutki dwóch epidemii cholery (w 1892 i 1894 r.) spowodowały zmianę nastawienia władz w kwestii poprawy stanu sanitarnego miasta. W rezultacie podjętych prac w 1899 r. do niektórych domostw i specjalnych budek popłynęła woda. W ten sposób w Lublinie rozpoczęła się epoka funkcjonowania nowoczesnych wodociągów⁴.

Zaznaczyć wypada, że przez kolejne dziesięciolecia to właśnie kwestie sanitarno-higieniczne i dbałość o zdrowie mieszkańców miasta były główną przyczyną rozwoju wodociągów. Tak było po obu konfliktach światowych, a nawet u schyłku XX w. Jeden z lubelskich lekarzy na łamach „Kurier” pisał w 1910 r.:

„W naszym Lublinie o czystości powietrza nie ma co mówić. W mieście bez kanalizacji, gdzie istnieją średniowieczne wychodki, a odchody ludzkie wywożone są beczkami, gdzie sławna Czechówka, pochłaniając ścieki szpitalne i brudy uliczne, roznosi zgniliznę i zarazę; gdzie w końcu zamyłowanie porządku nie bardzo jest rozwinięte – w takim mieście czystość powietrza do dziedziny marzeń tylko zaliczoną być może”⁵.

Kwestie te dokładnie analizuje Stanisław Michałowski kreśląc opowieść o tak ważnym, choć często niedocenianym, aspekcie z życia miasta. Przedstawiając początki nowoczesnych lubelskich wodociągów dokładnie przybliżył rys historyczny działań podejmowanych w tej materii poczynając od czasów staropolskich, a kończąc nie tylko na latach nam współczesnych, ale wybiegając również w przyszłość. Na kartach ośmiu rozdziałów o przemyślanym układzie chronologiczno-problemowym: I – Wodociągi Lubelskie Adolfa Weisblata;

II – Budowa miejskich urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych przez Towarzystwo Ulen and Company w latach 1925–1929; III – Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Lublinie; IV – W okresie okupacji niemieckiej (1939–1944); V – W nowych uwarunkowaniach pierwszych lat po II wojnie światowej; VI – Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie (1951–1990); VII – W okresie politycznych i społeczno-gospodarczych przemian (1990–1999); VIII – Lubelskie wodociągi w XXI wieku, poznajemy genezę nowoczesnych wodociągów Lublina, problemy z ich tworzeniem, funkcjonowaniem i rozwojem, ich wpływ na życie miasta i jego mieszkańców oraz zarys portretu zbiorowego pracowników miejskich wodociągów. Autor snując swe rozważania czyni to w sposób wyważony, przybliżając zarówno „blaski”, jak i „cienie” towarzyszące staraniom o zapewnienie lublinianom wody. Słusznie zwraca uwagę na ograniczenia, jakie pojawiały się w wyniku nadzoru władz rosyjskich na przełomie XIX i XX w., austriackich w latach Wielkiej Wojny, braku środków finansowych na inwestycje w dwudziestolecie międzywojennym oraz w latach późniejszych, kontroli niemieckiej podczas II wojny światowej czy politycznej ze strony władz po 1945 r. Dobrze, że wiele uwagi poświęca przy tym na przeanalizowanie odbioru społecznego realizowanych inwestycji, bo to udogodnienie nierzadko było traktowane bez zrozumienia i przyjmowano je z dużą rezerwą. Z jednej strony cena wody była dla lublinian wysoka, natomiast z drugiej, nie tylko kanalizacja, ale również drewniane wychodki były traktowane jak dziwactwo. Nic też dziwnego, że trzeba było posunąć się do nałożenia przymusu wodociągowego, wprowadzającego konieczność podłączania poszczególnych nieruchomości do sieci wodno-kanalizacyjnej.

Bardzo dobrze się stało, że Autor stara się nam przybliżyć w każdym rozdziale obraz pracowników lubelskich wodociągów, nie uciekając przy tym od ukazania ich trosk towarzyszącym dniu codziennemu. Wszak każde przedsiębiorstwo tworzą właśnie ludzie i na ich barkach spoczywa ogrom odpowiedzialności. Zapewne Stanisław Michałowski uczynił to z rozmysłem, wszak swą monografię zadeedykował właśnie byłym i obecnym pracownikom tego przedsiębiorstwa.

Przyznam, że po lekturze części pracy poświęconej okresowi powojennemu, w tym również latom osiemdziesiątym XX w. dokonania z czasów dwudziestolecia

3 S. Michałowski, *120 lat lubelskich wodociągów*, Lublin 2019, s. 9.

4 Tamże.

5 Tamże, s. 39.

międzywojennego wydają się jeszcze większym osiągnięciem niż można by początkowo sądzić. Może warto w tym miejscu przytoczyć pewien przykład. Jak pisze Autor: „Tylko w styczniu 1979 roku wydarzyły się 43 [...] awarie wodociągowe i aż 61 kanalizacyjnych. Były one trudne do zlokalizowania i jeszcze trudniejsze do usunięcia, gdyż tak ważne dla funkcjonowania miasta przedsiębiorstwo nie posiadało sprawnej koparki. Pozostawały więc młoty pneumatyczne, łopaty i ręce pracowników”⁶.

Czytelnikowi przybliżono najważniejsze zagadnienia związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa odpowiedzialnego za dostarczanie wody i prowadzenie czynności asenizacyjnych, którego status formalny się zmieniał – począwszy od firmy prywatnej Adolfa Weisblata (1899–1929), poprzez przedsiębiorstwo miejskie (1929–1950), państwowe (1950–1990) oraz ponownie zakład należący do miasta (od 1990 r.). W tym miejscu warto podkreślić, że jedną z osób, która pod koniec XX w. ukierunkowała przedsiębiorstwo na nowoczesny rozwój był najpierw dyrektor, a następnie prezes Tadeusz Fijałka – fachowiec związany przez lata z zakładem, wspierający dodatkowo wiele pracowniczych inicjatyw o charakterze rekreacyjnym i sportowym. Wraz z grupą współpracowników umiejętnie przeprowadził lubelski MPWiK przez zawirowania transformacji ustrojowej. Stanisław Michałowski słusznie dedukuje, że kierownictwo na czele z T. Fijałką okazało się w pełni profesjonalne i doprowadziło do rozwoju firmy m.in. poprzez: wdrożenie nowoczesnych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych, rozpoczęcie pozyskiwania środków przedakcesyjnych, a następnie unijnych. To właśnie te posunięcia doprowadziły chociażby do stopniowego ograniczania strat wody oraz osiągnięcia jej wysokiej jakości docenianej przez lublinian.

Podejmowane przez ówczesne kierownictwo inicjatywy wytyczyły późniejsze cele strategiczne firmy, które Autor monografii analizuje w ostatnim, najobszerniejszym rozdziale. Przybliżając nam przedsiębiorstwo działające w XXI w. i dążące do tego, aby „mieszkańcy Lublina stale mieli w kranach wodę najwyższej jakości, a dobrze oczyszczone ścieki nie zagrażały środowi-

Źródło: S. Michałowski, 120 lat lubelskich wodociągów, Wydawnictwo UMCS, Lublin, 2019

↑ Nieistniejąca wieża ciśnień

sku naturalnemu”⁷, prezentuje nam *Strategię Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Spółka z o.o. na lata 2012-2020*. Zwraca przy tym uwagę na kolejne priorytety, wśród których niezmiernie istotnym jest dalsze niwelowanie strat wody. Należy bowiem pamiętać o tym, co podkreślił w 2008 r. Zdzisław Michałczyk: „Mieszkańcy Lublina, korzystający z bardzo dobrej jakości wód podziemnych, muszą mieć świadomość, że zasoby wodne stanowią jedną z istotnych barier rozwoju naszego miasta, co jednoznacznie wskazuje na konieczność ich poszanowania”⁸. Jest to problem o fundamentalnym znaczeniu w kontekście coraz wyraźniejszych zmian klimatycznych pociągających za sobą częste okresy suszy, na co zwraca uwagę Stanisław Michałowski w podsumowaniu swej wartościowej i rzetelnej rozprawy, wzbogaconej licznymi fotografiami, wykresami i schematami.

Na zakończenie wypada podkreślić, że oficyna Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej po raz kolejny udowodniła, że publikuje prace na wysokim poziomie wydawniczym.

Robert Litwiński

⁶ Tamże, s. 191–192.

⁷ Tamże, s. 235.

⁸ Cyt. za: tamże, s. 297.

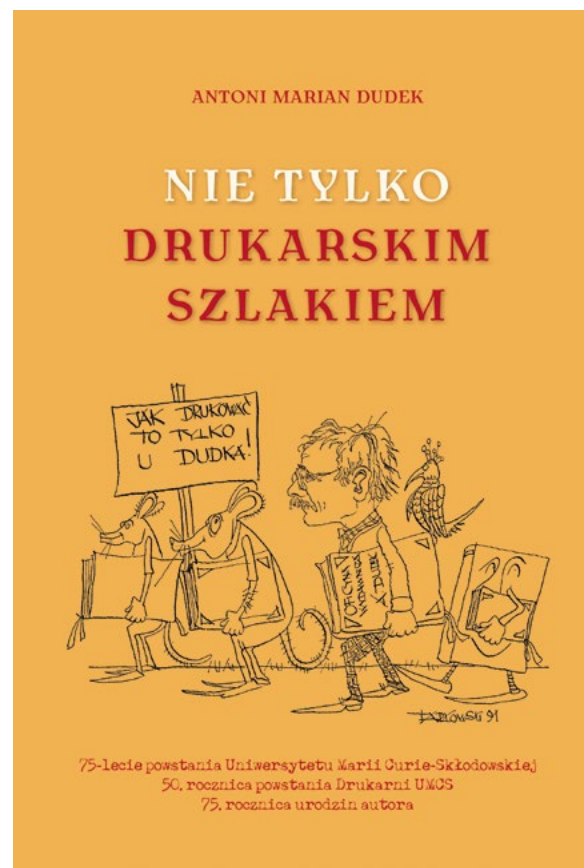
Nie tylko drukarskim szlakiem

Miło zasygnalizować, że w roku kolejnego jubileuszu naszego uniwersytetu ukazała się książka, w której przypomniano historię nieistniejącej już drukarni. Jej autor, Antoni Marian Dudek, rówieśnik UMCS-u, wieloletni pracownik i kierownik jednostki, na kanwie własnej biografii przedstawił czterdziestoletnią historię znaczącej jednostki organizacyjnej UMCS-u, jaką była uniwersytecka drukarnia.

Publikacja *Nie tylko drukarskim szlakiem* ukazała się po upływie 10 lat od likwidacji drukarni i przejścia Autora na emeryturę. Dystans czasu pozwolił na pełniejsze ogarnięcie i głębsze zrozumienie ważnych wydarzeń, w których uczestniczył. Można przyjąć, że tej dociekliwości nauczył się w latach szkolnych, obcując z ciekawymi ludźmi i ich księgozbiorami, a utrwalił w trakcie studiów historycznych ukończonych na Wydziale Humanistycznym UMCS w czerwcu 1972 r. Miesiąc wcześniej, w maju tego roku zatrudnił się w ówczesnym Gospodarstwie Pomocniczym typu „H”- Drukarnia, Powielarnia i Introligatornia UMCS, która swoją siedzibę znalazła w przyziemiach nowego budynku Biblioteki Głównej.

Odtąd życie zawodowe Autora splotło się z losami drukarni, ale nie tylko. Aktywna działalność w Lubelskim Towarzystwie Miłośników Książki zaowocowała udziałem w wielu przedsięwzięciach kulturalnych uwiecznionych odpowiednimi drukami oraz solidną bibliografią. Prezentowana publikacja niewątpliwie może stanowić pierwszy krok dla badaczy podejmujących problematykę książki i jej użytkowników w Lublinie.

Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce pociągnęło za sobą zawieszenie pracy wszystkich działających w UMCS-ie organizacji, towarzystw naukowych, zespołów kulturalnych i Zakładu Poligrafii. Po wznowieniu pracy Zakładu Autor przeszedł na stanowisko starszego mistrza. Warto zajrzeć do prezentowanych wspomnień, aby zrozumieć powody tej i innych, podejmowanych wówczas decyzji. Wydarzenia lat 80. ubiegłego

wieku uświadomiły wielu osobom, jak wielkie zadania należy podjąć, aby przewartościować dotychczasowy ogląd świata.

W styczniu 2003 r. zaczął się powolny proces wygaszania pracy uniwersyteckiej drukarni, który zakończył się jej likwidacją w roku 2009 i warto zajrzeć do prezentowanej publikacji, aby zrozumieć powody decyzji ówczesnych władz Uczelni.

Autor, pisząc o sobie, nie zapomniał o współpracownikach. Szczególnie mocno pochylił się nad działalnością dr. Zbigniewa Józwika, z którym współpracuje od lat, ale nie zapomniał też o innych osobach, z którymi zetknął się na swoim drukarskim szlaku.

Lektura *Nie tylko drukarskim szlakiem* wielokrotnie zaskakuje czytelnika, bo zawiera mniej znane obszary działalności Autora, na przykład jego twórczość poetycką. Przybliży też działalność lubelskich bibliofilów, twórców kultury i uczestników cyklicznych „Przedwieszczerzy bibliofilskich”. Unikalne fotografie i dokumenty zebrane w aneksach zadowolą każdego badacza książki, dlatego dobrze się stało, że publikacja pojawiła się na półkach księgarskich. Jest dostępna w Księgarni Iuris Prudentia (Wydział Prawa i Administracji UMCS).

Anna Łosowska

Salon Maturzystów Perspektywy 2019

26–27.09.2019 r.

Fot. Bartosz Proll

UMCS

UNIWERSYTET MARIII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
W LUBLINIE

x

Santander
Universidades

#MEETUP _UMCSXSANTANDER

BEATA TADLA

MATEUSZ WALIGÓRA

ŁUKASZ KRASOŃ

BUSEM PRZEZ ŚWIAT

PATRONI MEDIALNI:

RADIO
98.2FM **CENTRUM**

